

ALMANAK

van die
Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika

1947

*Uitgegeë vanweë die Algemene Vergadering van die
Nederduitsch Hervormde Kerk*

41ste JAARGANG

UNIVERSITEIT VAN DIE
WITWATERSRAND
JOHANNESBURG

Waarby ingelyf is

DIE SUID-AFRIKAANSE SKOOL
VAN MYNE EN TEGNOLOGIE

Die Universiteit bied Graadkursusse aan in die volgende
Fakulteite:

LETTERE
NATUURWETENSKAPPE
MEDISYNE
INGENIEURSWESE
HANDEL
REGSGELEERDHEID
TANDHEELKUNDE
BOUKUNDE

asook verskeie Diplomakursusse.

VIR INLIGTING
SKRYF AAN
DIE REGISTRATEUR.
MILNERPARK,
JOHANNESBURG.

ALMANAK

VAN DIE

Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika

1947

Hoof-Redakteur: Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT

Onder-Redakteur: Ds. J. J. PRINSLOO, Gsn.

Redakteur van statistieke: Mnr. J. H. H. JANSON

41ste JAARGANG

Die tye van sonop- en ondergang wat in die Almanak aangegee word is op die Standaard-Meridiaan (30°) en breedtegraad -26°. Dit is bereken vir 26° Suid, wat ooreenkom met 'n lyn wat deur Lourenco Marques en halfpad tussen Pretoria en Johannesburg loop. Die standaard-meridiaan (30°) loop naasteby deur Ermelo. Vier minute moet toegevoeg word vir elke graad wat 'n plek ten weste van 30° geleë is, en 4 minute afgetrek word vir elke graad wat dit ten ooste van 30° lê.

VERDUISTERINGS 1947.

I. Sonsverduistering 20 Mei. Totale verduistering in Suid-Amerika, Suidelike Atlantiese Oseaan en Sentraal Afrika in die Unie sigbaar as gedeeltelike verduistering teen sononder.

II. Gedeeltelike Maansverduistering: 6.49 nm. — 11.42 nm., 3 Junie. Op die hoogtepunt sal slegs 2.4 persent van die maan verduister wees.

III. Sonsverduistering, 12 November. Nie in die Unie waarneembaar nie.

PUBLIEKE VAKANSIEDAE 1947.

Nuwejaarsdag	Woensdag, 1 Januarie
Eerste Lydensweek	Sondag, 16 Februarie
Tweede Lydensweek	Sondag, 23 Februarie
Derde Lydensweek	Sondag, 2 Maart
Vierde Lydensweek	Sondag, 9 Maart
Vyfde Lydensweek	Sondag, 16 Maart
Sesde Lydensweek	Sondag, 23 Maart
Sewende Lydensweek	Sondag, 30 Maart
Biddag vir Oes	Sondag, 23 Maart
Goele Vrydag	Vrydag, 4 April
Paasmaandag	Maandag, 7 April
Hemelvaartsdag	Donderdag, 15 Mei
Ryksdag	Saterdag, 24 Mei
Uniedag	Saterdag, 31 Mei
Koning se Verjaarsdag	Maandag, 4 Augustus
Publieke Vakansiedag	Maandag, 16 Oktober
Dankdag vir Gesaaldes	Sondag, 5 Oktober
Dingaansdag	Dinsdag, 16 Desember
1e Kersdag	Donderdag, 25 Desember
2e Kersdag	Vrydag, 26 Desember

SEISOENE 1946.

S.A. STANDAARD-TYD.

- 21 Maart om 1.13 nm. Najaar begin.
 22 Junie om 8.19 vm. Winter begin.
 23 September om 11.29 nm. Voorjaar begin.
 22 Desember om 6.43 nm. Somer begin.

INHOUD

	Bls.
Fees- en Vakansiedae	2
Voorberig	4
Historiese Kalender	5
Gedagtenis-Rede — Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	17
Ampspenning — J. A. de Mist	22
Lidmaat-attestate Lydenburg	23
Ons Kerklike Lewe — Ds. A. J. Nolte	24
M. G. J. van Vuuren	28
Ds. L. J. Brandt. — Ds. A. J. G. Oosthuizen	29
Franciskus van Assisi. — Ds. G. C. Coetzee	36
M. F. Grobler	40
Viergeslagte	41
P. J. van Staden	53
Philippus Theunis van Staden en sy eggenote Johanna Catharina Joubert — Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	53
Potchefstroom in die ou dae — Ds. Joh. Dreyer	54
Die Jerusalem-gangers — Prof. Dr. S. P. Engelbrecht	61
Ervarings in 'n interneringskamp op Java — Mevr. J. van Selms-Schrijvers	66
„Privaat"-Christene — Ds. J. C. du Plessis	75
Die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika (Kerkkommissies)	78
Vroeë Predikante sedert 1853	80
Diensdoende Predikante op 31 Oktober 1946	81
Die Teologiese Fakulteit aan die Universiteit Pretoria-Afdeling A. (Ned. Herv. Kerk)	84
Ringe en Gemeentes	85

VOORBERIG.

Dit is nou veertig jaar gelede dat die eerste Kerkalmanak deur onse onvergetelike Ds. Jac. van Belkum uitgegee is. Veel het in hierdie jare gebeur. 'n Nuwe geslag het opgestaan, 'n geslag wat byna geen voorstelling kan vorm van die moeilik-hede waar die ontslope voorgangers van veertig jaar gelede mee te worstele had nie. Die geskiedenis van die Kerk in die afgelope veertig jaar word in die Almanak weerspieël. Die Kerk het gegroei. Ook die Almanak. Die honderdtalle van die eerste jaargang het verander in baie duisendtalle. Het die Kerk geestelik ook gegroei? Ons begin gevaar loop dat onse Kerkbesture in Administratiewe liggame ontaard; gevaar loop om die ongeloof met politiek te wil bestry. Ons noem dit, omdat dit wesenlike gevare is. Daarom, laat ons oppas, waak en bid, ook in hierdie komende jaar. Mag die seën van God op al ons lesers rus.

S. P. ENGELBRECHT.

Pretoria,

7 November 1946.

JANUARIE, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 7de, 6.47 vm. Laaste Kwartier, 14de, 4.56 vm. Nuwe Maan, 22ste, 10.34 vm. Eerste Kwartier, 30ste, 2.07 vm.		
			vm.	nm.
W	1	Verskyning van die Almanak, 1907.	5 18	7 03
D	2	Oorgawe van Jameson, 1896.	5 19	7 03
V	3	Ds. P. J. L. Bierman op Gwelo georden, 1937.	5 19	7 03
S	4	Kommando teen Dingaan, 1840.	5 20	7 03
S	5		5 21	7 04
M	6	Insowering van Pres. M. W. Pretorius, 1857. Die Vierkleur te Potchefstroom gehys, 1857.	5 22	7 04
D	7	Ds. L. E. Brandt te Niezyl georden, 1901. Ds. H. W. Grey te Newlands georden, 1939.	5 23	7 04
W	8	Dr. J. J. Strydom op Zwartuggens georden, 1932. Ds. J. G. M. Dreyer te Potchefstroom bevestig, 1938.	5 23	7 04
D	9	Ds. D. P. Ackerman te Wakkerstroom bevestig, 1875. Ds. P. v. Drimmelen te Pietersburg bevestig, 1915. Ds. S. Vermooten te Pretoria bevestig, 1926.	5 24	7 04
V	10	Stigting van die Gereformeerde Kerk, 1859.	5 25	7 04
S	11	Ds. A. J. Barger te Bovensmilde georden, 1914.	5 26	7 04
S	12	Ds. J. J. Kuhn te Zwartuggens bevestig, 1916.	5 26	7 04
M	13		5 19	6 58
D	14	Die Kerk van Wolmaransstad ingewy, 1911.	5 28	7 04
W	15		5 28	7 04
D	16		5 29	7 04
V	17	Sandrivier Konvensie, 1852. Ds. P. J. J. Venter te Klerksdorp bevestig, 1930. Ds. J. J. Engelbrecht te Zwartuggens bevestig, 1941.	5 30	7 04
S	18	Eerste Gekomb, Kerkverg. aan die Kaap gehou, 1746.		
S	19	Die Kaap 'n Engelse Kolonie, 1815.	5 31	7 03
M	20	Generaal P. J. Joubert gebore, 1831.	5 25	6 57
D	21	Die Gemeente Rustenburg gestig, 1850. Dr. H. C. M. Fourie te Erasmus georden, 1911.	5 33	7 03
W	22	Dr. C. H. Rautenbach te Erasmus georden, 1927. Ds. A. Brandt te Rensburgrust bevestig, 1938.	5 33	7 03
D	23	Slag by Spioenkop, 1900.	5 34	7 03
V	24	Ds. J. J. Prinsloo te Krugersdorp bevestig, 1920.	5 35	7 03
S	25		5 35	7 03
S	26		5 36	7 02
M	27	Ds. A. J. Begemann te Pretoria bevestig, 1861.	5 37	7 02
D	28	Slag van Laingsnek, 1881.	5 38	7 02
W	29	Ds. A. J. Barger te Ooslonden bevestig, 1938.	5 38	7 02
D	30	Die Holl. taal in die Kaapse Geregshoue belet, 1824.	5 39	7 01
V	31		5 40	7 01
		Inligtings oor Maansveranderings verkry van S.M. Skeepsalmanakkantoor.		

FEBRUARIE, 28 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 5de, 5.50 nm. Laaste Kwartier, 12de, 11.58 nm. Nuwe Maan, 21ste, 4.00 vm. Eerste Kwartier, 28ste, 11.12 vm.		
			vm.	nm.
S	1	Die Kerk van Endracht ingewy, 1919.	5 41	7 0
S	2	Ds. D. J. v. Staden op Newlands georden, 1936.	5 42	7 00
M	3	Generaal C. de Wet oorlede, 1922. Ds. D. J. v. Staden te Randpoort bevestig, 1940. Ds. A. Lagerwey op Heidelberg bevestig, 1895.	5 43	6 59
D	4	Retief-Dingaan-traktaat onderteken, 1838.	5 44	6 58
W	5	Dr. H. P. Wolmarans te Pietersburg bevestig, 1927. Die Kerk van Heilbron ingewy, 1916.	5 44	6 58
D	6	Ds. J. J. Kuhn oorlede, 1937.	5 45	6 57
V	7		5 46	6 57
S	8	Ds. C. H. v. H. Steenekamp te Zeerust bevestig, 1936.	5 47	6 56
S	9	Ds. F. J. Z. Booysen op Wolmaransstad bevestig, 1935.	5 47	6 55
M	10	Generaal de Wet trek Kaapkolonie binne, 1901.	5 48	6 55
D	11	Ds. M. J. Goddefroy te Lage-Zwaluwe georden, 1877.	5 49	6 54
W	12	Ds. C. W. du Toit oorlede, 1932.	5 49	6 53
D	13	Grondwet van die S.A. Republiek aangeneem, 1858.	5 50	6 52
V	14	Stigting van die Republiek Natal, 1840. Ds. G. J. Roos te Pietersburg georden, 1942; bevestig te Duiwelskloof, 1943.	5 51	6 52
S	15		5 52	6 51
S	16	Ds. L. E. Brandt te Johannesburg bevestig, 1908.	5 52	6 50
M	17	Voortrekkerslaer by Moordspruit uitgemoor, 1838.	5 53	6 49
D	18	Martin Luther oorlede, 1546.	5 54	6 48
W	19		5 54	6 48
D	20	Die Gemeente Ventersdorp gestig, 1892.	5 55	6 47
V	21	Holland herneem besit van die Kaap, 1803.	5 56	6 46
S	22	Die eerste Kerk van Pretoria ingewy, 1857. Ds. P. Smit te Losberg georden, 1930.	5 56	6 45
S	23	Die Vierkleur te Pretoria gehys, 1857. Eerste Kerkraad Herv. Gem. Potchefstroom benoem, 1842.	5 57	6 45
M	24	Die Kerk van Potchefstroom ingewy, 1866.	5 58	6 44
D	25	Ds. Jac. v. Belkum te Varik georden, 1877. Die Kerk van Pretoria ingewy, 1905.	5 59	6 43
W	26		5 59	6 42
D	27	Amajuba 1881. Die Gem. Johannesburg* gestig, 1895.	5 52	6 33
V	28	Ds. W. J. Kemp op Louis Trichardt georden, 1932. Ds. P. W. v. Drimmelen in Humpata oorlede, 1919.	6 00	6 41

MAART, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 7de, 5.15 vm. Laaste Kwartier, 14de, 8.28 nm. Nuwe Maan, 22ste, 6.34 nm. Eerste Kwartier, 29ste, 6.15 nm.		
			vm.	nm.
S	1	Ds. J. J. Prinsloo, Gz., te Johannesburg georden, 1930.	6 01	6 39
S	2		6 02	6 39
M	3		6 03	6 37
D	4	Insvering van President Steyn, 1896.	6 03	6 36
W	5	Hoeksteen van die Kerk van Ermelo gelê, 1910.	6 04	6 35
D	6	Die Gemeente Oos-Londen gestig, 1937.	6 05	6 34
V	7	Ds. P. W. van Drimmelen te Zeerust georden, 1907.	6 05	6 33
S	8		6 06	6 32
S	9	Slagtersnek, 1816.	6 06	6 31
M	10	Ds. P. W. Venter op Durban bevestig, 1935.	6 07	6 30
D	11	Lydenburg skei af, 1857.	6 07	6 29
W	12	Oudl. A. H. Klazinga van Lichtenburg oorlede, 1920.	6 08	6 29
D	13	Ds. J. J. Engelbrecht op Louis Trichardt georden, 1937.	6 08	6 28
V	14		6 09	6 27
S	15		6 09	6 26
S	16		6 09	6 25
M	17		6 10	6 24
D	18	Sandrivier Konvensie op Rustenburg bekragtig, 1852.	6 10	6 23
W	19		6 11	6 22
D	20	Ouderl. A. Rocher van Ventersdorp oorlede, 1912. Die Gemeente Bloemfontein-Noord gestig, 1937.	6 11	6 20
V	21	Ds. A. J. G. Oosthuizen te Germiston georden, 1924.	6 12	6 19
S	22	Ds. H. J. Geyser te Roodepoort georden, 1940.	6 12	6 18
S	23	Afkondiging van die vrede op Pretoria, 1881.	6 13	6 17
M	24		6 13	6 16
D	25	Ds. A. Brandt op Johannesburg georden, 1936. Die Kerk te Potgietersrust ingewy, 1924.	6 14	6 15
W	26	Ds. M. J. Goddefroy te Middelburg bevestig, 1905. Eerste Kerkviering Herv. Gem. Potchefstroom, 1942.	6 14	6 14
D	27	Generaal P. J. Joubert oorlede, 1900. Ds. W. M. Wolmarans op Dullstroom georden, 1937.	6 14	6 12
V	28	Die Kerk van Ventersdorp ingewy, 1913.	6 15	6 10
S	29	Ds. Jac. P. van den Berg te Nylstroom bevestig, 1930.	6 15	6 10
S	30	Hoeksteen van Kerk te Johannesburg gelê, 1935.	6 16	6 09
M	31	Ds. J. D. Storm op Zwartuggens georden, 1934.	6 16	5 08

APRIL, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 5de, 5.28 nm. Laaste Kwartier, 13de, 4.23 nm. Nuwe Maan, 21ste, 6.19 vm. Eerste Kwartier, 28ste, 12.18 vm.		
D	1	Stigting Teologiese Fakulteit te Pretoria, 1917. Dr. J. H. Greyvenstein Hoogl. te Pretoria, 1917. Dr. S. P. Engelbrecht Hoogl. te Pretoria, 1921.	vm. 6 17	nm. 6 07
W	2	Ds. W. P. J. Poën te Potchefstroom, bevestig, 1926. Ds. D. J. van Staden te Delarey bevestig, 1938. Ds. W. van Bergen te Volksrust georden, 1939.	6 17	5 06
D	3		6 18	6 05
V	4		6 18	6 04
S	5		6 18	6 03
S	6	Aank. van Riebeeck in Tafelbaai 1652; Gemeente Chrissiesmeer gest., 1892.	6 19	6 02
M	7	Die Kerk van Nylstroom ingewy, 1922.	6 19	6 01
D	8	Ds. L. E. Brandt te Pietersburg bevestig, 1904.	6 20	6 00
W	9	Ds. P. W. A. Bierman te Makwassie georden, 1938. Ds. C. H. Muller te Pietersburg georden, 1938. Ds. P. J. Booysen te Zwartuggens georden, 1938. Ds. J. J. Prinsloo te Standerton bevestig, 1919.	6 20	5 59
D	10	Die Kerk van Bronkhorstspuit ingewy, 1913.	6 21	5 58
V	11	Die eerste Anneksasie van Transvaal, 1877.	6 21	5 57
S	12	Oud. M. J. Prinsloo van Witfontein oorlede, 1892.	6 22	5 56
S	13	Ds. P. W. Venter te Volksrust georden, 1929.	6 22	5 55
M	14	Hoeksteen van die ou Kerk van Ventersdorp gelê, 1893.	6 23	5 54
D	15		6 23	5 53
W	16	Ds. A. J. Nolte te Middelburg georden, 1938. Ds. J. D. Storm te Wolmaransstad bevestig, 1938. Ds. M. J. Goddefroy emeritus, 1917.	6 24	5 53
D	17	Die eerste Kerk van Potchefstroom ingewy, 1851.	6 24	5 52
V	18	Ds. T. F. J. Dreyer te Standerton georden, 1924.	6 25	5 51
S	19	Ds. J. P. Labuschagne te Witpoort georden 1940.	6 25	5 50
S	20	Hoekst. van die Kerk op Chrissiesmeer gelê, 1892.	6 26	5 49
M	21	Ds. G. W. Smits te Rustenburg bevestig, 1861. Ds. N. J. van Warmelo oorlede, 1892. Ds. W. J. Kemp bevestig te Nylstroom, 1936. Eerste Kerk van Middelburg ingewy, 1876. Ds. S. J. Strydom te Makwassie bevestig, 1919.	6 26	5 48
D	22	Ds. J. J. Prinsloo te Rustenburg bevestig, 1922. Ds. F. J. Z. Booysen te Trichardsfont. georden, '32.	6 27	5 47
W	23	Die Kerkraad Witfontein wil nie verenig nie, 1886.	6 27	5 47
D	24	Ds. J. C. du Plessis op Germiston georden, 1937. Oud F. G. Wolmarans van Potchefstroom oorlede, 1872.	6 28	5 46
V	25	Protes van die Hervormers te Spiers, 1529—van- daar Protestante.	6 28	5 45
S	26	Eerste Kerk van Rustenburg ingewy, 1851. Gemeente Wolmaransstad gestig, 1892.	6 29	5 44
S	27		6 29	5 43
M	28	Ds. J. P. v. d. Berg te Makwassie bevestig, 1934.	6 30	5 42
D	29	Tweede Dorsland-trek, 1875.	6 30	5 41
W	30	Prinses Juliana van Nederland gebore, 1909.	6 31	5 40

MEI, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 5de, 6.53 vm. Laaste Kwartier, 13de, 10.08 vm. Nuwe Maan, 20ste, 3.44 nm. Eerste Kwartier, 29ste, 6.35 vm.		
D	1	Die Gemeente van Ermelo gestig, 1909.	vm. 6 31	nm. 5 40
V	2	Hollands in Kaapse Parlement toegelaat, 1882. Ds. G. P. J. Grobler op Potgietersrust bevestig, 1936.	6 32	5 39
S	3	Dr. J. H. Greyvenstein te Pretoria bevestig, 1914. Ds. J. G. M. Dreyer te Dullstroom bevestig, 1924.	6 32	5 38
S	4	Ds. A. R. Smit Hulpprediker te Pretoria, 1929.	6 33	5 37
M	5	Ds. A. J. Barger te Johannesburg bevestig, 1918. Ds. A. J. Barger oorlede, 1940.	6 33	5 36
D	6	Dr. H. P. Wolmarans op Boksburg bevestig, 1907.	6 34	5 36
W	7	Ds. G. W. Smits in Den Haag georden, 1860. Ds. J. J. Kuhn te Krugersdorp bevestig, 1909.	6 34	5 35
D	8	Prof. Dr. P. J. Muller te Pretoria bevestig, 1904. Die Gemeente Memel gestig, 1915.	6 35	5 34
V	9	Ds. L. M. le Roux te Turffontein bevestig, 1943. Stigting van die Gemeente Zoekmekaar, 1931.	6 35	5 33
S	10	Ds. P. W. Venter bevestig te Krugersdorp, 1943.		
S	11	Paul Kruger ingesweer as Staatspresident, 1883.	6 36	5 33
M	12	Duitsland val Holland in, 1940.	6 36	5 32
D	13	Die Kerk van Witbank ingewy, 1929.	6 37	5 32
W	14	Eerste Avondmaalsviering aan die Kaap, 1652.	6 38	5 31
D	15	„Die Hervormer” verskyn, 1909. Die Gemeente Schweizer-Reneke gestig, 1925. Gemeente Losberg gestig, 1925.	6 38	5 31
V	16		6 39	5 30
S	17		6 39	5 30
S	18		6 40	5 29
M	19		6 40	5 29
D	20	Inwyding van die Kerk van Delmas, 1933.	6 41	5 28
W	21	Ds. G. E. Alers te Germiston bevestig, 1921.	6 41	5 27
D	22		6 42	5 27
V	23	Stigting Gemeente Bothaville, 1936.	6 42	5 26
S	24		6 43	5 26
S	25		6 43	5 25
M	26	Dr. C. H. Rautenbach te Pretoria bevestig, 1930.	6 44	5 25
D	27	Aankoms van Ds. v. d. Hoff te Potchefstroom, 1853.	6 44	5 24
W	28	Ds. M. M. Grobler te Brakpan bevestig, 1928. Ds. P. S. Grobler te Krugersdorp georden, 1922. Ds. F. J. van Zyl te Johannesburg georden, 1939.	6 45	5 24
D	29	Ds. G. W. Smits oorlede, 1894. Dr. S. P. Engelbrecht georden, 1921.	6 46	5 24
V	30	Eerste Uniale Ministerie gevorm, 1910.	6 46	5 23
S	31	Ds. E. S. Mulder te Zwartuggens georden, 1930.	6 47	5 23

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 3de, 9.27 nm. Laaste Kwartier, 12de, 12.58 vm. Nuwe Maan, 18de, 11.26 nm. Eerste Kwartier, 25ste, 2.25 nm.		
S	1	Dr. B. Gemser Hoogleraar te Pretoria, 1926.	vm. 6 47	nm. 5 23
M	2	Die Gemeente Gwelo gestig, 1923.	6 48	5 23
D	3	Oud. G. J. Engelbrecht van Standerton oorlede, 1910.	6 48	5 23
W	4		6 49	5 23
D	5	Ds. Jac. v. Belkum te Rustenburg bevestig, 1891. Uitspraak Hoog Ger. Hof in sake Trichardtsfontein, tussen Ned. Herv. en Ned. Herv. of Geref., 1893.	6 49	5 23
V	6	Gemeente Humpata gestig, 1910. Dr. H. C. M. Fourie te Johannesburg bevestig, 1924.	6 49	5 23
S	7	F. W. Reitz as Staatssekretaris ingesweer S.A. Rep., 1898.	6 50	5 23
S	8		6 50	5 23
M	9		6 51	5 23
D	10	Ds. J. Beyer te Standerton bevestig, 1899.	6 52	5 23
W	11	Ds. C. S. v. H. Steenekamp te Windhoek bevestig, 1938.	6 52	5 23
D	12	Verantwoordelike Bestuur aan Kaapkolonie toegestaan, 1872.	6 52	5 23
V	13	Die Kerk van Ermelo ingewy, 1910. Gemeente Ladysmith gestig, 1943.	6 53	5 23
S	14		6 53	5 23
S	15	Ds. N. J. v. Warmelo te Potchefstroom georden, 1864.	6 53	5 23
M	16		6 53	5 23
D	17		6 53	5 23
W	18	Ds. F. S. du Toit van Ventersdorp oorlede, 1914. Ds. P. J. J. Venter te Lichtenburg georden, 1921.	6 53	5 23
D	19		6 54	5 23
V	20	Komdt. Salomon Prinsloo oorlede, 1892.	6 54	5 23
S	21		6 54	5 23
S	22		6 54	5 23
M	23	Tweede Volksraad ingestel, 1890. Ds. L. E. Brandt oorlede, 1939.	6 55	5 24
D	24	Oudl J. C. Coetzee fan Zeerust oorlede, 1933.	6 55	5 25
W	25	Potgieter en Trichardt in Zoutpansberg, 1836.	6 55	5 25
D	26	Gemeente Ebenhaeser gestig, 1937.	6 55	5 25
V	27	Die Gemeente van Vliegpoort gestig, 1931.	6 56	5 26
S	28	Ds. A. J. Begemann emeritus, 1872.	6 56	5 26
S	29	Eerste Kaapse Parlement geopen, 1854.	6 56	5 27
M	30		6 56	5 27

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 3de, 12.38 nm. Laaste Kwartier, 11de, 12.54 nm. Nuwe Maan, 18de, 6.15 vm. Eerste Kwartier, 25ste, 12.54 vm.		
D	1	President T. F. Burgers ingesweer Z.A. Rep., 1872.	vm. 6 56	nm. 5 27
W	2		6 56	5 27
D	3	Ds. S. P. J. J. van Rensburg te Randpoort bevestig, 1942. Hoeksteen te Boksburg gelê, 1943.	6 56	5 28
V	4	Oud-Ouderl. H. C. J. v. Rensburg, Zoutpansberg, oorlede, 1909.	6 55	5 28
S	5		6 55	5 28
S	6	Joh. Huss gebore, 1373.	6 55	5 29
M	7	Die Kerk van De la Rey ingewy, 1928.	6 55	5 29
D	8	Die Gemeente Bloemhof gestig, 1916. Ds. H. P. Wolmarans te Zeerust georden, 1922.	6 55	5 30
W	9	Oud. S. E. Grobler van Zoutpansberg oorlede, 1903.	6 55	5 30
D	10	Calvyn gebore, 1509. Inwyding van Kerk te Zwartuggens, 1942.	6 55	5 31
V	11		6 55	5 31
S	12	Senator Ouderl. A. D. W. Wolmarans oorlede, 1928.	6 54	5 32
S	13		6 54	5 32
M	14	President Brandt, O.V.S., oorlede, 1888.	6 54	5 33
D	15	Verlating van Schoemansdal, 1867.	6 54	5 33
W	16		6 54	5 34
D	17	Oud. J. v. Graan van Ventersdorp oorlede, 1917.	6 53	5 34
V	18	Ds. N. J. v. Warmelo te Heidelberg bevestig, 1868	6 53	5 34
S	19	Ds. L. G. F. Biccard oorlede, 1900. Ds. E. S. Mulder bevestig op Bronkhorstspuit, 1931.	6 53	5 34
S	20	Ds. L. E. Brandt te Turffontein bevestig, 1930.	6 53	5 35
M	21		6 52	5 36
D	22		6 52	5 36
W	23	Generaal Andries Pretorius oorlede, 1853.	6 52	5 37
D	24	Ds. L. G. F. Biccard te Zoutpansberg bevestig, 1875.	6 51	5 37
V	25	Afskeid van Prof. Dr. P. J. Muller van Pretoria, 1909.	6 51	5 38
S	26	Kerkorde van de Mist ingevoer, 1804.	6 51	5 38
S	27	Die Prokurasie-Kommissie gestig, 1890.	6 50	5 39
M	28		6 50	5 39
D	29	Die Gemeente Van der Hoff gestig, 1933.	6 49	5 40
W	30	Ds. N. J. v. Warmelo te Schoemansdal bevestig, 1864.	6 49	5 40
D	31		6 48	5 41

AUGUSTUS, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Volle Maan, 2de, 3.50 vm. Laaste Kwartier, 9de, 10.22 nm. Nuwe Maan, 16de, 1.12 nm. Eerste Kwartier, 23ste, 2.40 nm. Volle Maan, 31ste, 6.34 nm.		
V	1		vm. 6 47	nm. 5 41
S	2		6 46	5 42
S	3	Ds. Jac. v. Belkum te Heidelberg bevestig, 1903.	6 46	5 42
M	4	Oud. A. Alberts van Humpata oorlede, 1928. Ds. J. G. M. Dreyer te Ermelo bevestig, 1928. Ds. C. S. v. H. Steenekamp te Lichtenburg georden, 1934.	6 45	5 43
D	5	Ds. S. P. J. v. Rensburg op Eendracht georden, '33 Hoeksteen van Kerk te Randfontein gelê, 1939.	6 44	5 43
W	6		6 44	5 43
D	7	Hoeksteen te Benoni gelê, 1943.	6 43	5 44
V	8	Die eerste Alg. Kerkverg. van die Ned. Herv. Kerk te Rustenburg geopen, 1853. Gemeente van Vaalharts gestig, 1940.	6 42	5 44
S	9	Ds. M. J. Goddefroy oorlede, 1920.	6 42	5 45
S	10	Louis Trichardt gebore, 1783. Ds. W. P. J. Poën oorlede, 1937.	6 41	5 45
M	11		6 40	5 46
D	12		6 39	5 46
W	13	Aanval op Veglaer, 1838.	6 39	5 47
D	14	Oud. F. P. H. Alberts van Humptata oorlede, 1930.	6 37	5 47
V	15	Slag van Thaba Bosigo, 1865.	6 37	5 48
S	16	Die Gemeente van Vereeniging gestig, 1913. Ds. A. S. Geyser te Heilbron georden, 1941.	6 36	5 48
S	17	Die Kerk van Venterskroon ingewy, 1889.	6 35	5 48
M	18	Ds. A. Lagerwy oorlede, 1898. Ds. D. v. d. Hoff in Den Haag georden, 1852.	6 34	5 49
W	20	Eerste Doopbediening aan die Kaap, 1653. Gemeente Ruste der Winter gestig, 1938.	6 33	5 50
D	21		6 32	5 50
V	22	Ds. Abr. Ras op Volksrust bevestig, 1936.	6 31	5 51
S	23	Ds. J. v. Arckel eerste predikant aan die Kaap, 1665.	6 30	5 51
S	24	Bloedbad van St. Bartholomeus, 1572. Ds. L. M. le Roux op Trichardtsfontein bevestig, 1935.	6 29	5 51
M	25	Aankoms van die Eerste Hugenote, 1688.	6 28	5 52
D	26	General Louis Botha oorlede, 1919.	6 27	5 52
W	27	In gebruik neem van Bybel in Afrikaans, 1933.	6 27	5 52
D	28	Slag van Boomplaas, 1848.	6 26	5 52
V	29		6 25	5 53
S	30	Ds. P. A. C. van Heyningen oorlede, 1904. Ds. T. Dreyer te Heidelberg bevestig, 1941.	6 24	5 53
S	31	Die Lydenburgse Gemeente skei van die Herv. Kerk af, 1854.	6 23	5 54
			6 22	5 54

SEPTEMBER, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Laaste Kwartier, 8ste, 5.57 vm. Nuwe Maan, 14de, 9.28 nm. Eerste Kwartier, 22ste, 7.42 vm. Volle Maan, 30ste, 8.41 vm.		
M	1	Transvaal geannekseer, 1900. Gemeente Randpoort gestig, 1939.	vm. 6 20	nm. 5 55
D	2	Ds. D. v. d. Hoffe gebore, 1814. Inwyding van Kerk te Randpoort, 1939.	6 19	5 55
W	3		6 18	5 56
D	4		6 17	5 56
V	5		6 16	5 57
S	6	Koningin Wilhelmina gekroon, 1898.	6 15	5 57
S	7		6 15	5 58
M	8	Ds. N. J. v. Warmelo gebore, 1835.	6 13	5 58
D	9		6 12	5 59
W	10		6 11	5 59
D	11		6 10	6 0
V	12	Die Kerk van Vrededorp ingewys, 1908.	6 09	6 0
S	13		6 08	6 01
S	14		6 07	6 01
M	15	Eerste Uniale Volksraad verkies, 1910.	6 06	6 02
D	16		6 05	6 02
W	17	President M. W. Pretorius gebore, 1819.	6 04	6 02
D	18		6 02	6 03
V	19		6 01	6 03
S	20	Die Huweliks Ordonnansie van de Mist ingevoer, 1804.	6 00	6 04
S	21	Ds. D. J. Strydom te Gwelo bevestig, 1940.	5 59	6 04
M	22		5 58	6 05
D	23	Ds. P. W. Ennis te Klerksdorp bevestig, 1905.	5 57	6 05
W	24	Ds. P. J. J. Venter te Zeerust bevestig, 1927.	5 56	6 05
D	25		5 55	6 06
V	26		5 54	6 06
S	27	Generaal Louis Botha gebore 1862.	5 53	6 07
S	28	Die Kerk op Witpoort ingewy, 1912.	5 52	6 07
M	29		5 51	6 08
D	30	Ds. M. J. Goddefroy te Witfontein bevestig, 1887.	5 50	6 08

OKTOBER, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Laaste Kwartier, 7 de, 12.29 nm. Nuwe Maan, 14de, 8.10 vm. Eerste Kwartier, 22ste, 3.11 vm. Volle Maan, 29ste, 10.07 nm.		
W	1	Ds. A. Ras op Dullstroom bevestig, 1932.	vm. 5 49	nm. 6 08
D	2	Slag van Vegkop, 1836.	5 48	6 09
V	3		5 36	6 09
S	4	Ds. A. J. Barger te Middelburg bevestig, 1919.	5 45	6 10
S	5	Eervol ontslag wyle ds. P. W. Ennis, 1928.	5 44	6 10
S	6	Stigting van die gemeente Barberton, 1934.	5 43	6 11
D	7	Oud. D. P. J. v. Schalkwyk van Trichardts oorl. 1911.	5 42	6 11
W	8		5 41	6 11
D	9	Ds. D. v. d. Hoffe oorlede, 1881.	5 40	6 12
V	10	Ds. P. W. Venter op Brits bevestig, 1936. President Kruger gebore, 1825.	5 39	6 12
S	11	Ds. S. J. Strydom te Krugersdorp bevestig, 1914. Die Hervormer Ultrich Zwingli gesneuwel, 1531. Hoeksteenlegging Kerk Zwartuggens, 1941.	5 38	6 13
S	12		5 37	6 13
M	13	Eerste diamant in S.A. gevind, 1867.	5 36	6 14
D	14		5 35	6 14
W	15	Hoeksteenlegging van die Kerk van Pietersburg, 1892.	5 34	6 15
D	16	Afskeidspreek van Ds. Jac. van Belkum met sy emeritaat, 1927.	5 33	6 15
V	17	Dr. S. Vermooten te Zeerust georden, 1915.	5 32	6 16
S	18	Ds. J. D. Storm te Ottosdal bevestig, 1941.	5 31	6 17
S	19	Eerste Kerk op Stellenbosch ingewy, 1687.	5 30	6 17
M	20	Die Kerk van Louis Trichardt ingewy, 1906.	5 29	6 18
D	21	Oud. F. Boshoff van Waterberg oorlede, 1918.	5 28	6 19
W	22	Die Edik van Nantes herroep, 1685.	5 28	6 19
D	23	Ds. D. F. Erasmus te Ventersdorp bevestig, 1920.	5 27	6 20
V	24	Sinode in die Kaap besluit dat Engels ook gepreek moet word in Hollandse Kerke, 1859.	5 26	6 20
S	25		5 25	6 21
S	26		5 24	6 21
M	27	Ds. L. E. Brandt te Vereeniging bevestig, 1923. Ds. P. J. J. Venter te De le Ray bevestig, 1923.	5 23	6 22
D	28		5 22	6 22
W	29		5 22	6 23
D	30	Ds. J. J. Prinsloo te Trichardts bevestig, 1909. Hervormingsdag. Samekoms Komm. N. Herv. en N. Geref. om oor kerkvereniging te handel, 1882.	5 21	6 23
V	31	Ds. P. W. Ennis oorlede, 1932.	6 20	6 24

NOVEMBER, 30 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Laaste Kwartier, 5de, 7.03 nm. Nuwe Maan, 12de, 10.01 nm. Eerste Kwartier, 20ste, 11.44 nm. Volle Maan, 28ste, 10.45 vm.		
S	1		vm. 5 19	nm. 6 24
S	2	Eerste Alg. Kerkverg. Ned. Herv. Kerk te Kaapstad, 1824.	5 19	6 25
M	3	Hoeksteenlegging eerste Herv. Kerk op Christiana, 1876.	5 18	6 25
D	4	Ds. Jac. van Belkum oorlede, 1933.	5 18	6 26
W	5	Naam Ned. Hervormd in die Kaap verander in Ned. Gereformeed, 1842. Aankoms van Ds. D. v. d. Hoff in Suid-Afrika, 1852.	5 17	6 26
D	6		5 16	6 27
V	7	Vasco da Gama te St. Helenabaai, 1497.	5 15	6 27
S	8		5 15	6 28
S	9		5 15	6 28
M	10	Martin Luther gebore, 1483.	5 14	6 29
D	11		5 13	6 30
W	12	Piet Retief gebore, 1780.	5 13	6 30
D	13		5 12	6 31
V	14	Ds. W. F. H. Huyzers bevestig op Vereeniging, 1931.	5 12	6 32
S	15	Ds. A. J. Begemann oorlede, 1925.	5 11	6 33
S	16	Pretoria aangelê, 1855.	5 11	6 34
M	17		5 10	6 35
D	18	Vasco da Gama se eerste reis om die Kaap, 1497.	5 11	6 36
W	19	Hoeksteenlegging van die Kerk te Potgietersrust, 1921.	5 10	6 36
D	20	Die Kerk op Eldoret ingewy, 1921.	5 09	6 37
V	21	Ds. H. D. v. Broekhuizen Predikant van die Hervormde Kerk, 1917.	5 09	6 38
S	22	Die Gemeente Trichardts gestig, 1879.	5 09	6 39
S	23		5 09	6 40
M	24	Hoeksteenlegging van die Kerk van Laeveld, 1924.	5 08	6 41
D	25	Ds. W. P. J. Poën te Pietersburg bevestig, 1922.	5 08	6 41
W	26	Die Kerk van Memel ingewy, 1915.	5 08	6 42
D	27	Die Kerk van Bethal ingewy, 1926.	5 08	6 43
V	28	President Steyn oorlede, 1916.	5 08	6 44
S	29		5 08	6 44
S	30	Kerk te Johannesburg ingewy, 1935.	5 08	6 45

DESEMBER, 31 DAE.

Dag van die		MAANSVERANDERING.	Sons	
Week.	Maand.		opg. ond.	
		Laaste Kwartier, 5de, 2.55 vm. Nuwe Maan, 12de, 2.53 nm. Eerste Kwartier, 20ste, 7.43 nm. Volle Maan, 27ste, 10.27 nm.		
			vm.	nm.
M	1	Slawe vry verklaar in die Kaap, 1834.	5 08	6 46
D	2	Verkiesing eerste Voortrekker-Volksraad, 1836	5 08	6 46
W	3	Engelse besetting van Port Natal, 1838.	5 08	6 47
D	4	Die Ned. Geref. Kerk in die S.A.R. gestig, 1866.	5 07	6 48
V	5		5 07	6 49
S	6	Voortrekkersgelofte, 1838.	5 08	6 50
S	7	Die Ned. Herv. of Geref. Kerk gestig, 1885.	5 07	6 50
M	8		5 07	6 51
D	9	Pres. T. F. Burgers oorlede, 1881.	5 07	6 52
W	10	Slag van Stormberg, 1879.	5 07	6 52
D	11	Slag van Magersfontein, 1899.	5 08	6 53
V	12	Ds. C. W. du Toit emeritus, 1918.	5 08	6 54
S	13	Republiek herstel op Paardekraal, 1880.	5 08	6 54
S	14		5 08	6 55
M	15	Slag van Colenso, 1899.	5 09	6 56
D	16	Slag van Bloedrivier, 1838. Hoeksteenlegging van die Kerk van Middelburg, 1896.	5 09	6 56
W	17	Eerste grondwet van die Z.A.R. op Potchefstroom geteken, 1856.	5 09	6 57
D	18	Die Kerk van Vereeniging ingewy, 1915.	5 10	6 58
V	19	Generaal A. H. Potgieter gebore, 1792.	5 10	6 58
S	20	Komdt. F. Joubert (Fransheld) behaal oorwinning by Bronkhorstspuit, 1880.	5 11	6 59
S	21	Oud-ouderling G. J. Z. Helberg van Zoutpansberg oorlede, 1926.	5 11	6 59
M	22		5 12	7 00
D	23		5 13	7 00
W	24		5 13	7 01
D	25	Kersfees.	5 15	7 01
V	26	Hoeksteenlegging van die Kerk van Potchefstroom, 1859.	5 14	7 02
S	27	Ds. G. C. Coetzee op Delarey georden, 1934. Ds. S. P. Viljoen op Durban georden, 1936.	5 15	7 02
S	28	Hoeksteen gelê van die Eerste Kerkgebou in die Kaap, 1700.	5 15	7 02
M	29	Die Kerk van Germiston ingewy, 1917.	5 16	7 03
D	30	Jameson-inval, 1895.	5 17	7 03
W	31	Die Gemeente Heidelberg gestig, 1865.	5 17	7 03

GEDAGTENIS - REDE.

*Uitgespreek in die Ned. Herv. Kerk van Pretoria,
op Woensdag, 29 Mei 1946.*

Sing: Psalm 66 vers 7 en 8; Psalm 118 vers 7.
Gesang 3 vers 1 en 2; Gesang 180 vers 5.

Broeders en Susters,

Die Apostel Paulus skryf in sy tweede brief aan die Korinthiërs die vierde hoofstuk, die vyfde vers: *Ons verkondig nie onself nie, maar Christus Jesus*. Nooit het hy homself gepredik nie, maar altyd die Gekruisigde. En waar ons vanaand in hierdie gedagtenis-diens terug sien op 'n tydperk van vyf-en-twintig jaar wat agter ons lê, daar kan ons ook sê dat ons nooit onself gepredik het nie, nooit gevra het wat wil die mense nie, en ook nie wat wil onself nie. En waar onse prediking vanaand om die besondere aard van die geleentheid in vele opsigte 'n persoonlike woord sal wees, daar sal dit tog 'n woord wees waarin ons God wil verheerlik.

U vind onse tekswoord hiervoor in Psalm agt-en-veertig die tiende vers: *O God, onse dink aan u goedertierenheid binne-in u tempel!*

Die Psalm besing die lof van die stad Gods op sy heilige berg. Sion is skoon deur sy verheuenheid; dit is die vreugde van die hele aarde. Kyk maar na die stad, trek daaromheen, tel sy torings, let op sy skanse, wandel deur sy paleise!

Maar waarom is Sion dan soveel heerliker dan al die ander stede van die wêreld? Hulle het tog ook mooi torings en sterk skanse! Nee, die heerlikheid van Sion lê in iets anders. Dit lê daarin dat God daarin woon, dat sy tempel daar is. Sion word onderskei van al die ander stede omdat dit dit stad Gods is.

En waar die Psalmis die goedertierenheid van God wil gedenk, wil hy dit juis binne-in daardie stad doen. Want waar kan hy beter die goedertierenheid van God en sy weldade gedenk dan juis daar waar sy paleise is, daar waar Hy woon en waar Hy teenwoordig is?

Sion is onder die Ou Verbond die simbool van die woonplek van God op aarde. Dit is die plek waar onder die Ou Verbond die huis van God opgerig was.

Onder die Nuwe Verbond is Sion die simbool van die Kerk van God op aarde, van die liggaam van Christus Sion is die Kerk van die Heer. Hy woon nie net alleen op die berg van Jerusalem nie soos die Jode in die dae van Jesus gemeen het, of op die Gerisim, die heilige berg van die Samaritanen, nie. Nee, Hy word oral gevind waar Hy in gees en waarheid aanbid word. Hy woon in sy Kerk op die ganse aarde waar sy naam aangeroep word.

Waar ons vanaand aan sy goedertierenheid wil dink, daar wil ons dit dan ook doen binne-in sy tempel, in sy kerk waarin Hy woon. Ons wil sy goedertierenheid gedenk, aan sy barmhartigheid. En as ons sy heerlikheid in sy goedheid aanskou, dan moet ons soos 'n Moses van ouds uitroep: Here, Here, 'n barmhartige en genadige God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en trou!

Die pad wat agter ons lê getuig van barmhartigheid, genade, lankmoedigheid, goedertierenheid en trou. En as ons daaraan dink dan vermenigvuldig onse gedagtes in ons. Wat het die deel van Sion waarin ons staan, die deel van Gods Kerk waartoe ons behoort, nie gegroei nie! Daar was tye van storms, van geweldige storms wat oor die Hervormde Kerk gegaan het. Die tyd toe ek gedoop is, was 'n tyd van sulke storms. Dit was onder bokseile waar ek gedoop is, daar op die ou historiese Trichardsfontein. U ken daardie ou geskiedenis. Self herinner ek my die tyd so goed toe dit iets seldsaams was om 'n predikant, 'n geordende Hervormde predikant te mag aanskou.

My ouers wat self pilare was in die Kerk, het my opgevoed in liefde vir die Kerk, en van dat ek my iets kan herinner het daar in my die heilige begeerte geleef om 'n prediker van die ewige Evangelie te wees. Dit is dan ook met 'n dankbare ontroering dat ek hier terug dink aan my ouers. Hulle het my die kosbaarste erfenis nagelaat wat 'n ouer aan 'n kind kan nalaat, naamlik 'n heilige herinnering wat ook getuig van die goedertierenheid van God wat Hy my in hulle geskenk het.

Maar watter storms was daar ook nie in die lewe nie! Daar was tye van verwoestings in die lewe. In die Driejarige Oorlog het ek my vader verloor, waarop die bittere tyd in 'n weeshuis met al sy hardheid gevolg het, 'n tyd toe dit moeilik was om 'n voorstelling te maak hoe dit moet voel om nie honger te wees nie en om warm gekleed te wees. Maar ook daardie tyd getuig van die goedertierenheid van God, want ook toe was sy hand wonderbaarlik oor ons uitgebrei.

En watter goedertierenheid het God ons nie in die Kerk geskenk nie! As ek terug kyk dan sien ek veral twee groot figure, twee reuse op kerkelik-geestelik gebied: ds. Jac. van

Belkum en ds. L. E. Brandt. Nooit kan ek die goedertierenheid van God genoeg roem dat ek daardie twee persone as twee vaders in Christus op my lewenspad gehad het nie. Hulle bly vir my tot groot seën ook lank nadat hulle reeds gestorwe is.

En dan dink ek aan die goedertierenheid van God, dat ek deur die vrome volharding van my moeder kon studeer, en dat ek in Holland kon studeer, in daardie ou land wat vir ons land en volk en veral vir ons Hervormde Kerk altyd so veel beteken het. Daardie ou land waar ek dit so goed had en soveel liefde en vriendskap ondervind het. En as ek aan my studietyd in Holland terug dink, dan sien ek twee ander groot figure, ook reuse op kerkelik-geestelik gebied, aan wie se voete ek daar mog sit, dit is dr. A. W. Bronsveld, predikant van die Ned. Hervormde Gemeente van Utrecht; en prof. dr. H. Th. Obbink, een van my leermeesters aan die Universiteit van Utrecht onder wie ek tot doktor in die godgeleerdheid gepromoveer het.

By my terugkoms uit Holland het ek gemeen dat my loopbaan die van 'n predikant van 'n gemeente sou wees. Nooit het ek gedink dat ek aan die teologiese opleiding van onse aanstaande predikante verbonde sou word nie. En toe ek hier deur die Universiteit — toe nog die ou T.U.K. — en deur die Kerk benoem is, het daarop so 'n ontsettende moeilike tyd gevolg, 'n tyd van vrees en angs. Maar ek swyg daaroor; — in swye lê menigmaal goud.

Na my benoeming is ek hier, vandag presies vyf-en-twintig jaar gelede, in hierdie kerkgebou voor hierdie kansel met die plegtige handoplegging georden, waarby ds. Brandt die ordeningsdiens waargeneem het. Van diegene wat aan die handoplegging deelgeneem het, is daar nie meer een wat nog hier diensdoende is nie. Hulle is alger gestorwe, afgestreef of weggegaan.

Soms was daar tye van bittere stryd waarin ek volgens my oortuiging met alle krag wat in my is, vir die regte van die Hervormde Kerk moes opkom, tye wat my altyd so diep ongelukkig gemaak het, maar waarin ek nie anders kon nie en waarvan ek moet sê dat die nood my opgelê was. Nooit het ek die stryd gesoek nie. maar veeleer probeer om dit te ontvlug. Dit was altyd die belange van die Kerk wat my in die stryd gedwing het. En ook nou is die voortdurende gebed om vrede, maar geen vrede ten koste van die belange van die Kerk nie.

Hoe het die toestande nie in die afgelope vyf-en-twintig jaar verander nie! By my koms alhier het ek in die teologiese afdeling aangetref prof. Patterson, prof. Greyvenstein en prof. MacMillan. Prof. Patterson en prof. MacMillan is reeds

oorlede. en prof. Greyvenstein reeds afgetree. Ons bede is dat God hom 'n ryk geseënde, 'n gelukkige en 'n vreugdevoll rustyd mag skenk, en hom altyd in sy lewensaand naby mag wees en sy hand oor hom uitgestrek mag hou.

Toe ek hier gekom het was slegs 'n paar studente. Eenkeer was daar slegs een. En nou is daar so veel dat hulle een vleuel van die kerkgebou kan vul. Die Hervormde afdeling van die Teologiese Fakulteit tel nou 'n viertal professore van die Hervormde Kerk. Een daarvan, prof. Gemser, 'n wetenskaplike sieraad van die Fakulteit, was verlede jaar vir maande lank ernstig krank. God het hom gespaar. Ons is God dankbaar. Prof. Gemser het kort gelede nog vir die tweede keer 'n benoeming as professor in Nederland van die hand gewys. Ek weet dat die Kerk baie verheug is dat hy onder ons bly.

Prof. Wolmarans stam uit 'n familie wat in die verlede die Hervormde Kerk in Transvaal help bou het.

Prof. Geyser is die jongste, en dit is nie meer so veel jare nie wanneer die drie oudste professore ook sal moet aftree, en dan sal hy met ander kollegas moet voortbou op die grondslae wat gelê is.

Van die twee lektore, dr. Van Selms en dr. Rautenbach, wil ek nog ewe wys op die goedertierenheid wat God ons bewys het dat dr. Van Selms en sy gesin na 'n bitter verblyf in Japanse krygsgevangenskap, weer terug is in ons midde. Die Kerk dank God daarvoor, en ook hierby dink ons aan die goedertierenheid van God binne in sy tempel.

Mede namens my vrou en kinders wil ek my opregte waardering uitspreek teenoor alger wat op hierdie vir my so gewichtige dag van hulle meelewing blyk gegee het. Graag noem ek hier by name die HoogEerwaarde Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, as ook die Kuratorium „die kerkraad van die professore”, en met name sy voorsitter, ds. A. J. G. Oosthuizen, en sy skriba prof. B. de Loor. Verder die kollegas in die Teologiese Fakulteit en ook van ander Fakulteite. My dank ook aan die broeders predikante vir hulle belangstelling. Dit is immer 'n blydschap om met die predikante die kontakte te kan onderhou ook nadat hulle van die Universiteit weg is. Dit is my altyd 'n innerlike vreugde om in die pastorie te loseer en dan met avondmaalsvieringe te help. Die here studente en al die vriende hier aanwesig kan verseker wees van my dank. Mog God ons alger steeds naby wees.

En nou sien ons na vore. En dan kom die woorde van die ou lied in ons op:

Treedt moedig voorwaarts, kindren!

De reis kort af naar 't graf;

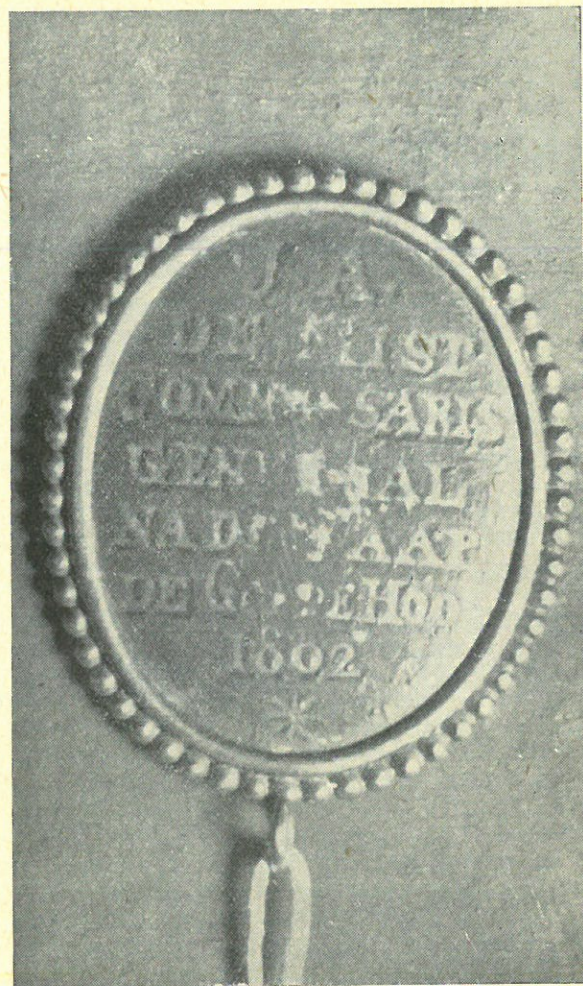
Wij zien den afstand mindren,

Ras valt ons 't reiskleed af.

Ons gaan straks heen en ons word vergeet; maar die Kerk bly, as 'n bruid wat wagende is op die koms van die bruidegom. Hoe sal die Hervormde Kerk hom verder ontwikkel? Sal die Kerk trou bly aan die geloof wat eenmaal aan die heiliges oorgelewer is? Sal dit trou bly aan sy beginsels? Die Hervormde Kerk wou nooit 'n dorre leer-kerk wees nie, ook geen instituut vir sosiale sake nie, nie 'n kerk wat 'n „social gospel” predik nie. Nee, die Hervormde Kerk wou altyd die geestelike balans van die mens handhaaf. Maar sal die Hervormde Kerk in die toekoms getrou bly aan sy roeping? Hoe sal dit gaan? As die Hervormde Kerk altyd Kerk bly sal dit goed gaan. Maar wee die Hervormde Kerk, ja wee iedere Kerk, wee die hele Kerk van Christus as dit in 'n politieke of kulturele of sosiale instelling wil word, en as dit 'n koninkryk wil bevorder wat van hierdie wêreld is.

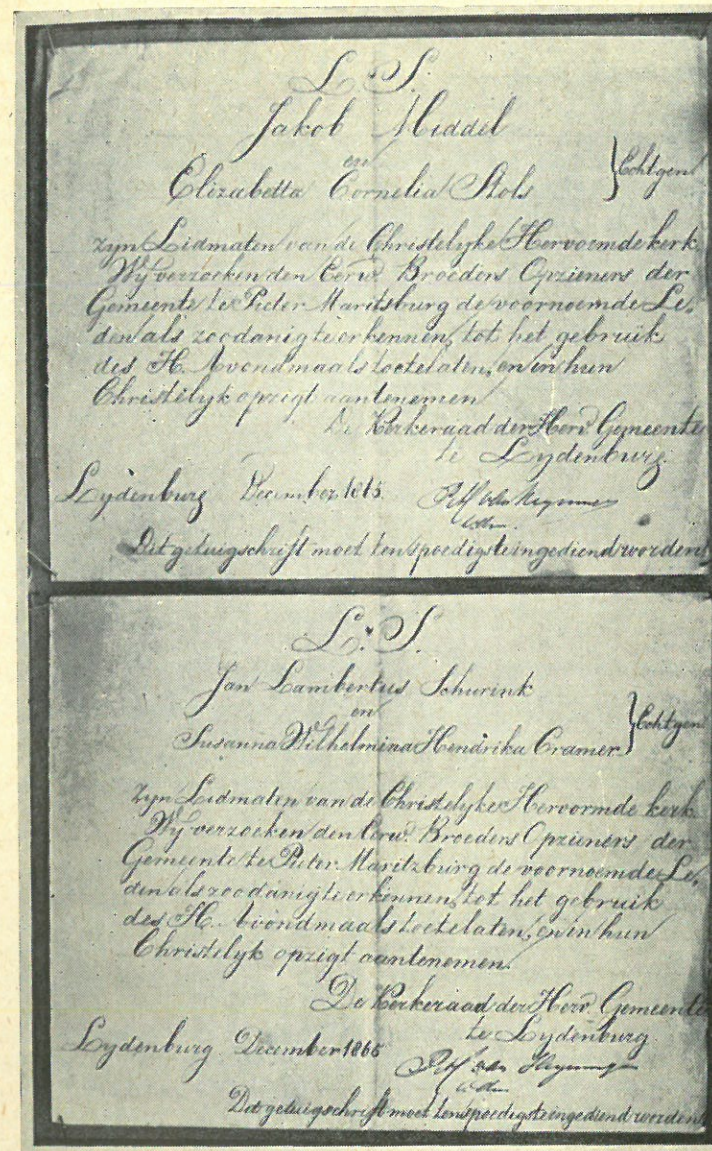
Daar is dinge wat tot ernstige besorgdheid stem, en wat ons alger tot ernstige en voortdurende gebed dwing. Laat ons bid om getrou te bly, om waaragtige Godsvrug, om bekering van die Kerk, om waaragtige vroomheid en 'n lewende geloof. Om die mistieke eenheid met God in Christus. Laat ons bid dat ook die Hervormde Kerk 'n bruid mag wees wat wagende is op die hemelse bruidegom. Dan sal ons eenmaal aan die goedertierenheid van God dink en dit loof in die hemelse Sion, in die ewige stad, rondom die troon van die lam. — AMEN.

S. P. ENGELBRECHT.

Ampspenning van Kommissaris.-Generaal
J. A. De Mist.

Die ampspenning is in besit van prof. S. P.
Engelbrecht.

Twee lidmaat-attestaten van die „Hervormde Gemeente”
van Lydenburg, uitgereik in 1865.

ONS KERKLIKE LEWE

Dat daar oor die algemeen in ons tyd 'n oppervlakkige gees heers sal die meeste van ons seker nie betwis nie. Van die sienlike dinge het ons almal 'n min of meer uitgebreide kennis, maar van die onsienlike dinge weet die meeste maar min. Oor die tydelike dinge kan die meeste van ons dus saamgesels, maar oor die ewige dinge swyg die meeste liefers, omdat hulle daar te weinig van weet.

Baie mense beskik ook nie oor die woorde om oor ewighedsaangeleenthede te gesels nie. Die taal wat gepraat word is 'n taal waarin slegs oor aardse aangeleenthede uitgewy kan word. Die taal van die godsdientige gesprek ken die meeste nie, omdat daar baie min in die Bybel gelees word. Die innerlike lewe word nie gevoed met die gedagtes en woorde van die Heilige Skrif nie.

Dit is miskien nie waar dat die mense in ons tyd meer onkerks is as 'n geslag of twee gelede nie. Intendeel, na die uiterlike geoordeel is die mense vandag in baie opsigte kerkvas. Daar word baie van die Kerk gemaak. Die kerkbesoek is ook oor die algemeen geneem beslis nie swakker as 'n geslag gelede nie. Daar word in ons tyd deur groot getalle ook groot opofferings vir die Kerk gedoen. Wat die uiterlike betref sal ons seker nie kan sê, dat die mense in ons tyd meer onkerks is as enkele tientalle jare gelede nie.

Maar dit is dan ook juis die groot tekortkoming van ons tyd, dat ons kerksheid vir 'n te groot deel slegs in uiterlikhede bestaan.

Waar ons in 'n wêreld omring is deur 'n gees van materialisme, spreek dit byna vanself dat ons aan uiterlikhede 'n groter waarde sal heg as wat reg is. Veral waar ons in onself omdra 'n sondige hart, wat sig as vanself aangetrokke voel tot uiterlike dinge, is dit geen wonder dat ons onder die invloed van hierdie tydgees ook in ons godsdienstige lewe materialisties word.

In ons daaglikse lewe moet ons gedurig spartel om liggaam en siel aanmekaar te hou. Dit is in ons dae letterlik waar, dat hy wat nie werk nie ook nie kan eet nie. Dit kan alles daarop aan hoeveel geld ons kan verdien, veral in die stede is dit by duisende die geval, dat as hulle 'n paar dae nie werk nie, dan is daar gebrek in die huis. Hierdie toestand bring as vanself mee, dat geld vir ons 'n dierbare besit word.

Hierdie geloof word weer as vanself in die kerklike lewe oorgedra, sodat daar hoe langer hoe meer die geloof posvat,

dat die beste lidmaat die een is wat ook die beste bydra tot die fondse van die Kerk. Dit is nie maar 'n gissing nie. Dit is in werklikheid so. Baie lidmate is doodtevrede as hulle gereeld bydraes gee; en miskien ook gereeld kerk toe gaan, maar hoedanig hulle lewe is raak hulle eienlik nie. Solank hulle maar die uiterlike verpligtinge teenoor die Kerk nakom is hulle dood tevrede. Daarom dat ons dikwels lidmate kry wat na die uiterlik getroue lede van die kerk is, maar as jy hulle daaglikse lewe in oënskou neem ontdek mens allerlei verkeerdhede — twis met die bure, onenigheid in eie huis, selfsug en hoogmoed.

Hierdie gees van geloof aan uiterlikhede in die kerklike lewe is 'n gevaarlike gees. En wat dit nog 'n groter kans gee om 'n deeglike houvas op ons kerklike lewe te kry is hierdie feit, dat daar vir ons kerk gedurende die laaste tien jaar aangebreek het, wat ons kan noem die kerkboutydperk. Eindelik het vir ons Kerk die tyd gekom, dat op die meeste plekke sierlike kerke opgerig kan word. En om duisende ponde vir kerkbou bymekaar te maak is voorwaar nie 'n maklike taak nie. Daar moet dikwels tydig en ontydig aangemoedig word en vermaan word en soms selfs gedwing word om by te dra. Die gemeentelid wat dan die meeste gee is die beste gemeentelid; die kerkraadslid wat die meeste uit sy wyk kan haal is die beste kerkraadslid; die predikant wat die gouste 'n kerk kan laat bou en betaal is die beste predikant!

Ons sal seker almal saamstem dat so 'n opvatting, as dit kans sou kry om werklik wortel te skiet alle geestelike lewe sal verstik. En waar hierdie kerkbouperiode seker nog etlike jare in ons Kerk sal voortduur, is die gevaar dan ook baie groot, dat so 'n oppervlakkige beskouing al meer gevestig sal word.

Aan die onderkant bly dit natuurlik ook nog 'n ope vraag of hierdie veruiterliking van ons kerklike lewe nie ook daaraan te wyte is, dat die regte geestelike onderrig in ons Kerk ontbreek. Die vraag is of die prediking en kategetiese onderrig altyd daarop bereken is om in die eerste plek die geloof in die Verlosser te wek; of daar altyd sielevoedsel aangebied word. M.a.w. kan ons die vraag stel of daar ook genoeg aandag gegee word aan die onderrig in die geloofsleer.

Hoe dit ook al sy dit is seker nodig, dat ons op ons hoede moet wees teen 'n gees van veruiterliking en veroppervlakkiging wat al meer en meer by ons gemerk word.

Dat daar by die gemeentelid in ons dae 'n groot gewilligheid bestaan om hulle offers vir die Kerk te bring; dat daar nog altyd mense gevind word wat met groot opoffering die werke van kerkraadslede doen — veral in die stede verg dit

veel van kerkraadslede wat gereeld elke maand hulle wyke moet deurgaen; en hulle het ook maar min tyd na werksure — dat soveel inspanning en toewyding van die kant van die susters ondervind word is seker alles goeie tekens. Dit is tenminste bewyse, dat die behoefte aan die ewigheid die verlanke na verlossing nog in menige hart lewendig is. En waar die Gees van God hierdie genadewerk in die harte verrig, is dit seker die plig van die georganiseerde Kerk om as mede-werker van God, hierby aan te sluit en daarop voort te bou.

Die taak van die Kerk is om in hierdie tyd van veruiterliking, in hierdie wêreld wat beheers word deur 'n materialistiese gees, sy stem duidelik te laat hoor. Die Kerk moet duidelik stel die eis van Christus: „Soek eers die Koninkryk van die Hemele en al die ander dinge sal vir julle bygevoeg word.” En die vestiging van hierdie Koninkryk van die hemele binne in die harte van die gelowiges moet die Kerk met alle middele bevorder. Daarvoor is veral nodig, dat na die opwekking van die ewigheids-verlanke in ons harte deur Gods Gees, ons mense terdeë in die geloofsleer onderrig sal word.

Hierdie onderrig in die geloofsleer word veral gedoen in die Katkesasieklasse. Dit is daarom baie noodsaaklik dat in die Katkesasieklasse besondere aandag aan die „Kort Begrip” gegee word, en dit behoort in die eerste plek die werk van die predikant te wees.

In die laaste jare word gelukkig in al hoe meer gemeentes ook erns gemaak met 'n Jongeliede-vereniging. So 'n vereniging is 'n belangrike middel om die jongmense wat reeds belydenis van die geloof gedoen het nie net by die Kerk te hou nie, maar om ook gaandeweg meer duidelikheid oor geloofsake te bring. Dit is van die uiterste belang, dat by die vergaderings van ons Jongeliede-vereniging ook sekere stukke uit ons geloofsleer behandel sal word.

Ons kerkwet maak ook daarvoor voorsiening dat die onderrig in die geloofsleer nie verwaarloos mag word nie. Daar word nl. die vereiste gestel dat in elke gemeente minstens twaalf keer per jaar aan die hand van en in volgorde van die Heidelbergse Kategismus Gods Woord verkondig moet word. Dit is seker een van die artikels van ons kerkwet, wat elke kerkraad met die meeste stiptheid moet uitvoer. Hierdie onderrig in die geloofsleer sal seker baie daartoe bydra om gemeentede te vrywaar teen 'n veruiterliking van ons godsdienstige lewe.

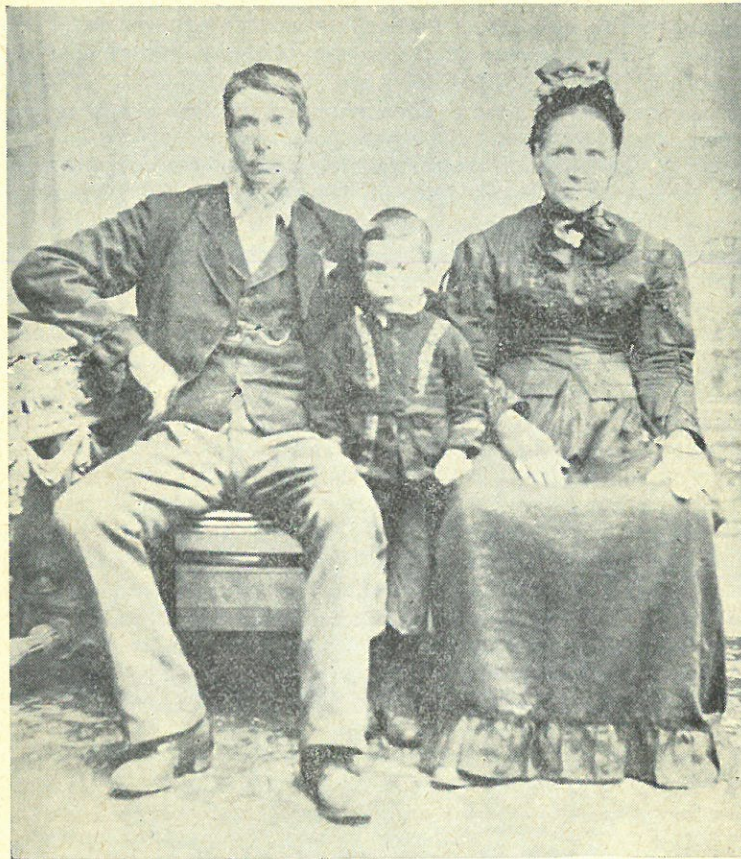
Maar al hierdie middels help niks as die gemeentede self nie meewerk nie. Preek alleen is nie genoeg nie; dit is nodig dat ons ook persoonlik en in ons huise Gods Woord sal ondersoek. Onderrig in die geloofsleer kan ook eers sy

vrugte afwerp as die gemeentede self meedoen aan die bestudering daarvan. Hoeveel van ons gemeentede van vandag weet bv. wat die „Drie Formuliere van Ewigheid” van ons Kerk is? Ek is bevrees heel weinig. Hierdie Formuliere, nl. die „Nederlandse Geloofsbelydenis”, die „Heidelbergse Kategismus” en die „Dordtse Leerreëls” was altyd agter in die Nederlandse Psalm- en Gesangboek afgedruk. By die Afrikaanse Gesangboek verskyn dit nie. Maar ons kan dit nou koop in 'n aparte band. Dit sal goed wees as die gemeentede by die kerkraadslede aandrang om vir hulle elk 'n eksemplaar van hierdie „Belydenisskrifte, Gebede en Formuliere” te kry. Dit is nou in Afrikaans en almal kan dit lees en verstaan.

Ons ou mense het hierdie geskifte gelees en bestudeer. Dikwels werk mens ook nog by die gebede van ons ouer kerkraadslede, dat hulle hierdie Belydenisskrifte en Gebede hulle eie gemaak het.

Dit is nodig, dat ons vir vrywaring teen veruiterliking in ons kerklike lewe, as skuld teen 'n gees van materialisme, gewapen sal word met 'n kennis oor ewigheidsaangeleenthede. Die liefde van Christus moet ons dring om 'n steeds beter insig te kry in die dinge van die ander lewe. Dan sal ons ook steeds beter besef, dat hierdie hele aardse lewe moet staan in diens van die ewige, want dan alleen lewe ons tot eer van God, onse Vader en Christus Jesus.

ANDRIES J. NOLTE.

*Martinus Gerhardus J. van Vuuren en sy eggenote,
M. J. Harmse.*

Hy is in 1830 in die distrik Richmond, K.P., gebore. Was
jare lank ouderling van Potchefstroom en het aan Ysterspruit
gewoon. Op 12 Oktober 1901 is hy op Klerksdorp oorlede.

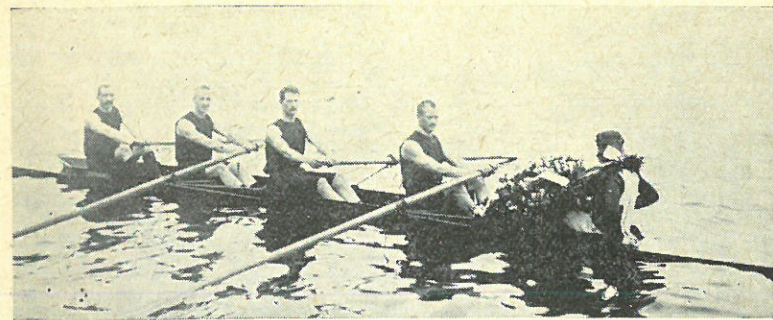

Ds. Brandt as gimnasias regvoor op die hoë-wiel fiets.

DS. L. E. BRANDT.

Ds. Louis Ernst Brandt is op 21 Oktober 1873 te Zoeter-
woude, Suid-Holland, gebore. Die familie Brandt kom oor-
spronklik uit Denemarke. In Holland was die Brandts 'n
welvarende en gesiene familie. Die vader van ds. Brandt was
dan ook burgemeester van Zouterwoude, en later van Velp.
Sy moeder was Emilie, Marie, Dorothea Labauchère. Sy het
uit 'n ou Hollandse aristokrate-familie gestam. Ds. Brandt
het in Utrecht gestudeer. In die studente-wêreld was hy
reeds 'n leidende figuur. Hy was lid van die senaat van die
Utrechtse studentekorps, en ook van die Teologiese Gesel-
skap Secor Dabar. Ook op die gebied van sport was Ds.
Brandt 'n uitbinker. Hy was 'n uitstekende roeier en het as
roeier 'n wêreldkampioenskap verower. Ds. Brandt was seker
een van die mooiste geboude mense in ons land. Rysig van
gestalte, was hy kersregop, met 'n fiere houding, wat hom 'n
indrukwekkende voorkoms gegee het.

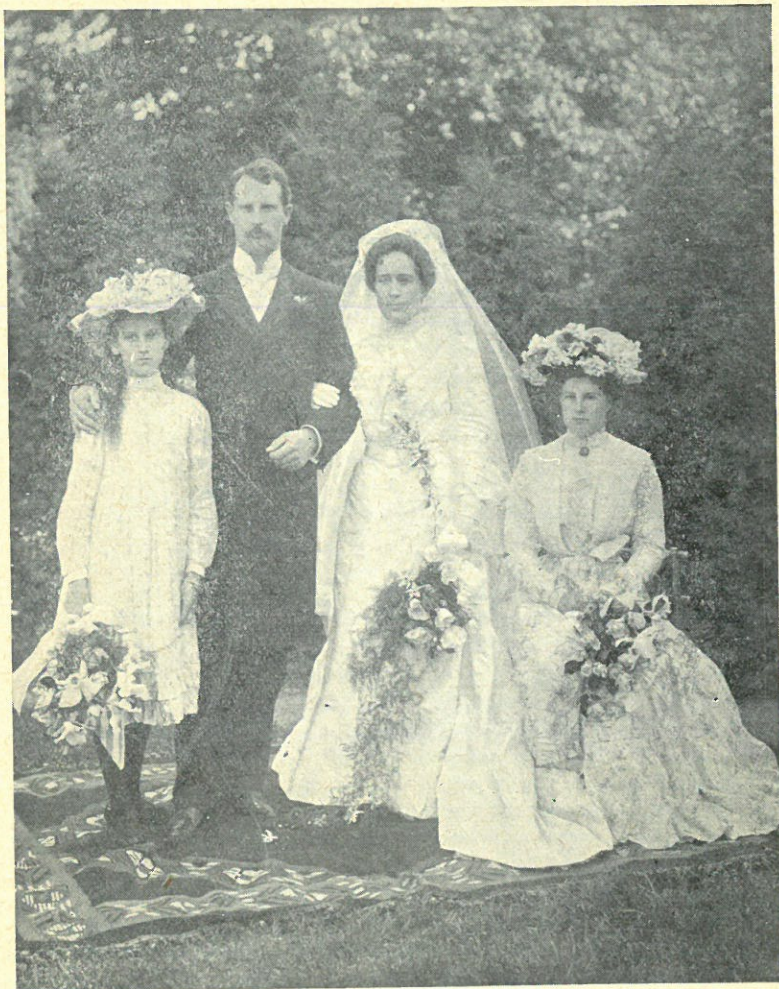
Toe die familie in Velp gewoon het, het ds. Brandt dikwels in aanraking gekom met die bekende Leidse hoogleraar J. H. Gunning, wat in Arnhem gewoon het, nadat hy emeritus geword het. Prof. Gunning was 'n Apostoliese figuur, van wie getuig kan word dat hy met God gewandel het. Ds. Brandt het altyd 'n groot verering vir hom gehad, en is baie sterk deur Prof. Gunning beïnvloed. Na die voltooiing van sy studies het hy nog 'n tydlang as sekretaris van die „Nederlandse Christen Studenten Vereniging" opgetree. In Januarie, 1901, is hy as predikant van die Nederlandse Hervormde gemeente Niezijl bevestig. In Augustus 1902 is hy getroud met Johanna van Warmelo,, dogter van ds. N. J. van Warmelo. Sy is die skryfster van die bekende „Kappie-Kommando," „Die Millenium" en ander geskrifte. In 1904 het ds. Brandt na Suid-Afrika gekom en is in April van daardie jaar as predikant van Soutpansberg en Waterberg bevestig. 'n Mens kan jou voorstel wat 'n ondervinding dit vir ds. Brandt moes gewees het. In Niezijl kon hy die lidmate wat die verste van die pastorie gewoon het, te voet besoek. Hier het sy gemeente 'n oppervlakte beslaan wat amper so groot as die hele Nederland was. In 1904 was die toestande in die hele Transvaal uiters ellendig. Dit was 2 jaar na die Engelse Oorlog, wat die hele Transvaal in 'n woesteny omskep het. Die mense was verarm. Die plase was nog nie weer heeltemal herbou nie. Die meeste huise was maar voorlopige huise. Rygoed was uiters skaars, veral in Waterberg en Soutpansberg, waar perdesiekte baie straf gevaar het. Motorkarre was daar toe natuurlik nog nie. Vandag is daar in di $\frac{1}{2}$ gebied elf gemeentes, wat deur 10 predikante en konsultente bearbei word, en selfs vandag nog is dit 'n klagte dat baie van die gemeentes te uitgestrek is. Ds. Brandt moes Soutpansberg en Waterberg alleen bearbei. Hy moes natuurlik maar oor die weg kom soos dit kon, soms met 'n muilkar, dan weer met 'n donkiekar, en verskeie kere het hy met 'n trapfiets van Pietersburg, waar hy gewoon het, na Louis Trichardt gery. Dikwels moes hy in die veld slaap, en verskeie kere het hy met die ouderling, wat hom vergesel het, onder een kombers geslaap. Ou Oom Cornelius van der Merwe, vir jare ouderling van Waterberg, het dan ook altyd met die grootste liefde van ds. Brandt gepraat, en met trots vertel hoedat hy baie saam met Ds. Brandt in die veld, onder een kombers, moes slaap. Hier in die Noordelike Transvaal het ds. Brandt pionierswerk gedoen. Met entoesiasme het hy aan die werk gegaan en gebou. Hy het dit as sy eerste plig beskou, om die mense geestelik te bearbei, en na die tyd van ontwrigting wat die Volk deurgemaak het, weer deur Woord en Sakrament, die gemeente op te hou. Kerkgeboue

Ds. Brandt, derde van links, neem as lid van die Utrechtse studente-roei-vereniging „Triton" deel aan 'n studente-roeiwedstryd, 1897.

was natuurlik maar skaars. Die kerkgebou op Pietersburg is in die oorlogsjare omgeskep tot 'n stal, waarin die perde van die soldate, gehuisves was. Ds. Brandt het dan ook baie maal vertel dat toe hy op Pietersburg gekom het, daar hawer in die kerk gegroei het. Dit was natuurlik hawersaad wat op die vloer geval het, toe die kerk as stal gebruik is. Met net soveel toewyding het ds. Brandt hom vir die saak van die onderwys beywer. Ook op die gebied het hy pionierswerk in Noordelike Transvaal gedoen. Sy uitgestrekte werkring het natuurlik meegebring dat hy omtrent gedurig op reis moes wees. Ten spyte van hierdie afwesigheid van huis het hy nog geleentheid gevind om dikwels artikels te skryf vir die Transvaalse Kerkbode, die destydse orgaan van die Ned. Herv. Kerk. Mens kan byna nie glo dat iemand wat so 'n drukke lewe gelei het soos ds. Brandt nog tyd kon vind vir skryf nie. Maar ds. Brandt het oor 'n buitengewone werkkrag beskik. In al die jare wat ek hom geken het, kan ek my nie herinner dat ek ooit gehoor het dat ds. Brandt gekla het dat hy moeg is nie, of dat hy teen iets opgesien het as té veeleisend nie. Alles wat hy moes doen het hy getrou gedoen en stip op tyd. As jy aan hom 'n brief geskryf het, het jy per kerende pos antwoord ontvang. Dit was vir ds. Brandt 'n vanselfsprekendheid dat jy elke brief wat jy ontvang so gou moontlik moet beantwoord. Elke brief wat hy ontvang het, het hy bewaar. In sy studeerkamer was 'n hele rak waar al die briewe wat hy deur die jare ontvang het, netjies gerangskik was.

Ds. Brandt het 4 $\frac{1}{2}$ jaar in Soutpansberg en Waterberg gewerk, en in die tyd het hy nie alleen kosbare dienste vir

Ds. en Mevr. Brandt as bruid en bruidegom, 1902, en twee van ds. Brandt se susters.

sy kerk gelewer nie, maar het hy ook baie gedoen om ons volk in daardie gedeelte van ons land, meer moed te gee, en aan te help om 'n nuwe begin te maak na die verwoesting deur die oorlog wat toe so pas agter die rug was. Hy het die liefde en hoogagting van die mense gewen. Hulle vertrou het hy reeds besit, want gedurende die driejarige oorlog

het hy hom baie beywer vir die Boeresak. Ook sy vrou was in hierdie verband baie goed en eerbaar bekend. In November 1908 is hy op Johannesburg bevestig. Die werkkring op die Rand was net so uitgestrek as dié wat hy verlaat het. Hoewel die oppervlakte van sy werkkring baie kleiner was as die distrikte Soutpansberg-Waterberg, was die geaardheid van die werk op die Rand van so 'n aard, dat sy gemeente wat van Newlands tot aan Springs gestrek het, nie makliker bearbei kon word as die groot distrikte van Waterberg en Soutpansberg.

Nog veel meer as in die Noordelike Transvaal, moes hier baanbrekerswerk gedoen word. As gevolg van verarming, deur die oorlogsverwoesting, asook droogte, en die honderde moeilikhede waarmee boere in ons land te kampe het, het die groot trek na die stede al begin. Ons mense wat op die Rand aangeland het, het vreemd en bitter ontuis gevoel. Dit was nie 'n maklike saak om aan te pas by die vreemde omstandighede nie. Hulle het ook nie baie vriende in hierdie vir hulle vreemde wêreld gehad nie. Dit was maar net die Kerk wat na hulle omgesien het. Dit was dan in hierdie verband dat ds. Brandt sy verdienstelike werk gedoen het. Sonder om homself ooit te ontsien, het hy letterlik dag en nag gewerk. Langs die hele Oos-Rand het hy die mense opgesoek en aangespoor, en hulle na die kerk gebring. In sy hele gemeente was, toe hy daar gekom het, geen kerkgebou nie. Die dienste moes gehou word waar daar 'n saal of huis, of watter soort gebou, gevind kon word. Orals het 'n katkisasieklasse gehou, en byna elke aand ergens 'n diens gehou. Met die trein, met 'n fiets . . . en later met 'n motorfiets, het hy gejaag van een dorp na die ander langs die Oos-Rand, om sy ampspligte te vervul. Dit was wonderlik om te sien hoe goed ds. Brandt hom onder alle omstandighede kon skik. Hy was die vriendelikheid en die beleefdheid van self. En nooit was hy vriendeliker en beleefder as teenoor die eenvoudigste mense nie. Nieteenstaande sy deftige uiters waardige houding, het die eenvoudigste mens nooit ontuis in sy geselskap gevoel nie. Nieteenstaande sy vriendelikheid en hartelike belangstelling het almal altyd sy imponerende deftigheid en waardigheid aangevoel. By sy menigvuldige ampspligte, het hy nog tyd gevind om intens belang te stel in die sake van die Kerk in die algemeen. Daar was seker nog nooit weer iemand in ons kerk wat op soveel kommissies gedien het as ds. Brandt nie. Waar hy die tyd vandaan gehaal het om soveel vergaderings by te woon, en nog sy menigvuldige ampspligte so nougeset waar te neem, weet niemand nie. Vir die Ned. Hervormde Kerk was ds. Brandt van groot betekenis. Vanaf 1916 tot 1937 dus 21 jaar lank,

Ds. Brandt met sy broer George in 1918 nadat hy die griep gehad het.

was hy onafgebroke voorsitter van die Algemene Kerkvergadering. In sy hoedanigheid as voorsitter of moderator van die Kerk, het hy baie te doen gehad met die stigting van die eerste Teologiese Fakulteit aan die Universiteit van Pretoria destyds die T.U.K., waar die predikante van die Ned. Hervormde Kerk opgelei word. Hy was dan ook vir jare soms voorsitter en soms scriba van die kuratorium vir die opleiding. In hom het die Universiteit van Pretoria 'n warme vriend gehad. Hy het die grootste belang gestel in die werk van die Universiteit en was 'n troue vriend van die professore en studente. Ook op ander terreine het ds. Brandt die Kerk trou gedien. Of hy ooit boekhou as vak gestudeer het, weet ek nie, maar hy het baie verstand van boekhou gehad. Toe hy hier predikant geword het, het die boekhouding in die gemeentes, baie te wense oorgelaat. Dit was gewoonlik mense wat niks van boekhou geweet het, wat as kassiers gekies is. So het een van die kassiers getrou die geld wat hy ontvang het opgeteken, en ook die wat hy uitgegee het. Die kontant het hy in 'n sak gehou. Aan die end van die jaar het hy bymekaar gereken hoeveel hy ontvang het, en hoeveel hy uitgegee het. Die verskil in inkomste en uitgawe moes

dan klop met die geld wat in die sakkie was. By een geleentheid was daar egter te veel geld in die sakkie. Die kassier kon maar nie uitmaak waar die geld wat te veel was vandaan gekom het nie. Hy het dit toe maar geboek as afvalgeldjies. Ds. Brandt het hom van die begin af beywer om 'n behoorlike boekhoustelsel in te voer. Deur sy gedurige bemoeiing, en die geduld waarmee hy keer op keer voorligting gegee het, was die saak baie gou in orde. Hy was dan ook jare lank voorsitter van die finansiële kommissie van die Kerk.

Op die Rand waar ds. Brandt van 1908 tot sy dood in 1939 gearbei het, met 'n kort onderbreking toe hy vir 'n paar jaar predikant van Vereeniging was, was ds. Brandt ook buite kerklike kringe baie bekend. Hy het baie belang gestel in armsorgwerk en elke vorm van opheffingswerk.

In Januarie (?) 1939 sou ds. Brandt sy emeritaat neem. Op dieselfde dag waarop hy sy ontslag van sy kerkraad sou ontvang, terwyl sy kerkraad al bymekaar was en op sy koms gewag het, het hy verongeluk en 'n paar dae daarna is hy dood.

Ds. Brandt was een van die mooi persoonlikhede van ons Kerk, en in ons land. Mag sy nagedagtenis altyd in ere gehou word.

A. J. G. OOSTHUIZEN.

FRANCISCUS VAN ASSISI.

INLEIDING.

Die Kerk as draagster van die Middeleeuse Beskawing.

Europa vertoon in die begin van die Middeleeue 'n beeld van verval en ontbinding. Die magtige Romeinse wêreldryk was vernietig. Skare van wilde Germaanse volkere het soos 'n magtige golfstroom oor die land gegaan en alles verniel en verwoes wat hulle op hulle weg ontmoet het. Die nag het neergedaal en alles wat eenmaal heerlik, groot en skoon was, kunste en wetenskappe, het ondergegaan. Ja, die nag het aangebreek, en nêrens kan die skemering van 'n nuwe daeraad bespeur word nie. Tog het daar onder dit alles 'n ligstraal van hoop deurgeskemer: die Ryk het wel geval, maar die Kerk nie. In die Ooste was beide Kerk en Staat verwoes — eersgenoemde as gevolg van die opkoms van die Islam. In die Weste was die Kerk gered en met haar die beskawing; die beskawing van die Oudheid, met al haar ryk skatte, sou vir die nageslag bewaar bly. In die stille kloostersel, onder die beskermende vleuels van die kerklike ondersoek en wetenskap, was kostelike skatte bewaar tot op dié tyd, wanneer dit opnuut sou uitgaan om die wêreld geestelik te ver-ryk.

Die Monnikewese.

Die monnikedom het na die swaard gegryp, maar hulle het ook 'n ander stryd gevoer, n.l. die verwesenliking van die monnike-ideale. In die Middeleeue was die askese vir die indiwidu die hoogste doel. Die wêreld met al sy gewes was deur die monnik prysgegee; by hom vind ons die wêreld-ontvlugting om in die kloostersel die vlees en al sy luste te kruisig. Net één soort kuns is dan in die Middeleeue beoefen: n.l. die kerklike-kuns; ook net één soort wetenskap, n.l. kerklike wetenskap. Maar langamerhand het die monnikewese ontaard. Veral in die Frankiese tyd en in die dae van die Otto's het rykdom, mag en die belange van die politiek hom meester gemaak van die monnik en hom vervreemd van sy oorspronklike opvattinge. Die kloosters kry leen-goedere en word groot grondbesitters.

Die Bedelordes.

Geleidelik het daar egter 'n reaksie plaasgevind teen die ontaarding van die monnikewese. Die Kluniasensiese monnikewese in die 10de, 11de eeu was die eerste groot reaksie van egte monnikegees en dit het eers in die 12de eeu tot sy volle krag ontplooi. Die eerste helfte van die 12de eeu is die tydperk van Bernard van Clairvaux (1091—1153), wat saam met Franciscus van Assisi behoort tot die geestelike skeppende persoonlikhede van die Middeleeue. Bernard van Clairvaux was meer as die Pous die geestelike leier van sy tyd. Hy het die wêreld, ook Pouse, Keisers en Konings beheers met die mag van sy woord. In byna elke groot aksie van sy tyd het hy beslissend ingegryp of dit self na vore vore geroep. Die kerklike hervorming het in hom sy draer gevind en baie invloed is uitgeoefen deur sy epistels en kerkliedere. Hy het alleen bevrediging gevind in die mistieke vereniging met God; wanneer hy in die stille eensaamheid hom uitsluitend kon oorgee aan die aanskouing van die goddelike liefde. Hy kan dan ook beskou word as die vader van die mistiek in die Weste.

Veral van belang is die volgende twee bedelordes: n.l. Die Dominikane (Dominicus, 1170—1221, stigter van hierdie orde) en Die Mindere-Broers of Franciskane waarvan Franciscus van Assisi die stigter is.

Dominicus was gebore te Calaroga; was vroom opgevoed, met ywer wy hy hom aan die studie van filosofie en teologie te Palensia en het weldra bo sy medeleerlinge uitgemunt. Met die biskop Diogo is hy op reis na Suid-Frankryk, waar hulle met droefheid moes aanskou hoe die Kerk deur ketterye geskok word. Hy en die biskop besluit om hulle voortaan hart en siel te wy aan die bekering van die kettere en uit hierdie bekeringswerkzaamheid het sy orde ontstaan.

Na Bernard van Clairvaux bring die Middeleeue nog één geestelike skeppende persoonlikheid na vore: n.l. Franciscus van Assisi (Geofani). Onder die religieuse gestaltes van die Middeleeue spreek Franciscus die oorredenste tot ons tyd. In hierdie buitengewone man ontwikkel die geloof haar skoonste vrug: n.l. die mag van die liefde. In hom is beliggaam die wesenlike christelike lewenservaring en christelike gesindheid. In die navolging van die voorbeeld van sy Heer en Meester, skenk hy al sy besittings aan die armes om aan die mense die Evangelie van boete te verkondig. Hy self het dit gedoen en het ook andere daartoe beweeg om dit te doen en sy voorbeeld te volg. Die taak het hy op hom geneem, om die ideaal van die Evangeliese armoede nie slegs vir die enkele monnik, maar vir die gehele klooster en orde

te verwesenlik. Geen eiendom moes hulle besit, sodat die broeders in die ware sin van die woord so arm as bedelaars aan armoede en gebrek prysgegee word en in ootmoed en selfverloëning 'n lewe leer lei wat uitsluitend aan die liefde en diens van andere gewy word. Wyd en syd het hy sy invloed laat geld omdat dit aan die ideale van die Middeleeue die beste uitdrukking gegee het. As gevolg van sy innige vroomheid het hy baie aanhangers gekry. Bernardo da Quintavalle, 'n aansienlike en welgestelde man van Assisi, was die eerste om die voorbeeld van Franciscus se Evangeliese armoede na te volg. Hy besluit om huis en hof op te gee en al sy geld uit te deel aan armes, hospitale en gevangenis. Ook Pietro Catani, 'n juris en regsgeleerde in Assisi, het gou by Franciscus aangesluit. By hierdie groepie het daar gou nog meer aangesluit. Hulle het 'n waaragtig geestelike lewe gele — onvergelyklik was hulle eensgesindheid en offervaardigheid. Die weinige wat hulle nodig gehad het vir onderhoud was verdien met harde arbeid, deur hulp wat hulle aan die boere op die landerye verleen het. 'n Paar van sy eerste navolgers het hom sy hele lewe deur getrou bygestaan en was vir hom 'n groot hulp en steun, veral in die laaste paar moeilike jare van sy lewe, toe hy die swaarste pyne moes verduur. Die vroulike aanhangsters van Franciscus was verenig onder die orde van Clarisse. As jong dogtertjie het sy vir Franciscus in die Domkerk hoor preek, wat so'n magtige indruk op haar gemaak het, dat sy besluit het om voortaan 'n nuwe lewe te lei. Heimelik het sy die ouerhuis verlaat en haar aangesluit by die Benediktymerk klooster. Haar voorbeeld was gou gevolg deur haar jongere suster Agnes. Deur bemiddeling van Franciscus kon die twee susters in San Damiano onderdak kom, waar gou ook ander vroue aangesluit het. Die verpleging van krankes en versorging van armes was hul eintlike opdrag. By haar was minsaamheid en ootmoed, met groot verstandshelderheid en manlike wilskrag verenig. By die strenge ontberinge wat sy moes verduur, het sy altyd haar opgeruimdheid behou. Sy was bekwaam om invloed op mense uit te oefen en hulle te lei. In sombere ure van moedeloosheid het sy Franciscus ter sy gestaan. As hy getwyfel het aan sy sending en die gedagte by hom opgeklim het om weg te vlieg na die hoë toppe van die berge om daar in die eensaamheid te bid en rus te vind, dan was dit sy awt op haar beurt gewys het op die oes wat ryp word sonder dat daar maaiers is om dit af te sny. Voortdurend het sy hom weer agter Jesus gebring, hom opnuut geplaas in die ry van hulle wat hulle lewe stel tot 'n rantsoen vir baie.

As daar 'n vergelyking getrek word tussen die Domini-

kaners en Franciskane, merk ons verskille van ingrypende aard:

Die Dominikaners was die regsinnige ketterjaers; suiwer in die leer (uit hulle het die latere Spaanse Inkwisiesie voortgevloei).

Die Franciskane was rein in die lewe en lê nadruk op mistieke vroomheid en omgang met God.

Eersgenoemde was die groot teoloë en het baie bygedra tot die ontwikkeling en aksentuering van die dogmas. Hulle was die streng kettermeesters en elke afwyking van die dogma was as sonde beskou.

By laasgenoemde was ook die bedoeling om die Evangelie te verkondig, maar met 'n ander uitgangspunt.

Die Dominikaners wou die mense verstandelik oortuig — terwyl die Franciskane nadruk gelê het op die gemoed en gewete. Hulle spreek tot die gewete en wou die mense verteder.

Eersgenoemde het probeer dat die mense die kerkleer moes verstaan — laasgenoemde het weer alle nadruk net gelê op die liefde wat alles moes verteder en in die hart moes troon.

Franciscus eis algehele armoede in die navolging van Christus — terwyl Dominicus die armoede nie in die strengste sin deurgevoer het nie. Nooit is aanstoot geneem in die orde van die Dominikaners dat die kerke en kloosters tydelike goedere sou besit nie.

Terwyl die Franciskane die terrein van hulle werk uitgebrei onder die ongelowiges en strewe tot opwekking van die geestelike lewe in die Kerk — was die doel van die Dominikane die bestryding van die ketterye deur prediking, wetenskap en inkwisiesie.

Gou het die navolgers van Franciscus ontaard van die oorspronklike opvattinge en ideale van die stigter van hierdie orde — hulle het aan hulself stoflike goedere toegeëien. Hierteen het Franciscus hom hewig verset en het as gevolg van hierdie ontaarding die laaste oomblikke van sy lewe bittere sielsmarte ondervind, sodat hy dikwels onder hewige koorsaanvalle uit sy bed opgespring het en pogings wou aanwend om opnuut die orde te hervorm volgens die ideaal van die Evangeliese armoede.

Hierdie twee rigtings van die Dominikaners en Franciskane is in die Middeleeue onderskeidelik voortgeset deur Thomas Aquinas en Bonaventura. Eersgenoemde het die Teologiese sisteem voltooi — sy hoofwerk is die *Summa Theologiae*. Laasgenoemde was net soos Franciscus 'n mistikus, was 'n strenge askeet en wou die christelike waarhede beleef.

Wyle ouderling M. F. Grobler.

Op bostaande foto, die tweede persoon van regs sien ons ouderling M. F. Grobler, die vader van ds. M. M. Grobler. Hy was verskillende jare lank 'n waardige lid van die kerkraad en 'n steunpilaar van die gemeente.

DIE LEWE VAN FRANCISCUS VAN ASSISI.

Franciscus is gebore in 1182 en was die seun van 'n welgestelde koopman te Assisi. As kind is Franciscus in Latyn onderrig deur die priesters van St. George, want die skole het destyds direk onder leiding van die Kerk gestaan. Tog het sy moeder waarskynlik die grootste deel bygedra tot sy opvoeding gedurende die skooljare. Met die skool kon Franciscus dit nie vër in die lewe gebring het nie, veral wat betref die skryfkuns. Alleen in baie besondere gevalle, het hy 'n paar woorde neergeskrywe, verder het hy alles dikteer en sy briewe alleen met 'n T onderteken as simbool van die kruis van Christus.

Die jongelingsjare van Franciscus was maar presies net soos die van ander kinders van sy leeftyd. In groot groepe

het hulle al die verskillende soorte van spele uitgevoer. Die opvoeding van daardie tyd teken vir ons 'n skrifbeeld: ouers moedig die kinders aan tot allerlei ondeugde, hulle is letterlik die verkeerde weg opgedryf. Franciscus het hierdie droewige lesse al te dikwels ter harte geneem. Tog het hy elke slegte woord in sy taal en elke gemeenheid in sy doen en late vermy. In sy jeug het glans en prag hom aangetrek. 'n Atmosfeer van skoonheid en opgeruimde sorgeloosheid het hom omring, sodat hy vir 'n tydlang daarin volkome opgegaan het. Hy het in kleinighede van die lewe vreugde gevind, soos in die omgang met vrolike vriende, in dans en musiek. Hy het die luukse liefgehad, tot verspilling toe. In sy kleredrag is die voorkeur aan sy gegee en het hy altyd probeer om die drag van die ridders na te boots.

Deur al sy eienaardighede, kwaaijongstreke, grappe en verkwistinge het hy ten slotte tog 'n soort van beroemdheid verwerf, waardeur 'n hele groep hulle rondom hom geskaar het. Op straat het hy met sy maats voortdurend die aandag van elkeen getrek. Dikwels het hy en sy vriende 'n optog deur die strate van Assisi gehou, al singende en onder uitbundige vreugde. Selfs gedurende die nag het die vrolike groep hulle heldedade voortgesit en die stad met rumoer en gesang vervul. Dica, sy moeder, 'n sagte, beskeie en vrome tiepe, wat ons dadelik herinner aan Monica, die moeder van Augustinus, het dit alles aanskou en in stilte het dit haar diep bedroef. Veral wanneer buurvroue opmerkinge maak oor die gedrag van Franciscus, het sy die stille smart van 'n moeder ondervind, maar het tog onder dit alles nooit wanhopig geword nie en die buurvrou dan terug geantwoord: „As dit God behaag, sal hy seker eendag nog 'n goeie Christen word.”

Vir 'n tydlang was Franciscus in diens van sy vader ge-wees om hom te laat bekwaam vir die handel. In die begin het hy volle tevredenheid gegee, maar dit was alleen van korte duur. Die slegte maats het 'n verderflike invloed op hom uitgeoefen en sodra hulle vrolike stemme daarbuite weerklank het, kon niks ter wêreld hom meer terughou nie. Hy het dan alles net so in die steek gelaat om hom dadelik by hulle geselskap aan te sluit. Terwyl hy egter as twintigjarige van die een fees na die ander loop, moes hy tog so nou en dan op die hoek van 'n straat een of ander arme gesien het wat honger moes ly, en wat maande sou kon leef van die geld wat hy in 'n oomblikkie verspil het vir allerlei nietighede. In gedagte verplaas hy hom daardie oomblik dan in hulle toestand en skenk hulle al sy geld en klere wat hy by hom gehad het.

As twintigjarige het hy deelgeneem aan die stryd tussen Assisi en Perugia 1202 — 'n stryd tussen die hoogste en die laagste stande. Die Assisiërs is verslaan en ook Franciscus is as gevangene weggevoer na Perugia waar hy 'n jaar in hegtenis moes deurbring. Hier het sy opgeruimdheid hom vir geen oomblik verlaat nie en het hy op allerlei maniere probeer om sy medegevangenes te bemoedig. Dit alles het sy maats verbaas, want in plaas van sy dae te verslyt met vloeke en sugte, het hy planne beraam vir die toekoms. Dit skyn asof sy ridderlike ideaal hier die hoogtepunt bereik het: hy droom van 'n heldhaftige toekoms, van roemvolle avonture en het altyd geindig met die woorde: „Julle sal nog eendag sien hoe die wêreld oorwonne aan my voete sal lê.” Tog het hy daar in die gevangenskap vir enkele oomblikke diep nagedink oor die menslike lewe.

So ver moontlik sal die verskillende stadiums in die bekerings van Franciscus aangetoon word. Sy bekerings bereik hy nie soos Paulus of Augustinus in één oomblik nie—al was daar ook 'n tyd van voorbereiding vooraf—dit is 'n skielike bekerings nie, maar voor hy sy geestelike hoogtepunt bereik het, moes hy menige innerlike stryd en krisis deurgeworstel het. Skaars was Franciscus terug in die vaderstad of hy het maar weer sy vroeëre lewenswyse voortgesit. Miskien wil hy nou probeer om die verlore tyd, gedurende die gevangenskap, sover moontlik weer in te haal. Feeste, maaltye, vermaaklikhede en uitpattinge was aan die orde van die dag. Met so 'n hartstog het hy hom daaraan oorgegee, dat hy ernstig siek geword het, en vir weke lank moes hy elke oomblik die dood in die oë gestaar het. Langsamerhand het sy kragte weer teruggekeer en op 'n sekere dag het hy homself voortgesleep tot buite die stad. Hy verlang om na die weke van siekte weer 'n keer die natuur daarbuite te aanskou en te geniet. Voor hom strek die breë Umbriese vlaktes hulle uit, met die pragtige boerderye, die hele land was stralende van skoonheid. Franciscus het innig gehoop dat dit alles 'n heilsame werking op hom sou uitoefen, maar die stralende natuur het niks anders dan alleen woorde van swaarmoedigheid tot hom gespreek nie. In sy hart gevoel hy 'n moedeloosheid en twyfelsug, honderd maal erger dan die liggaamlike pyn. Die jammerlike van sy lewe het eensklaps tot hom deurgedring en die verlatenheid het hom met angs vervul. Die herinneringe aan sy vroeëre lewe het hom met 'n ondraaglike selfverwynt aangeval, sodat hy van homself gewalg het. Geboë onder die las van 'n nuwe lye keer hy terug na huis. Een ding was vir hom duidelik: n.l. dat die einde van alle genietinge leegte, satheid en selfveragting is.

Met die verloop van tyd het Franciscus tog maar weer

teruggekeer tot sy vroeëre leefwyse en het dit gelyk of hy die somebere gepeins van daardie dag totaal vergeet het. Hy droom weer van wêreldlike roem, van riddertogte en heldedade. Om sy drome te verwesenlik besluit hy om na die Suide te trek en onder leiding van veldheer de Brienne te veg vir pous Innocentius III. Dag en nag het hy aan niks anders gedink nie, as net aan sy toekomstige glorie. Die langverwagte dag van vertrek breek eindelik aan — maar 'n dag daarna het Franciscus weer teruggekeer in Assisi. Onderweg het hy 'n visioen gehad, waardeur die gevoel by hom ontwaak het dat sy beroep in 'n ander rigting lê, dat hy weer vir 'n ander stryd bestemd is, wat met ander wapens gevoer moet word. Sy onverwagte tuiskoms het heelwat opskudding in die stad veroorsaak.

Van nou af ontwyk Franciscus alle verstrooidheid en plesier en soek hy die eensaamheid op. In die stille eensaamheid is 'n stryd gestry wat nie met woorde te beskrywe is nie. Dit alles was alleen deurgeworstel, die eensame, nagtelike en geheimsinnige stryd van Pniël. Die bleekheid van sy gesig en die smartelike spanning op sy gelaatstrekke, getuig van die sielstorme wat hom aangegryp het. Al meer en meer word dit vir hom duideliker wat met die ryk wat nie van hierdie wêreld is nie, bedoel word. Maar voordat hy tot volle sekerheid van sy beroep gekom het, moes hy nog menige sielsworsteling ondervind.

Voortdurend het sy vriende probeer om hom weer terug te voer tot sy ou gewoontes. Op 'n sekere dag het hulle hom oorreed en het hy hulle uitgenooi tot 'n maaltyd, wat aangehou het tot laat in die nag. Na afloop van die fees, by die aanbreek van die dag, het die gaste die strate opgestorm en die stad met hulle luidrugtige gesang en rumoer vervul. Plotse-ling bemerk hulle dat Franciscus nie meer by hulle was nie en na baie soek vind hulle hom uiteindelik. Hy het 'n hele end agter gebly, staan daar met die septer van die koning van die dwase nog in sy hand, maar so diep in gepeins, dat dit skyn asof hy aan die grond vasgespyker is en ongevoelig is vir alles wat rondom hom gebeur. „Wat skeel dit?” roep een hom toe. „Sien julle nie dat hy peins om 'n vrou te neem nie,” laat dadelik iemand anders hom hoor. „Ja,” antwoord Franciscus, terwyl hy tot homself kom, „ja, ek dink daaroor om 'n vrou te neem, maar een wat skoner, ryker en kuiser is as wat julle jul kan voorstel.” Dis die verlowing van Franciscus met die armoede. In hierdie oomblik het hy aan haar sy beloftes geskenk en aan haar getrou gebly tot sy einde toe.

Hierdie innerlike stryd het twee jaar geduur vir die ses-en-twintigjarige Franciscus, voordat die verligting ingetree het. Sy gemoedstoestand was 'n oorstromende gevoel van

medelye met elke kreatuur. Die aansien van die armes en siekes het by hom die onweerstaanbare verlange na vore geroep, om nie alleen net die armoede en lye met hulle te deel nie, maar as dit moontlik sou wees om dit alles volkome op hom te neem. In hierdie tyd onderneem hy 'n bedevaart na die heilige Rome en wou self ondervind wat dit beteken om heeltemal afhanklik te wees van die medelye en luim van die verbygangers. Voor die St. Pieterskerk wemel dit van bedelaars, daar het Franciscus sy klere verruil vir die flenters van een van hulle. Hierdeur moes hy ook met uitgestrekte hand gestaan en bedel het vir 'n stukkie brood, want hy moes self ondervind wat dit is om honger te voel. Hierdie daad was 'n groot oorwinning vir hom: n.l. die seëviering van die medelye oor die natuurlike hoogmoed. Na sy terugkeer in die vaderstad het hy daar gelewe soos 'n werklike broer van die armes en siekes. Besonder veel het hy hom aangetrokke gevoel tot die melaatses. Alle skeidsure tussen hom en hulle het verdwyn, hy ken die teensin opwekkende van die siekte nie meer nie, hy het uit dieselfde bord geëet as die met wonde oordekte melaatses, en het hulle wonde verpleeg. Hier hoor hy vir die eerste keer die onuitspreeklike klanke van dankbaarheid, waar die weldoener bewonder en aanbid word asof hy 'n engel uit die hemel was.

Die verhouding tussen vader en seun het al meer en meer onuithoubaar geword, en by die dag moes Franciscus ondervind hoe daar gladnie meer vir hom 'n plek in die ouerhuis was nie. Die verlange kom by hom op om die huis waarin hy i.p.v. liefde, niks anders as verwyte ondervind, te ontvlug. Met voorliefde het hy die kapel van San Damiano besoek en op 'n sekere dag voor die altaar gekniel met sy gesig na die kruisbeeld terwyl hy bid: „Grote en heerlike God, en U Here Jesus, laat u Gees, lig deurbreek in die duisternis van my gees. Laat ek U vind, Heer, sodat in alle dinge alleen gehandel mag word volgens u wil.” So het hy innig en vurig gebid en langsaamhand was dit vir hom asof hy sy blik nie meer kan afhou van Jesus nie. Hy verneem hoe 'n innerlike stem hom toeroep dat hy hom voortaan volkome moet wy aan die vervalle huis van Christus. Hy gevoel hoe daar iets in en rondom hom gebeur—Jesus het sy offer aangeneem. Jesus het sy hele lewe, sy werk en sy offer nodig.

Hierdie visioen kenmerk Franciscus se beslissende oorwinning. Hy het nou geheel en al een geword met Christus. Vir die eerste keer ongetwyfeld was Franciscus in direkte, persoonlike en noue aanraking met Christus. Van nou af sien hy die weg wat hy moet volg, duidelik voor hom. Van nou af dra sy siel die stigmata van Christus d.w.s. die littekens van Christus se wonde. Hy is nou vasbeslote om die ouer-

huis te verlaat en alle bande te verbreek wat hom aan die verledede gebind het. Jesus, die Gekruisigde, het Hom aan Franciscus oorgegee en hy het hom weer aan Jesus oorgegee sonder enige terughouding.

In die begin het Franciscus die woorde van die innerlike stem: n.l. om hom voortaan volkome te wy aan die vervalle hut van Christus—letterlik opgeneem, en dadelik begin met die weeropbou van die kerkie van San Damiano en ook ander verwaarloosde kerkies. Hiervoor het hy probeer om die hulp van die medeburgers in te roep en self het hy ywerig boustene op sy skouers aangedra. Dieselfde Franciscus wat vroeër altoos in skitterende kleredrag opgetree het, dra nou as 'n gewone dagloner stene aan.

Vir die vader was dit baie duidelik hoe die seun hom totaal vervreemd het van die handelssake, en hy het probeer om hom met geweld weer terug te voer na sy vroeëre loopbaan. Met die grootste kalmte het Franciscus sy nuwe weg bly inslaan en die vader was eindelijk tenvolle daarvan oortuig dat geweld nou niks meer sou baat nie. Die vader wou hom dwing om voor die stadsgerig te verskyn en daar van alle besittingsregte afstand te doen. Ook het hy die geld terug verlang wat Franciscus aan die kerkie van San Damiano geskenk het. Graag sou hy wou sien dat sy seun uit die stad verban sou word, want dan sou dit nie vir hom nodig wees om elke dag aan te hoor hoe die goeie naam van sy familie belaster word nie. Toe die seun onder dit alles tog nog bly volhou met sy nuwe lewensrigting, het daar niks anders vir die vader oorgebly nie as om hom tot die biskop van Assisi te wend. In teenwoordigheid van die biskop het 'n roerende toneel sig afgespeel. Franciscus het nie alleen net afstand gedoen van alle vaderlike besit nie, maar selfs ook van die klere wat hy aangehad het. Hy het dit alles in 'n bondel toegewerol en was heeltemal naak toe hy dit aan sy vader oorhandig, sodat dit biskop hom met sy mantel moes toewikkel, en so het die twee van die toneel verdwyn. Voortaan was Franciscus van alle aardse bande vry, en het hy hom volkome gestel in die diens van Christus en alles gerig op God: „God alles in almal!”

Reeds die volgende dag het Franciscus begin om in Assisi te preek. Nooit het hy 'n preek of toespraak voorberei nie, maar dit alles oorgelaat aan die inspirasie van die oomblik. Sy woorde was eenvoudig maar so vol warmte, dat almal wat dit aangehoor het, daardeur innerlik ontroer was. Sy hele persoonlikheid was alreeds 'n prediking op sigself. Franciscus het veral sy woorde gerig tot die hart en gewete van die mense. Soos die Profete die gedurige funksionerende gewete van die volk gevorm het, so ook was Franciscus die funksione-

VIER GESLAGTE.

In die middel: Mevrouw Janetta Isabella Magdalena Barnard, geb. van Zyl; regs haar dogter, Janetta Isabella Magdalena Botha, geb. Barnard; links haar kleindogter, Janetta Isabella Magdalena Sandilands, geb. Botha; op haar skoot die agterkleindogter, Anetta Isabella Magdalena Sandilands.

rende gewete van sy tyd. Hy wek sy toehoorders op tot boetvaardigheid, spreek tot hulle oor die kortheid van die lewe, van die toekomstige vergelding en van die noodsaaklikheid om te kom tot die volmaaktheid van die Evangelie. Die reël vir sy orde was: „As julle dan volmaak wil wees, gaan heen, verkoop alles wat julle het en gee dit aan die armes, en julle sal 'n skat in die hemel hê—kom daarna en volg My!” Baie streng was hy tenopsigte van die ideaal van volkome besitloosheid. Toe 'n ampsbroeder aan 'n meetgesel vra waarvandaan hy kom en die hom as antwoord gee: „uit die hut van Franciscus”—het Franciscus hom daarteen verset en ge-

vra: „Waarom het U gesê dat dit my hut is? Voortaan mag iemand anders daarin woon want ek sal dit nie meer gebruik nie.” Die liefde vir die armoede was vir hom uitdrukking van die liefde tot God—hy was oortuig dat alleen die volle liefde tot die algehele armoede die weg kan wys tot Gods Ryk: „Van 'n hut uit is die opstyg tot die hemel baie makliker as vanuit 'n paleis.” Deur 'n innerlike krag het hy dit sover gebring om sy liggaam, „broer esel,” heeltemal ondergeskik te maak aan die gees. Nooit het hy wyn gebruik nie, ook nie oorvloed van water as hy sy dors wou les nie. Selfs as hy êrens gas was het hy op die kaal vloer geslaap. Al was hy siek, wou hy tog nooit toelaat dat onder sy monnikskleed nog 'n warm vel aangewerk word nie.

Onvermoeid het hy uit die een stad na die ander getrek en orals die woorde van versoening, van geregtigheid en van liefde verkondig. Hy bewerk toenadering van die mense tot mekaar en verwyder die skeidsmure wat sy medemense van mekaar geskei het. Veral het hy daartoe bygedra om 'n end te maak aan die heftige partyskappe in sy vaderstad. Orals het hy vrede gebring, in stede en dorpe, in hutte en paleise. Orals weerklink, dan hier, dan daar, die vredegroet van Franciscus, en die woorde van die Heer: „Die Here gee U vrede,” het die grondtoon van sy prediking geword.

Kort daarna het tal van persone hulle by Franciscus aangesluit en dieselfde leefwyse as hy gevolg. Hulle het al hul besittinge onder die behoeftiges van Assisi verdeel en die wêreld ingegaan om die woorde van vrede te verkondig. As grondreël het Franciscus die volgende woorde aan sy broeders op weg gegee: „Soos U die vrede met die mond verkondig, so moet U dit ook in die hart bewaar. Gee niemand aanleiding tot twis nie, maar gee liewers vrede deur u voorbeeld van ootmoed. Ons bestemming is: om die gewondes te heel, die strydendes te versoen en aan die dwalendes die regte weg aan te wys.”

By die eerste Franciskaners vind ons by uitnemendheid die stille eenvoud en hulle was tereg genoem: „die boetedoende broeders van Assisi.” Hulle het baie smaad ondervind, maar het die haat van die wêreld oorwin met die goedheid van hulle harte—hulle het die skeldwoorde met seën-wense vergeld en die spot met liefde. Die gemeenskap van Franciscus het niks wêreld-ontvlugtends in sig gehad nie, maar sig eng aan die lewe gesluit. Hy en sy volgelingen vlug nie vir die lewe soos die monnike nie (veral die geval van Simon die pilaarheilige), maar hulle het die lewe opgesoek en dit oorwin. Nooit was daar sprake by hulle van uiterlike nood nie, maar slegs van die innerlike rykdom wat hulle siele vervul het. Hulle verskyn voor die mense as boetepredikers,

en was tog geen askete nie. Hulle siele was oop vir al die skoonhede van die lewe en hulle harte vol van die goedheid van die genadige God. Altyd singende, predikende en dienende het hulle deur die land getrek. Hulle aller meester in hierdie opsig was Franciscus. In sy diepste erns was altyd egte opgeruimdheid aanwesig. Sy voorkoms was soos die skitterende morester.

Die Franciskaners sou geen besittinge of tuiste op aarde hê nie: so bid hulle in 'n kerk wat nie aan hulle behoort nie en woon in hutte wat nie vir 'n lange duur gebou was nie. Alleen in die uiterste gevalle is gebedel, maar dit was uitsondering. Die broeders het werk van allerlei aard gedoen, by voorkeur wat deur die mense gering geskat is. Vir die arbeid is hulle betaal, maar het niks meer vir hulle self gedoen nie, as wat hulle op die oomblik werklik nodig gehad het, en die res was aan die armes uitgedeel. Tenspyte van al hulle armoede, was hulle nog altoos ryk genoeg om aan die armes nog die nodige te kan meedeel. Hierdie natuurlikheid, frisheid en eenvoud van die broeders het gou die hart van menig een gewen. Die getal van die ampsbroeders het so vinnig gegroei, dat hulle vyf jaar later in duisende uitgetrek het om die Evangelie te verkondig.

Al die baie suksesse het nooit die minste hoogmoed by Franciscus opgewek nie. Nooit was daar miskien iemand wat groter mag oor die harte besit het dan hy nie, omdat daar miskien nooit 'n prediker was wat minder homself gepredik het dan Franciscus nie—alleen Jesus en Hy wat gekruisig is, het Franciscus gepredik. Op 'n vraag van een van die broeders nl. waarom al die mense hom so graag volg, elkeen wens om hom te sien, hom te hoor, hom te gehoorsaam en tog is hy nie uiterlik skoon nie, of geleerd, of van adelike afkoms nie: „Hoe kom dit tog dat almal U wil volg?” „Nou ja,” antwoord Franciscus—„dit is omdat God dit so wil hê. Sy heilige oë sien onafgebroke neer op die goeies en slegtes en daar hulle onder alle sondare nie een aangetref het wat geringer, minder bekwaam of sonderiger as ek is nie, daarom het Sy oë my uitgekies, om die wondere werk, wat God onderneem het te vervul. Hy het my uitverkies, omdat Hy geen onaansienliker mens as ek gevind het nie.”

Die liefde het Franciscus geheel en al deurdring. Sy liefde was die diepste gevoel van verbonde wees met alle lewe. Dikwels het hy geverg dat daar geen onderskeid, geen grense tussen hom en die lewende wesens sou bestaan nie. Selfs op die dierewêreld het hy dan sy grenselose medelye openbaar. Hy onderhou hom met die diere asof hulle hom kon verstaan en asof hy oortuig is, dat die taal van liefde by hulle weerklank sou vind. Die voëltjies spreek hy aan as „my

lieuwe broers”—bewonder hulle omdat hulle in weerwil van al hulle armoede, tog alles het wat nodig is en hulle nie soveel laat kwel soos die mense nie. Aan alles bewys hy liefde in die skepping, sodat die legende selfs beweer dat die diere sy taal van liefde verstaan het. Geen wilde diere wou hy slag vir gebruik nie, maar het aan hulle weer die vryheid geskenk. Vir hom was Kersfees die enigste fees, die fees van die armoede en die armes—en hy sou graag wou sien dat die rykes hulle plig dan ken om aan die armes die nodige te skenk. Hy vind dit baie jammer dat daar nie 'n reël bestaan om op die dag, op alle weë koring te strooi vir die voëltjies—selfs aan die osse en esels moes dan besondere voedsel gegee word. Vir die bye gee hy voedsel in die winter, en as 'n wurm in die pad gevind word, dan sit hy dit buitekant, sodat dit nie doodgetrap kan word nie.

Net so groot was ook sy liefde vir die natuur, vir die landskap met sy lig en skaduus, vir die heuwels en kranse, vir die heerlike frisse geur van die woud, vir die golwende koringvelde en vir die blomme. Vir hom was die hele natuur 'n weerspieëling van die lewende God. Van die grashalm tot die sterre—dit alles wek by hom die gevoel op van dankbaarheid, vir die Skepper van alle dinge.

Reeds op 43 jarige leeftyd was Franciscus al 'n volkome wrak. Sy liggaam was verteer deur al die vaste, ontberings en ongeriewe wat hy moes verduur. By hom het nou die onweerstaanbare drang ontstaan om die eensaamheid van die woud op te soek. Sy liggaamskragte was al so verteerd dat 'n boer hom op sy esel moes bring tot aan die voet van die Alverno. Hier in die eensaamheid vertoon Jesus Hom aan Franciscus as die Gekruisigde. Nog meer dan ooit tevore was Franciscus hier verteerd deur die verlange om vir en met Jesus te ly. Sielsworstelinge moes Franciscus hier in die eensaamheid van die woud deurgemaak het. Hier het 'n engel hom vertroos, maar hier moes hy ook kastydinge ondervind. Hier het hy sy stryd gestry met gebede en nag-wake—maar hier het hy ook geluister na die wind wat deur die toppe van die eike en beuke suis en na die gesang van die voëltjies. Dit was dae van vreugde en smart; nou kom bodes van God, om hom te versterk en te troos, dan weer bose demone om hom te pynig.

So het die weke van jubel en smart, van hemelsvreugde en hellepyn gekom en gegaan totdat die fees van die Kruisverhoging van Christus genader het (14 September—'n fees wat in die dertiende eeu met groot hartstog en geesdrif gevier is). Voortdurend versink Franciscus inniger en dieper in die lye en sterwe van Christus: sy hele wese konsentreer by op die Gekruisigde. Hy verdubbel sy vaste en gebede, sodat hy

eindelik deur liefde en medelye heeltemal getransformeerde is in Jesus. Op hierdie oomblik het 'n engel van die gesigseinder op hom toegevlieg en sy siel vervul met onsegbare vreugdes. Temidde van die verskyning was 'n kruis en die engel was daarop vasgespyker. Toe die gesig verdwyn gevoel Franciscus by al die vreugde 'n stekende pyn, wat sy siel ontroer het en dadelik bemerk hy in sy liggaam die stig-mata van die Gekruisigde (uit die litteken in sy sy het daar 'n ligte bloeding plaasgevind). Die Alverno het vir Franciscus tegelyk tot Golgota en Tabor geword, d.w.s. tot hoogte van smart en tot berg van verheerliking.

Veral die laaste jaar van Franciscus se lewe was gekenmerk deur 'n smartvolle lyding. Behalwe dat hy gelyk het aan sy maag en milt, het hy veral las van sy oë gehad. Wat die dokters ook al probeer het vir laasgenoemde geval, was daar tog geen sprake van verligting nie. Uiteindelik besluit hulle om sy voorhoof te skroei met 'n staaf wit gloeiende yster. Toe Franciscus dit alles aanskou, het hy vir 'n oomblik gehuiwer, maar onmiddellik daarna maak hy oor die gloeiende yster die teken van die kruis terwyl hy sê: „Broeder vuur, U is skoon onder alle skepsele, wees my ook in hierdie uur goedgunstig!” Toe sy metgeselle wat nie die moed gehad het om daar te bly nie, 'n rukkies later teruggekom het, het hy hulle met 'n glimlag ontvang en gesê: „O julle kleingelowiges, waarom het julle gevlug, nie in die minste het ek pyn ondervind nie. Broeder geneesheer, as dit nodig is kan U maar weer opnuut begin.” Hierdie proef het ook maar weinig sukses gehad. Wat ook al gedoen was om die wonde weer aan sy voorhoof gesond te kry, of dit behandel was met salf of pleisters, ja selfs daarin gesny was, die enigste wat hierdeur bereik is, was om die lyding van die sieke te vererger.

Kort daarna was sy toestand baie vererger en het gepaard gegaan met aanhoudende bloedspluwings wat hom totaal uitgeput het en was dit vir al die omstanders duidelik dat sy einde naby is. Telkens het dit duidelik geblyk dat die dood nou sy interede wil maak, maar het tog vertoef—want Franciscus het hom met alle mag teen die dood verset: sy werk was nog lang nie voltooi nie en hy was baie besorg oor die toekoms van sy orde. Vir die sterwende Franciscus sou die verval van sy orde alleen nie so baie pyn verskaf het nie as dit nie vermeng gewees het met hewige selfverwyte. In ure van hewige pyn, het hy homself angstig afgevra of God hom nie verantwoordelik sou hou vir die verval van sy orde nie? Soms in hewige koorsaanvalle het hy eensklaps regop in sy bed opgespring en wanhopig uitgeroep: „Waar is hulle wat my broeders van my ontroof het? Ja, waar is hulle wat my gesin van my ontroof het?”

Volgens die dokter sou Franciscus dit nie meer lank maak nie en sy innige hartewens was om verlaas nog San Damiano en die Portiuneula terug te sien. Die laaste dae van sy lewe het Franciscus bestee om sy testament te dikteer, om allerlei wenke te gee aan die broeders en met innige en roerende woorde het hy hulle voor sy heengaan geseën: „Vaarwel, my kinders, volhard almal in die vrese van God, bly altoos een met Christus. Groot moeites en beproewinge sal vir U wag en u deel wees, maar gelukkig hulle wat sal volhard tot die einde toe.” Glimlaggend het hy die dood tegemoet getree met die woorde: „Ek is geen lafaard dat ek die dood sou vrees nie. Deur die genade van die Heilige Gees is ek so innig aan God verbonde, dat dit vir my om die ewe is om te lewe, as om te sterwe—suster dood, wees welkom!” Die laaste dae van Franciscus se lewe was stralende van skoonheid. Al singende het hy die dood tegemoet getree. Hy was nie nou alleen net die biddende nie, maar was self 'n gebed.

G. C. COETZEE.

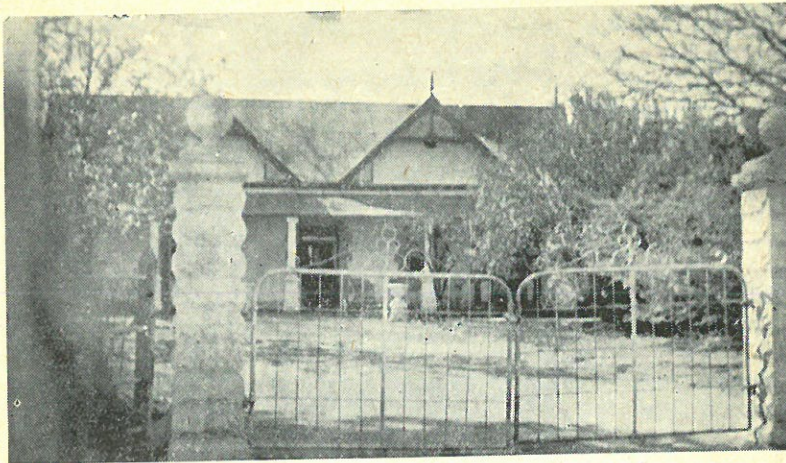
*Philippus Theunis van Staden
en sy eggenote
Johanna Catharina Joubert.*

*Philippus Theunis van Staden
en sy eggenote
Johanna Catharina Joubert.*

Philippus Theunis van Staden is in die jaar 1809 in die Kaapkolonie gebore en aldaar getroud met Johanna Catharina Joubert, 'n suster van die in later jare so welbekende ouderling van Mariko, F. J. Joubert, bekend as Vaal Frans.

Hy het tot die eerste Voortrekkers behoort, en was reeds in 1839 lid van die Natalse Volksraad. Na die anneksasie van Natal het hy hom in Transvaal gevestig, en ons vind hom in 1860 woonagtig op die plaas Weltevreden in Groot Mariko. Later het hy op die plaas Vergenoegd gewoon waar hy op 26 Mei 1898 oorlede is. Se vrou is op dieselfde plaas op 4 Junie 1895 gestorwe. Sy oudste seun het ook die naam Philippus Theunis gedra, en het verskeie jare die distrik Zeerust in die Volksraad verteenwoordig en het op 4 September 1889 op 'n groot samekoms van gemeentelêde wat op die Hervormde Kerkplein te Zeerust onder leiding van F. J. Joubert (Vaal Frans) gehou is, 'n deeglike en saakkundige oorsig van die geskiedenis van die Hervormde Kerk in Transvaal gegee.

S.P.E.

M. W. Pretorius-Weeshuis, Potchefstroom.

POTCHEFSTROOM IN DIE OU DAE.

Daar het u die breë vlei waarlangs die prins van die Suid-Afrikaanse strome vloei, Mooirivier! En dit is die beroemde Potchefstroom op sy regteroewer wat so mooi langs die helling lê, drie myl lank en die helfte so breed. Vir 'n groot deel is die stad begrawe in die digte lommer van die swierige wilgerbome en die ritselende populiere.

Potchefstroom lê in een van die rykste en mooiste valleie in die wêreld, voorsien van heerlike water soos geen ander plek in die land nie.

Dit is die indruk wat Potchefstroom aan die Mooirivier gemaak het op ds. Thomas Burgers van Hanover, die latere staatspresident van die Zuid-Afrikaansche Republiek, toe hy sy eerste besoek aan Transvaal gebring het.

'n Dergelike gunstige indruk het die plek seker ook op die Voortrekkers onder Kommandant Andries Hendrik Potgieter gemaak, want hier is dit waar hulle hul eerste dorp in Transvaal aangelê het, vernoem na hulle voorman of „chef” en na die mooi stroom water wat sy weg deur die fluitjesriet suidwaarts na die Vaalrivier baan.

Die oudste dorp soos algemeen bekend het egter 'n paar myl hoër op langs die rivier gelê. Daar kan vandag nog

dele van die watervoor wat uit die rivier gehaal is gesien word, sowel as die reste van die murasie van die huis van die Kommandant-Generaal. Hartebeestfontein en Elandsheuvel, wat nou aan die Grimbeekfamilie behoort en 'n paar myl ten ooste van die teenswoordige dorp lê, was Potgieter se beestplase. Op eersgenoemde plaas is nog die graf te sien van sy vrou Helena, gebore Botha, wat in 1842 oorlede is, waarskynlik met die geboorte van Dorothea, die eerste dopeling op Potchefstroom volgens die oudste doopregister van die Hervormde Gemeente hier te plase.

Potgieter het nie lank op die dorp na hom vernoem, gebly nie. In 1842 het hy na Buffelshoek in Magaliesberg getrek. Sy dorp het hom egter nie vergeet nie. Met die eeufeesjaar, 1938, is 'n monument op die stadsplein onthul ter ere van die stigter van die dorp.

Aan ondergetekende is die eer aangedoen om as gebore Potchefstroomer blootsvoets die tou te lei van die Voortrekkerkakebeenwaentjie oor die not sementblok waarop die monument gebou is.

Hy het hom ook beywer vir die bou van 'n godshuis. Op die oudste kollektelys in Transvaal gedateer „Potchefstroom den 1st November 1841” en gerig aan die Waarde Broeders Landgenoten en mede Leemaaten der Hervormde Kerken benevens alle Christelyke Kerken van Zuid Afrika” verskyn Potgieter se naam as een van die ondertekenaars.. Hierdie godshuis is nie die teenswoordige kerkgebou van die Hervormde Gemeente van Potchefstroom nie. Die hoeksteen van die teenswoordige kerkgebou is in 1859 gelê. Dit is geleë reg teenoor die Stadsaal. Die eerste kerkgebou is gebou op die Noordoostelike hoek van die Kerkplein en eers op 19 April 1851 ingewy. Dit was volgens 'n beskrywing van ou mense (sien „Vastrapers,” deur A. J. van der Walt) „'n eenvoudige langwerpige vierkante gebou waarvan die mure tien voet hoog was, gedek met 'n grasdak. Rondom die gebou was 'n murasie opgetrek voorsien van skietgate en op twee hoeke voorsien van skiethokke. Die plek moes in geval van nood dien as 'n vlugkraal.” So 'n ringmuur rondom die kerkgebou is nie so vreemd nie as daar rekening mee gehou word dat die handjievol dorpsbewoners hulle bevind het in 'n barbaarse land en dat met die inval van kafferbendes altyd rekening mee gehou moes word. Enkele huise uit die tyd was ook van sulke ringmure met skietgate omsluit. Die huis waar Ouderling Frans Schutte van Buffelsdoorn vandag nog in woon, ongeveer 20 myl van Potchefstroom, was ook van so 'n ringmuur voorsien. Dis eers veel later deur Oom Frans verwyder.

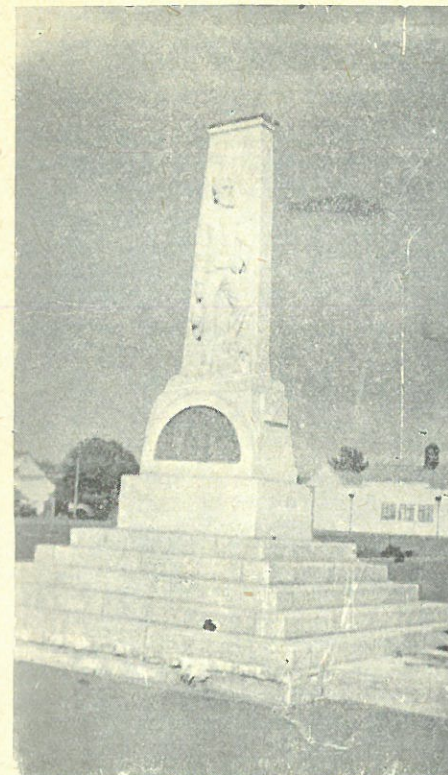
Die eerste kerkraad in Transvaal is op 25 Maart op Pot-

Werkswinkel van Pres. Pretorius.

chefstroom deur ds. Daniël Lindley uit Pietermaritzburg in die amp bevestig. Die eerste kerkgebou was toe nog nie klaar nie en is die Nagmaal nog onder bokseile gebou. Met dié geleentheid was daar 190 waens op die historiese Kerkplein. Die name van hierdie eerste geestelike leiers van Transvaal dien in ere gehou te word deur die nageslag. Hulle het immers die kerklike godsdienstige fundamente van die Transvaalse bevolking gelê. Die Gemeente van Potchefstroom het hulle name vir die nageslag bewaar deur dit te graveer op die marmergedenkplaat wat met die Eeufees van die Gemeente in 1942 aangebring is voor die portaal van die kerkgebou. Hulle was drie ouderlinge, waarvan twee reeds kerkraadslede van die Herv. Kerk in die Kaapkolonie voor die Groot Trek was en kerkseermeesters tydens die trek t.w. F. G. Wolmarans en D. F. Jacobs. Die derde was P. J. van Staden wat die kollektelys van 1841 onderteken het as „P. J. van Stade Kerkraad”. Oudl. F. G. Wolmarans was een van die medeondertekenaars van die Sandriviërtraktaat. Die vier diakens was S. P. Viljoen, P. du Preez, P. F. Strydom en G. S. Maree wat ook die kollektelys van 1841 onderteken het.

Oudl. F. G. Wolmarans het ds. Van der Hoff, „die eerste leraar van Transvaal” in sy amp bevestig op Potchefstroom. Hy is oorlede op sy plaas Boshhoek en is daar begrawe. Sy huis word vandag nog bewoon deur Oudl. Ben Retief, hoewel dit hier en daar verander is. Op sy grafsteen kom die volgende opskrif voor:

Hendrik Potgieter Monument.

„Graaf Schrift
van
W. L.—F. G. Wolmarans
geboren in het jaar 1788
15 November
En overleden op den
23 April 1872.”

Waarom die W.L. voor sy voorletters voorkom is nie met sekerheid te sê nie. Miskien staan dit vir Waarnemende Landdros of vir WelEdele of WelEerwaarde.

Twee van die diakens t.w. du Preez en Strydom het op 10 April 1844 tesaam met ettelike ander „verteenwoordigers van die Burgerraad” ’n verklaring onderteken dat hulle hulself „nie beskou as vallende onder sekere traktaat gesluit

met kolonel Cloete" nie en dat hulle „ook nie geneë is om enige onderhandelings, hoe ook genaamd, met Hare Majesteit aan te gaan nie. Ons beskou ons as vry en onafhanklik en sal voortvaar met ons eie bestuur," so het hulle dit in hul verklaring gestel.

Dat hierdie of altans sommige van hierdie eerste kerk-raadslede ook in die burgerlike lewe leiding geneem het, blyk verder uit die feit dat toe die dorp 'n paar myl laer af langs die Mooirivier verplaas is, dit „onder bestier van den heer P. F. Strydom" gedoen is. In 1848 het die wyk Magaliesberg twee diakens gekry, n.l. J. F. Schutte en C. J. H. Kruger, die vader van die latere President Kruger.

Waar die eerste naam in die eerste Transvaalse doop-register die is van Dorothea, 'n dogter van Andries Hendrik Potgieter en sy vrou Elizabeth Helena Botha, daar is die tweede doopnaam in die tweede doopregister van die Hervormde Gemeente van Potchefstroom wat in 1849 aangelê is, dié van 'n dogter van S. J. P. Kruger, die latere Staatspresident.

In die oudste Transvaalse Huweliksregister, die van die plaaslike Hervormde Gemeente, staan voor-in die volgende besonderhede van huwelike wat tydens die Groot Trek voltrek is:

„De bladzyde 3—31 en 133
aan den voet
der bladzyde

Het hier volgende diene tot toelichting.

De 52 in dit Register ingeschreven huweliksparen uit de lagers van wylen Kt.-Gl. Potgieter (zie bl. 3) werden mij in 't jaar 1853 door den Ouderling Eloff te Rustenburg ter hand gesteld, geschreven op losse bladen papier, waarom my verzocht werd dezelve in een gebonden boek over te schrijven om die namen alzoö beter te bewaren.

De 443 in dit Register ingeschreven paren (zie Bl. 31) zyn afgeschreven uit het huwelyks Register van het Landdrost kantoor te Potchefstroom, om reden ik weten wilde wie te P.C. Str. voor mijn komst alhier gehuwd waren. De overige paren, gehuwd van 2 Juli 1853 tot en met 25 Maart 1865 zyn gedeeltelijk door de respectieve landdrosten alhier, gedeeltelyk door mij bevestigd. Na 25 Maart '65 tot al de daarop volgende jaren, allen door mij. De reden van dit overschrijven uit het landdrost boek was deze: het Boek waarin ik de huweliksparen, door mij bevestigd, had opgeteekend, was door het omvallen van mijn wagen in den rivier, zoo nat geworden, ik het uit mekaar wilde vallen. By het einde van '79 heb ik het geheel in dit boek laten overschrijven.

D. van der Hoff v.d.m.
Al de overschrijvingen zyn
copy conform
D. van der Hoff v.d.m."

Potchefstroom is nie alleen die oudste gemeente in Transvaal nie, en het nie alleen die eerste leraar in Transvaal gehad nie, maar was ook die eerste hoofstad van die „Zuid-Afrikaanse Republiek," waarvan M. W. Pretorius, die seun van die held van Bloedrivier, Andries Pretorius, die eerste staatspresident was. President Pretorius het op Potchefstroom gewoon in Noordbrugweg, wat 'n verlenging van Kerkstraat, wat die hoofstraat is, in noordelike rigting is. Sy woonhuis, 'n deeglike en imposante gebou met die buitegeboue, wat behalwe uit 'n stal en waenhuis, ook uit 'n smidskamer bestaan het, is vandag nog in Potchefstroom te sien en is verlede jaar deur die Direksie van die Weeshuis aangekoop vir uitbreiding van die weesinrigting in die toekoms. Dit het nou die naam gekry van „President M. W. Pretorius Gronde." Behalwe die geboue bestaan die waardevolle, historiese eiendom uit meer as twintig morge grond wat aan die een kant aan Mooirivier grens.

Die eerste president van die Republiek en die eerste predikant van die Hervormde Kerk was goeie vriende en volgens die derde Doopregister van die Gemeente was die predikant en sy eggenote meer kere getuies met die doop van die kinders van die President. Later egter het daar deur die ontakvolle optrede van die President 'n verwydering ontstaan. Die geval was so: die President het as doopvader voor die kansel gestaan en naas hom 'n ander ouerpaar waarvan die vader volgens die oordeel van die President nie blank sou gewees het nie. Die volgende dag het die President 'n warm brief aan die kerkraad geskryf waarin hy sy verontwaardiging uitgespreek het dat hy met „bastaards" in die kerk gelyk gestel sou wees. So verontwaardig was hy, dat hy byna voor die doopbediening die kerkgebou met sy vrou en kind verlaat het.

Die brief het voor die kerkraad gedien. Ds. Van der Hoff het daarop geantwoord, hoewel die kerkraad net besluit het om die brief vir kennisgewing aan te neem. In hierdie brief wys die predikant daar op, dat die persoon teen wie die President beswaar maak asook die persoon se vader 'n stemgeregtigde burger van die staat is en dat die konstitusie van die land gelykstelling verbied. M.a.w. die staat, waarvan Pretorius President is, beskou die bepaalde persoon as 'n blanke. Met hierdie raak antwoord was die moeilikheid opgelos. Dit het nog in die ou kerk plaasgevind.

In 1859 het die kerkraad besluit om 'n nuwe kerkgebou op te rig. Van die boukommissie van die eerste kerkgebou

was Oudl. F. G. Wolmarans Voorsitter en landdros H. S. Lombard een van die lede. Met die bou van die nuwe kerk was Oudl. Wolmarans weer lid van die boukommissie. H. S. Lombard, jnr., het as penningmeester ageer.

In die notule van hierdie boukommissievergadering word o.a. in punt 3 bepaal hoe die vorm van die gebou moet wees:

„De vorm van de kerk zal zijn, zooals de kerk die thans hier bestaat, met die uitzondering dat aan het achter gedeelte van het gebouw de konsistoriekamer zal gebouwd worden.”

Die beskrywing van die vorm deur Van der Walt gegee is dus nie korrek nie. Die eerste kerkgebou moes dus ook 'n kruiskerk gewees het. Die tweede oudste kerkgebou in Transvaal n.l. die tans bestaande godshuis van die Hervormde Gemeente van Rustenburg, wat net 'n week na die eerste kerkgebou op Potchefstroom ingewy is, is ook 'n kruiskerk. Hierdie vorm was blykbaar die algemene vorm in die dae vir 'n kerkgebou.

Volgens die notule van die vergadering van die boukommissie van 1859 is die houtwerk van die teenswoordige kerkgebou op Potchefstroom alles van harde geelhout. Die dak was van gras. Tien tot twaalfduisend bosse is daarvoor aangekoop.

Op 26 Desember 1859 is die hoeksteen deur President Pretorius en ds. Van der Hoff gelê. Die Grondwet van die Staat, die Kerkwet, die lys van die name van die lede van die boukommissie ens., is in die hoeksteen gelê. As seremoniemeester het opgetree H. S. Lombard, Junior.

Deur allerhande moeilikhede in die Republiek is hierdie vir sy tyd die sierlikste kerkgebou ten noorde van die Vaalrivier eers op Saterdag 24 Febr. 1866 ingewy.

Hierdie historiese kerkgebou, wat later 'n sinkdak en toringspits gekry het, is vandag nog in gebruik van die Hervormde Gemeente en sal seker baie jonger en moderner Hervormde Gemeente en sal seker baie jonger en moderner tyd opgetrek is, oorleef.

JOH. DREYER

DIE JERUSALEMGANGERS.

Die Sweedse skryfster Selma Lagerlof verhaal in haar boek *Jeruzalem* van 'n groep Sweedse boere wat onder die invloed van 'n opwekkingsprediker geraak het, waardeur hulle in allerhande sieklike dwepery verval het. Eindelik het hulle op die gedagte gekom om hul land te verlaat en almal saam na Jerusalem te trek, die heilige stad van God, waar hulle Hom beter sou vind en digter by Hom sou leef. Toe hulle besig was om al hul besittings te verkoop en hul vir die reis klaar te maak, het 'n stokou predikantsweduwee wat in die dorp gewoon het, hulle nog besoek en probeer om hulle van die plan te laat afsien. Sy was heeltemal doof en het nooit meer die huis uitgekome nie. So af en toe het gemeentelêde wat hul nog die tyd herinner het dat haar man hul geestelike herder was, haar nog gaan besoek. Maar die dwepers wat na Jerusalem wou trek, het vandat hulle met die Kerk gebreek het, haar nie meer besoek nie. Maar nou wou die ou weduvrou na hulle toe gaan. Sy het 'n rytuig voor die deur laat kom en beveel dat sy na die Jerusalemgangers gebring moes word. En toe sy by hulle kom, het sy haar ou hand opgehef en met 'n droë harde stem gesê: „Julle kom nie meer na my toe nie en daarom het ek na julle toe gekom, om julle te sê dat julle nie na Jerusalem moet gaan nie. Dit is 'n bese stad. Die mense het ons Verlosser daar gekruisig.”

Ook in ons land was daar eenmaal so 'n groep mense wat na Jerusalem wou trek. Hulle het in Mariko gewoon en was 'n sektariese groep en het 'n afsonderlike party gevorm. Aan hulle hoof het Johan Adam Enslin gestaan. Vroeër was hy in die Kaapkolonie 'n handelaar, waarskynlik wat mens in daardie dae 'n smous genoem het. In 1846 het hy in die Vrystaat in die distrik Winburg gewoon waar hy as „die profeet” bekend was. Na die anneksasie het hy hom in die Mariko streek op Meseg gevestig, en die berg daar word vandag nog na hom *Enselsberg* genoem. Hierdie mense was op godsdienstig gebied sieklik dweepsugtig. Hulle wou net soos die gemelde Sweedse boere na die aardse Jerusalem trek. Die Heilige land was die doel van hulle tog. Ds. A. trek. Die Heilige land was die doel van hulle tog. Enslin het sy plaas *Meseg* genoem, uit Psalm 120, een van die bedevaartsliedere wat die vrome Israeliet gesing het op sy reis na Jerusalem, die stad waarheen sy vurigste verlangens uitgegaan het. Jerusalem is die vaderland, die stad Gods waar die ewige bur-

gerskap is. Buite Jerusalem is dit weg van God. 'n Land van vreemdelingskap. Daarom sê die Psalms in die vyfde vers: „Wee my dat ek as vreemdeling vertoef in Meseg, dat ek by die tente van Kedar woon.” Sp plaas Meseg was vir Enslin dan ook die teenstelling met Jerusalem, waarheen sy verlangens Murray het in Desember 1849 aan Zwartruggens kerkgehou en met hulle in aanraking gekom. Hy het die volgende beskrywing van hulle gegee:

Ongelukkig was er aan de Marikwa een klein getal, dat met de prediking niets te doen wilden hebben. Zij zijn degenen, die op weg zijn naar Jeruzalem en hunne tegenwoordige woningen slechts als een rustplaats beschouwen op den weg daarheen. Uit een ontmoeting, die ik later met deze lieden gehad heb, heb ik hunne gevoelens wat nader leeren kennen, en ik moest mij bedroeven over de jammerlijke verdraaiing der Heilige Schrift, en voornamelijk der Profetieën, waardoor zij hunne gevoelens verdedigen. En gelijk maar al te dikwijls het geval is, heb ik vernomen dat eenige dezer lieden zich aan de vreeselijkste dwalingen overgeven, want schoon zij den Bijbel gedurig in de hand en in den mond hebben, verachten zij geheel deszelfs eerste en hoogste geboden, en sommigen zijn er, die beginnen te zeggen, dat al hun Godsdienst ijdel is daar hunne zaligheid toch van de voorverkiezing des Heeren afhangt.

Ds. Murray het 'n jaar later Mariko besoek en toe nader met hierdie Jerusalemangers in aanraking gekom, en 'n verdere beskrywing van hulle gegee:

Er is een klein aantal, dat zich als het heilig volk des Heeren wil voorgeven, dat, wegens de verbastering der Kerk in de woestijn is gevlugt, om nog eenmaal naar het Heilige land de reize aan te nemen, en zij hebben mij, na voorafgaand onderzoek, niet kunnen goedkeuren, en wel daar ik nog onder het Engelsche Gouvernement (den Antichrist, een van de hoornen van het beest, enz.) ben, mogt men mij niet hooren, en hadden zij het kunnen doen dan hadden zij mij gaarne willen doen terug keeren. 's Maandags verzochten zij de gelegenheid, mij in het openbaar te spreken, ten gevolge waarvan velen van de dwaasheden hunner meenigen overtuigd werden, schoon zij voor weinig overtuiging vatbaar zijn. De Kerk hebben zij niet willen bijwonen, en den Doop ook niet aan de kleinen laten bedienen.

Hierdie mense het ook in die daaglikse lewe afgesonderd van die ander mense gestaan. Hulle kommandant was die reeds genoemde J. A. Enslin, maar die res van die bevolking

van Mariko wat in die meerderheid was, het besware teen Enslin gehad, hulle wou nie met hierdie mense vereenselwig word nie, en daarom het hulle dan ook op 20 Maart 1850 aan kommandant-generaal Andries Pretorius geskref dat hulle regeringloos was, dit wil sê sonder 'n plaaslike voorman en bestierder, en gevra om in Mariko orde op sake te kom stel. Pretorius is daarheen en het op 15 April 'n vergadering gehou waar die publiek toe Adriaan Stander as kommandant gekies het, asook 'n paar veldkornette en assistent-veldkornette. Enslin en sy mense was baie ontevrede hieroor, en wou niks met die verkose persone te make gehad het nie, en het aan die Volksraad geskryf dat hulle hul nooit aan Pretorius sou onderwerp nie. Hulle het ook geweier om die jurisdiksie van die landdros van Potchefstroom, die heer H. S. Lombard, te erken. En toe een van die veldkornette probeer het om Enslin tot ander gedagtes te bring, het hy 'n brief terug geskryf waarin hy Pretorius met die draak in Openbaring 12 vers 4 vergelyk het, wat nie sal ophou voordat hy die derde deel van die sterre op die aarde gewerp het nie.

Toe die Volksraad in Januarie 1851 op aanbeveling van die krygsraad besluit het om vier kommandant-generaals aan te stel, is Enslin as een van die vier vir sy klompie mense benoem wat ten enemale geweier het om Pretorius as sodanig te erken.

Enslin het teen Pretorius bly agiteer, en op 3 September 1851 voor die hof van landdros en heemrade op Potchefstroom 'n eis teen hom ingestel. Enslin het egter die saak verloor en die hof het hom veroordeel om die koste te betaal. Hy wou dit nie erken nie en wou somaar wegry, maar die veldkornet het hom gekeer en na die landdroskantoor terug gebring waar hy „als een razende vloekte” en die hele hof vir meinediges uitgemaak het. Daar het nog verdere onstigtelike tonele op gevolg waarop die hof hom tot nadere goedkeuring van die Volksraad as kommandant-generaal geskors het, en hom vir sy „verregaande moedswil” met drie honderd Ryksdaalders beboet het, of een maand burgerarres. Hy het geweier om hom te onderwerp, waarop die vonnis in werking gestel is, en hy gearresteer en in burgerarres geplaas is.

In die somer van 1851 en 1852 het die koors hewig gewoed, en ook Enslin het met verskillende van sy volgelinge daaraan beswyk, sodat die Jerusalemangers as groep nie meer mee getel het nie. Toe ds. J. H. Neethling in Mei 1852 met ds. A. Murray in Mariko kerkgehou het, het hy die volgende oor hulle in sy reisverhaal meegedeel:

Met huisgezin van Jan Enslin, het hoofd van een fanatiese partij, die ik ook wel *Jerusalem-gangers* heb hooren noemen, was nagenoeg uitgestorven, en vele zoch-

ten thans den troost des Evangelies, die eenige tijd geleden weigerden naar hetzelfde te hooren. Doch ook nu waren eenige huisgezinnen weggebleven,—schoon zelfs de kinderen van de „profetes” dier gewesten hunne kleinen ten doop kwamen aanbieden; en een paar ons gulhartig beleden, hoe het hun smartte, dat zij zich vroeger ook hadden laten medeslepen. De partij, waarop ik doel, schijnt bij den dood harer aanvoorders uitgestorven te zijn. De overgeblevenen zijn alle bezitters van plaatsen. En bijde jongelieden schijnt er eene vaste overtuiging te zijn ontstaan, dat het plan om naar Jeruzalem over land te gaan, als hopeloos moet worden opgegeven. Het was een mijner vragen op de aanneming: „Waar is Jeruzalem? Kan met van hier, over land, daar heen reizen?” Lagchend antwoordde een der jongelieden: „Mijnheer! hij komt in de vliegen.”

Met „vliegen” word tetsevlieg bedoel. Maar die gedagte om met die ossewa na Jerusalem te trek, is egter niet dadelik opgegeen. In 1855 het 'n Nederlander, K. J. de Kok, in Rustenburg nog van hierdie mense teengekom. Hulle wou van hom weet hoe ver Jerusalem van Rustenburg lê. Hy het toe op 'n muur 'n kaart van Afrika met die aangrensende Asië geteken en daarmee duidelik gemaak dat Jerusalem sewe of agt keer so ver as Kaapstad van Rustenburg is en aan die mense van al die moeilikhede vertel van die riviere, klimaat, bosse, moerasse, tetsevlieg, ens., en ook op ander moeilikhede gewys. Later het hy meer van die beweging gehoor, hoedat Enslin die voorman daarvan was, en hy vertel van 'n sekere weduwee Gouws wat reeds haar wa en osse en padkos vir die reis gereed gemaak het. Hy sê ook dat die dood van Enslin 'n end aan die plan gemaak het.

Met die koms van ds. D. Postma het die oorblyfsels van hierdie Jerusalemangers hulle by die deur hom gestigte Gereformeerde Kerk aangesluit. In die Kaapstadse koerant *De Zuid Afrikaan* van 7 April 1859 skryf 'n korrespondent uit Pretoria dat onder diegene wat hulle by ds. Postma gevoeg het, ook mense is „die nog droomen van een trekken naar Jeruzalem in den waan verkerende, dat zij de eigenlijke Israëlieten zijn die Jeruzalem moeten gaan bouwen!” So is op 27 Februarie 1859 met die eerste doopbediening van die Gereformeerde Kerk deur ds. Postma op Rustenburg 'n kind van Enslin gedoop wat byna tien jaar oud was, twee kinders van 'n seun van hom waarvan die oudste ses jaar was, 'n kind van 'n ander seun van hom wat meer as 'n jaar oud was, en drie kinders van 'n dogter wat respektiewelik vyf en 'n half jaar, vier jaar en twee jaar oud was.

Die Jerusalemangers het verdwyn en is vergeet. Al wat nog aan hulle herinner is die naam Engelsberg in die distrik Zeerust, en die naam Nylstroom. Maar ook weet die meeste mense vandag nie meer dat hierdie name iets met hulle te doen het nie. En waar nog oor hierdie mense iets gelees word, wek dit miskien 'n glimlag. En tog—daar is iets ontroerends in, net soos by die Sweedse boere waar in die begin van melding gemaak is, wat na Jerusalem wou trek. Jerusalem, die heilige stad van God! Hoeveel duisende mense was daar nie op aarde wat gemeen het dat hulle God daar sou vind en daar digter by Hom sou leef. Jerusalem, die heilige stad van God! Hoeveel duisende mense het nie in hul trek daarheen teleurgesteld geraak nie. Die mense het onse Verlosser daar gekruisig!

S.P.E.

ERVARINGS IN 'N INTERNERINGSKAMP OP JAVA.

Op die aand van die 8ste Maart 1942, het ons die eerste Japanse troepe Bandoeng sien binnedring. Die geluid van kanonne en masjiengewere het opgehou; die Hollandse leer wat sonder voldoende hulp van bondgenote die stryd teen 'n oormagtige vyand nie langer het kan volhou nie, het oorgegee. Die Japanse leer het nagkwartiere gesoek in die Europese woonwyke in die noorde van die stad.

Toe die aand val sien ons plotseling die bewoners van ons straat in verwarring vlug. Hulle is die huise uitgestuur omdat Japanse soldate dit sou betrek. Ons het nie anders verwag as dat dieselfde lot ook ons sou tref, maar net 'n paar huise voor ons woning het die vloed gestop. Wel het ons daardie aand driemaal 'n onwelkome besoek in ons huis gehad, waarby onder ander dinge ook 'n goue horlosie gesteel is. Maar dit beteken niks in vergelyking met wat ander mense ondervind het nie. Die volgende more was die stad vol verhale oor verkragting en mishandeling.

Na 'n paar dae is my man opgeroep om hom vir krygsgevangenskap te meld. Dit sou nie moontlik wees om jou daaraan te onttrek nie: op Java, waar nog geen honderdduisend blankes te midde van 'n inlandse bevolking van 50 miljoen lewe, is dit vir 'n Europeaan nie moontlik om hom te verberg nie. Sy huidskleur verrai hom onmiddellik, en die inlanders was maar te gretig om 'n siksens te verdien deur die aanbring van 'n blanke.

So het ek met my drie kinders agtergebly. Gedurende die verwarring wat die laaste dae voor die kapitulasie geheers het, was ons in die geleentheid om aan verskillende bekendes en onbekendes onderdak aan te bied. Hulle teenwoordigheid het 'n seker gevoel van veiligheid gegee. Ons moes baie eenvoudig leef, want ons het geen inkomste meer gehad nie, en die Japanners het onmiddellik die banke verbied om enige uitbetaling aan Europeane te doen, sodat ons nie aan ons besittings kon raak nie.

Naas hierdie begin van onderdrukking op stoffelike gebied het weldra ook die geestelike tirannie verskyn: dit is verbied dat enige skool Europese leerlinge aanneem. Dit was die bedoeling dat ons kinders in onwetendheid sou opgroei om vir goed onbewaam te wees vir enige taak in die openbare lewe. Toe het ons al begin om in die geheim in klein groepies

die kinders onderwys te gee, wat later ook onder die moeilikste omstandighede voortgesit is. Die resultaat van hierdie heimelike, deelydse en geïmproviseerde onderwys, wat vir 'n groot deel sonder boeke of ander leermiddele moes plaasvind, mag baie bevredigend genoem word; op die oomblik is ons kinders nouliks agter by hul leeftydgenote. Toe sy twaalf jaar oud was, het my oudste dogter self al weer aan die kleinspan les gegee.

Na 'n halwe jaar het die bevel gekom dat ons, die volblanke vroue en kinders, na die sogenaamde „beskermingskamp” moes verhuis. Die naam is 'n tiperende staaltjie van Japanse huigelry, want in werklikheid was die inrigting nie soseer op ons beskerming as wel op ons liggaamlike en geestelike vernietiging gemik. Per gesin was daar in die kamp, wat uit een van die woonwyke van Bandoeng gevorm is, net een kamer beskikbaar. So het ons dan maar net vir 'n paar meubels plek gehad; die res van ons besittings moes in die huis agterbly en is deur Japanners en inlanders geroof. Selfs tydens die oortog na die kamp is daar nog van ons klerasie gesteel; ons het dit egter nie aan die Japanse polisie gemeld nie, want jy kan nog beter jou laaste besittings laat steel as om met die Japanse polisie in aanraking te kom.

Die kamp het al voller geword; op die ou end het ek met my drie kinders in 'n garage gebly. Geleentheid om vir die eie huisgesin te kook was daar al lank nie meer nie. Elke gesin het moet eet uit die kampkombuis. Enige soort van elektriese apparate is deur die Japanners in beslag geneem; maar met vindingrykheid en geduld het ons darem tog daarin geslaag om kookplate te vervaardig. 'n Baie bruikbare instrument kan gemaak word van 'n baksteen met groewe waarin 'n ysterdraadjie gelê word. Natuurlik het die vrou in wie se besit so 'n instrument gevind word, altyd 'n stortvloed van houe met vuis en kiere van die Japanse wagters gekry, wat wat waag mens nie vir 'n koppie warm tee of koffie nie?

Stadig aan is die skroef vaster aangedraai: ons het nou ook al gereelde kampwerk gekry. Die sorg vir die vuilverwydering, die skoonmaak van die riole, die aanleg van groentekwekerie, die werk in die kampkombuis en duisend ander take meer het 'n groot deel van ons tyd in beslag geneem. By die beoordeling van die werk moet mens in aanmerking neem dat Java byna op die ewenaar lê en die tropeson tydens die werk op die land reg op jou kop skyn. Niettemin het die tyd wat ons in die kamp in Bandoeng deurgebring het ons later, in die lig van wat ons naderhand beleef het, amper soos 'n paradys voorgekom.

Die gerugte wat lankal in omloop was, het eintlik werklikheid geword: ons kry die bevel om ons gereed te maak

vir 'n verhuising. Waarheen? Dit word ons nie gesê nie en ons ken nou die Japanners al goed genoeg om te weet dat so 'n vraag tog nie beantwoord word nie. Die enige antwoord wat jy op 'n vraag kan verwag is 'n vuishou.

Die reëls vir die vervoer word bekendgemaak: per persoon mag ons 20 kilo bagasie saamneem, en boonop die hoof van die gesin nog 'n rugsak. Dit beteken dus dat die res van ons meubels, dat boeke en skilderye, dat amper al die dinge waaraan ons geheg is agtergelaat moet word, en as oorlogsbuit deur ons bewakers sal verkoop word. Maar ons het al baie los van aarde goedere geword. As ons maar net die lewe mag behou en eendag die wat ons liefhet terug mag sien, sou ons al baie dankbaar wees.

'n Moontlikheid om my man te laat weet dat ons verhuis, was daar nie. In die begin het dit 'n paar maal geluk om in die geheim briefies van die vrouekamp na die krygsgevangekampe te stuur, maar dit is nou lankal verby. Eens in die jaar staan die Japanners toe om 'n briefkaart met twintig woorde in die Maleise taal te skryf, maar enige aanduiding van verblyfplaas maak dat die briefkaart deur die Sensuur vernietig word. En in ieder geval, ons weet self nie waarheen ons gaan trek nie!

Die dag van die vertrek kom. In die nag begraaf ek die paar goue en silwer kosbaarhede wat ek nog besit het in die grond voor die garage. Na ons bevryding het ons dit onbeskadig teruggevind. Ons bagasie word deur die Japanners met die uiterste noukeurigheid deursoek en enige ding wat hul begeerte opwek, word gestel. Terwyl ons die kamp uit marsjeer sien ek hoe voor my 'n vrou onbarmhartig deur 'n Japanse soldaat met 'n kerie afgeransel word omdat sy haar rugsak in die hand hou pleks van dit op haar rug te dra. Net op daardie oomblik breek die band van my rugsak. Ek verwag nie anders as dat ek nou ook voor die oë van my kinders pak sal kry nie — maar gelukkig dit ontsnap aan sy aandag. Ons klim op die lorries en word stasie-toe gebring. Dis effens na twee uur in die middag.

Op die stasie word ons in die vierde-klas spoorwegrytuie gejaag. Dis oorvol. As mens dink, nou sal hul geen mens daar meer in kry nie, word met skoppe en slaan nog tien mense daarby gedruk. En dan maar wag; die son brand op die tak van die rytuig, ons verlang na die oomblik dat ons sal gaan ry in die hoop dat ons vars lug sal kry, maar dit duur tot agt uur in die aand voordat ons vertrek. Dan is dit al donker en ons kan maar net gis, waar ons heen gebring word.

Die hele nag en volgende dag bly ons op mekaar gedring in die spoorwegrytuig. Die hout luike moet gesluit bly op

bevel van ons Japanse begeleiders. As die trein onderweg soms ure lang stilstaan word die hitte en benoudheid amper ondraaglik. En dit sou nog die daaropvolgende dag word voordat ons aankom. Gedurende die veertig uur dat ons in die trein sit het ons eenmaal 'n maaltyd gekry wat bestaan het in 'n klein kommetjie rys met 'n bietjie spaanse peper. Erger as die honger was nog die dors: in dieselfde tyd het ons eenmaal tee en eenmaal water mag drink. Die mense het siek geword, kinders het aan een stuk geskreeu van dors en ellende, disenterie het uitgebreek en die walgelike gevolge daarvan het die lug nog meer verpes, en by dit alles die martelende onsekerheid hoelang daardie helse reis nog gaan duur en waar ons aankom. Op die derde dag, om half-vier in die more staan die trein vir die soveelste maal, maar nou begin die Japanners in die Maleis te skreeu dat ons moet uitklim. In die stikdonker soek ons mekaar en die bagasie. Ons word in rye opgestel, getel en nog eens getel, en eindelijk nadat ons al weer moeg is van die staan en wag, set die stoet hom in beweging. Ons trek voort in die nag, sonder om te weet waarheen die pad voer. Kinders kla en vra, maar ons is te moeg om nog vir hulle antwoord te gee. Outomaties beweeg ons voete; siekes wankel en val; vrouens wat klein kinders op die arm dra dreig om te beswyk, maar voort moet ons sonder rus en sonder bemoediging, tot in die nag se donkerheid 'n dieper donkerheid opdoem: dit blyk die kamp van Ambarawa in Midde-Java te wees. Oor 'n fstand wat onder die Nederlandse bewind deur die trein in ses uur afgelê is het ons nou veertig uur gedoen.

Die kamp van Ambarawa het bestaan uit 'n met bamboevlegwerk en doringdraad omheinde ruimte, wat ongeveer honderd by tweehonderdvyfzig tree groot is. Op hierdie ruimte is vierduisend vroue en kinders by mekaar gebring. Dit beteken dat daar dus per persoon 'n ruimte is van ongeveer 6 vierkante tree. Mens kan hom dit die beste so voorstel, dat jy êrens gaan staan en om jou heen 'n sirkel met 'n straal van een en 'n halwe tree trek. Dit is die ruimte wat jou toekom en dit nie maar net vir 'n oomblikkie of 'n dag nie, maar vir onafsienbare tyd. Tot ons bevryding, amper 'n jaar later, het ons daar gebly.

Maar dis maar net 'n teoretiese berekening. Op die terrein het barakke gestaan. Hulle was oud en vervalde; die kamp was 'n afgekeurde militêre kampement uit die dae van die Nederlandse bewind; dit was nooit vir meer as 800 soldate bereken nie. Selfs by die krapste toemeting van ruimte was dit nie moontlik om al die vroue en kinders binnekant die geboue 'n slaapplek te gee nie. Soos baie honderde lotgenote het ek saam met my kinders al die maande onder 'n

afdak gelê. Van planke is 'n soort verhoog getimmer, waar ons kan slaap; vir 'n kind is daar 20, vir 'n volwassene 24 duim breedte beskikbaar. Die lengte was ses voet. Hierdie ruimte, vir my en my gesin dus sewe maal ses voet, is jou slaapkamer, sitkamer, eetkamer en al. En om jou heen hoor jy die hele dag die geskreue van kinders, die lawaai van werksaamhede, die klagtes van siekes en die oorverdowende gekrys van Japanse patrollies. Mens kan snak na 'n bietjie stilte en eensaamheid, maar dit is in die hele kamp nie te kry nie.

Behalwe miskien op die w.c. Dit bestaan uit 'n reeks hout hokkies wat gebou is bokant 'n ope riool waardeur die water van 'n spruitjie gelei is. Sitplekke is daar nie; mens moet maar sien hoe jy klaarkom. Partymaal, veral in die droë tyd, is die water maar min; nog erger dinge gebeur, as die riool êrens verstop raak. Dan moet dogters in die walgelike water afdaal om met hulle hande die versperring op te ruim, en dit terwyl daar voortdurend disenterie-pasiënte in die kamp is.

Daar is trouens ook ander siektes. Dig in die nabyheid van die kamp is 'n dam en dit wemel van die muskiete. Ons beskerm ons tydens die nag soveel as moontlik met 'n muskiet-net, maar vroeg of laat loop mens tog malaria op. Veral my oudste dogter het daar dikwels aan gely, terwyl my seuntjie deur disenterie vlak aan die rand van die dood gevoer is. Ander mense het weer sterk die invloed van die vitamíne-gebrek ondervind. Dit het party mense amper blind laat word en ons het almal ondervind, dat as 'n gevolg van vitamíne-gebrek die kleinste wondjie 'n groot sweer word wat maande vat om te genees. Soos reeds aangedui was die kos in hierdie kamp volstrek onvoldoende. Gewoonlik het ons in die more 'n halwe bordjie tapioka-pap gekry. Die tapioka, of soos die Engelse dit noem die „arrowroot” kan as dit met ander voedingstowwe gemeng word 'n smaaklike voedsel oplewer, maar as dit net met water gekook word is die smaak walgelik en die voedingswaarde gering. 'sMiddags het ons gewoonlik wat rys gekry: 50 kubieke sentimeter, wat gelyk staan met die inhoud van 'n teekoppie. Daarby was dan 'n paar gram groente uit ons eie kwekery gevoeg. Eens in die twee weke het daar „vleis” in die kamp gekom. Dit het bestaan uit 'n vyftig pond derms van beeste. Die mense het geprobeer om dit aan te vul deur enige soort van lewende wesens wat hul in hande kry dood te maak en op te eet: slange, slakke, miere en ryswurms; maar dit was 'n vaste reël dat die vleis van 'n hond of kat wat in die kamp aangetref word na die sieke kombuis gaan: gesonde mense of wat daar voor deurgaan kry nie sulke lekkerkossies nie! In die

aand was daar soms 'n soort — en dan 'n baie onaantreklike soort — van brood wat uit 'n mengsel van tapioka, rys en mielies gebak is; anders koolsoep of weer tapioka-pap. Tee of koffie was 'n seldsame weelde. En dan moet mens bedink, dat hierdie normale kosverdeling al te dikwels nie uitgevoer is nie: die een dag kom daar geen voorraad binne nie, die ander dag is daar geen brandhout, die derde dag het die Japanners om die een of ander belaglike rede, byvoorbeeld omdat die vroue nie diep genoeg vir hulle gebuig het nie, vir straf 'n hongerkuur opgelê. Gaandeweg het toestande nog slegter geword en is daar net smorens, smiddags en saans tapioka-pap verstrekk.

Hongeroedeem het op die ou end die algemene kwaal geword; daar was geen mens wat daar nie in meerdere of mindere mate aan gely het nie. Eers vermaer mens tot op die been; elkeen kan sy ribbes tel. Dan begin die liggaam op te swel sodat 'n bedrieglike skyn van dikte gewek word. Maar in werklikheid is dit net vog wat hom onder die vel ophoop; as jy met jou vinger daarin druk bly die kuiltjie staan. Die vermoeidheid word groter en groter; 'n sekere verdooftheid maak hom van die mens meester, hy gaan lê, word onverskillig vir sy omgewing en die einde is naby.

Die proses is nog versnel deurdat ons by hierdie slegte voedsel nog hard moes werk. Daar was die arbeid in die kamp kombuis, die werk om die kamp skoon te hou, die graafwerk in die tuine, die omhak en klein saag van bome en die soort van werk meer. Selfs die klein kinders is daarby ingeskakel. My seuntjie wat in daardie dae agt jaar oud was, het saam met ander kinders moes help om vir die Japanners geskutupstellings te bou. Dit was vir 'n moeder hartverskeurend as die kinders „tuis” kom en maar net weet uit te stamel dat hulle so moeg is, om dan vir hulle geen ander raad te weet as om te gaan lê en slaap omdat jy dan vir 'n oomblik die honger nie so voel nie.

As dit reën — en Indië het 'n nat klimaat — word die paaie in die kamp verander in 'n modderpoel. Ons het lankal kaalvoet geloop, of het ons behelp met 'n paar hout plankies wat met 'n repie linnegoed om die tone vasgehou word. Die dakke het vreelik geleek, maar enige versoek om materiaal vir herstel van die dak is altyd deur ons bewakers afgewys.

Ook in die nag het ons partymaal geen rus gehad nie. Die Japanners het geëis dat daar in elke afdeling vroue wag sou hou kastig om diefstalle deur inlanders wat in die donker by die kamp inbreek, te belet. Maar die vernaamste nut van die instelling was om 'n nuwe kwelling aan die lang lys toe te voeg. As 'n Japanse patrollie deur die kamp loop, moet die wagte hulle daarby aanmeld, en 'n hele Japanse

relaas opsê. Foute en vergissings is altyd 'n graag aanvaarde rede om te gaan slaan. Die Japanners het amper sonder uitsondering 'n positiewe genot daarin om ander mense te mishandel. Hulle geniet van die aanblik van pyn.

Enige voorwendsel om te straf is dan ook altyd aangegryp. Eendag het dit gebeur dat 'n tiental vroue, waaronder my suster, dit gewaag het om aan die kommandant van die kamp om 'n bietjie meer kos vir die kinders te vra. As straf vir hierdie wandaad is hulle geslaan, kaal geknip en in 'n donker hok opgesluit, waar hulle dae lank moes sit sonder geleentheid om te was, wat by die klimaat van Java huidsiektes en kwellende pyne veroorsaak. 'n Ander keer het dit gebeur dat toe die kamp met 'n paar dae hongerly gestraf word, deur 'n vergissing die kos tog binnekom. Juigend loop die hongerige kinders agter die trok aan: „Kos is in, kos kom in!” Die Japanners gebied die kinders om 'n kuil te grawe, die kos word daarin gegooi en met sand oordek.

Een blye dag het ons in hierdie kamp gehad: toe daar vir die eerste maal 'n Hollandse vliegtuig oor die kamp gekom het. 'n Paar maande later, toe die nood op die hoogste geklim het, het my oudste dogter 'n herinnering aan daardie dag opgeskryf. Ek laat dit hier volg met die versoek om te bedink dat dit 'n dogter van amper dertien jaar is wat hier aan die woord kom:—

„Deur die stille morelug klink 'n sagte geronk.

Die vroue wat besig is met klerewas of die regtrek van die slaapplekke hoor dit nie. Hoe sou dit ook kan. Waar so baie mense by mekaar is, ontstaan daar, ook al praat hulle maar saggies, so'n gedruis dat die sagte geronk daarin verdrink.

„Kinders kom uit die barak en speel 'n paar minute voordat hulle aan die daelikse kamptaak begin. Hul stoei in die vrolike moreson tot plotseling 'n seuntjie roep: „Hoor, 'n vliegtuig, sal ons weer hoë besoek kry?” Want gewoonlik as daar 'n vliegtuig oor die kamp gesien word, het ons besoek gekry van die een of andere hoë Japanse offisier. Ons het daar niks van gehou nie, want so'n hoë meneer het gewoonlik gevind dat ons nog baie te veel ruimte had en dat daar dus nog wel 'n duisend vroue van elders ingebring kan word. Nou luister al die kinders na die geronk van die vliegtuig. Dit klink effens anders as gewoonlik. Opeens roep daar een: „Kyk, daar gaan dit, in die rigting van Bandjoebiro!” En 'n ander: „Hoe laag vlieg hy!” Ook 'n paar groot mense kom en kyk. „Dis seker 'n watervliegtuig,” sê een van hulle, „wat op die dam van Rawa Pening wil daal.”

„Maar die vliegtuig daal nie. Dit vlieg maar net rond, laag by die grond, sodat ons dit telkens uit die oog verloor.

Daar verskyn dit weer en kom so dig by die berge dat ons bang word hy sal homself te pletter stamp teen die rant. Nou is hy weer weg. „Seker 'n noodlanding gemaak,” sê die mense; maar op dieselfde oomblik is hy weer daar, sirkel 'n paar maal en vlieg dan in ons rigting. Almal loop ons na die hoofpad van die kamp; die was en die werk is vergeet; ons wil sien watter vliegtuig dit is wat so vreemd doen en so'n ongewone geronk maak.

„Dit nader! Sy neus tril in die vrolike moreson. Sy vlerke skitter; maar daar wil ons maar liewerste nie na kyk nie, want daar staan mos die al te bekende Japanse rooi bal. Maar . . . wat sien ons daar? Sien ons reg? Staar daar op die vlerke . . . Die oë word groot van verbasing, verassing en vreugde; die mense rek hul nekke. Is dit waar, kan dit waar wees? Hulle sien . . . mens kan dit amper nie glo nie, dit lyk of hul oë verblind word, maar hulle sien . . . rooi, wit, blou, die kleure van ons eie, geliefde Hollandse vlag!

„Ons jubel, ons juig, ons gil en dans van vreugde. Ons weet nie wat ons moet doen van blydschap nie. Die mense val mekaar om die nek, hulle kus mekaar en wuif na die vliegtuig wat omdraai en opnuut oor die kamp vlieg! En dan, opeens . . . pamflette! Hy strooi pamflette uit. Elkeen hardloop na die kombuis waar die pamflette neerval. Kinders struikel en val, staan weer op, veg met mekaar uit angs dat hul geen papiertjie kan bemagtig nie. Dog elkeen kry daar wel een, duisende is mos uitgewerp. Wat staan daarop gedruk? Is Nederland vry? Het Japan tou opgegooi?

„Dit word nou stil. Elkeen lees die berigte wat op die pamflette staan. Die suidelike provinsies van Nederland is bevry; die Japanse magte word al verder weggedring uit die Stille Suidsee. Dis mooie berigte, maar tog teleurstellend. 'n Oomblik het ons gedink dat die hele oorlog klaar was.

„'n Halwe uur later kom die stokperde (so het ons ons bewakers genoem omdat hulle altyd 'n stok in die hand gehad het om ons te slaan). Hulle eis dat die papiertjies ingelewer sal word. Die meeste doen dit nie, maar as met straf gedreig word, swig tog 'n groot deel; maar andere, soos my eie moeder, wil daar geen afstand van doen nie en steek dit weg.

„In die middag kom daar hoë besoek. Die Japanse hoofoffisier was vreeslik kwaai, en sê dat as daar nog meer mense is wat pamflette het, hulle dit onmiddellik moet inlewer; dan sal hulle nie gestraf word nie. 'n Paar dosyn mense gaan daarop na hul slaapplekke en haal die papiertjies. Hulle word eenkant geset. Die andere volwassenes moet op rye gaan staan en word deursoek. Dit duur ure; eintlik mag hulle huistoe gaan. Moeg en warm kom hulle by hul slaapplekke; ook ons moeder, van wie die pamflettjie gelukkig nie

gevind is nie. „Maar die andere mense, wat so eerlik was om op die belofte dat hul nie gestraf sou word nie, hul pampflette in lewer, kry houe, moet nog urelang in die son staan, en word daarna as boewe in die motorhuis opgesluit.

Egter was die vreugde van almal oor hierdie groet van ons landgenote en die verskyning van die Hollandse vlag so groot, dat ons die strawwe onmiddellik vergeet het. Hierdie dag, 28 Februarie 1945 sal altyd in ons herinnering bly.

Tot sover my dogtertjie. 'n Maand nadat sy hierdie herinnering opskryf het, moes die Japanse ryk sy kop buig. Dit was ongelukkig nog nie die end van die ellende nie. Opgestook deur die Japanners en aangemoedig deur die gebrek aan deurtastendheid van die geallieerdes het die fascistiese jeugorganisasies van die inlanders die opstand begin, wat ons in nuwe gevare gebring het. Een van die ander kampe in Ambarawa is deur 'n tierende bende aangeval en 'n groot aantal vroue en kinders is vermoord. Dit het gelyk of ons aan die stadige hongerdood ontsnap het om 'n vinnige, gewelddadige dood te sterwe.

Ek wil nou oor daardie laaste maande van die jaar 1945 kort wees. Ek wil maar net sê: ons het ondervind dat Japan nie die enigste wrede en bedrieglike volk in Asië is nie. Ongelukkig is die mens wat as blanke onder die heerskappy of in die mag van Asiate val. Ons kan nie dankbaar genoeg wees nie, dat ons tenslotte veilig weggekom het, en ons sal die Here daar altyd voor prys.

J. VAN SELMS-SCHRIJVERS.

„PRIVAAT” - CHRISTENE.

Die mens van ons tyd word 'n eensame eenling. Op feitlik elke terrein van die lewe tref ons hierdie verskynsel aan. Talle jong manne verkies om ongetroud te bly. Baie jong dames koester geen huweliksdeale nie. Hulle woon in woonstelle (flats). Hulle sorg vir hulleself. Hulle lewe wel temidde van die samelewing, hulle maak 'n deel uit van die maatskappy, maar tog lewe hulle afgesonderd. Elkeen gaan sy eie koers. Hierdie verskynsel kom ook voor in meer of mindere mate in menige huisgesin. Die gesinsband is nie meer so bindend as in vroeëre jare nie. Die een broer dink, lewe en werk hoofsaaklik vir homself. Die vader van die huisgesin verloor, weens werksomstandighede, daardie noue kontak met sy huisgesin. Van sommige vaders word tereg gesê: hulle loseer by hulle huis en bly by hulle werk. Daardie intieme huisgesinslewe, met al sy lief en leed, is besig om op te brokkel. Die stedelike lewe bied aan elke lid van die familie die geleentheid om as 'n eenling sy eie koers deur die lewe te gaan. 'n Noodwendige gevolg van hierdie proses van vereensaming is die geweldige styging in die aantal egskeidings wat plaasvind.

Op kerklike terrein tree hierdie verskynsel van die een-same eenling ook duidelik na vore. Ons tref 'n tipe persoon aan wat ons die beste kan omskryf as 'n *privaat*-christen. Hy is nie die ongelowige wat niks met God, sy gebod en die Kerk te doen wil hê nie. Hy is 'n gelowige, maar 'n eenling. Hy deel nie in die gemeenskap van die gelowiges nie. Hy besoek nie die bedehuis nie. Dit is nie omrede hy nie die nodige tyd en geleenthede daartoe het nie, maar omdat hy geen begeerte het om saam met ander mense saam te kom, saam te sing en saam te aanbid nie. Daarom bly hy Sondae liewers weg van die plek waar die gelowiges saam vergader. Hy stel hom tevrede deur in te luister na die preek wat oor sy radio kom. Dit is opvallend dat hierdie persoon hoe langer hoe minder gebruik maak van die Sakramente.

Die Sakramente werk mee om die gelowiges saam te bind tot een liggaam. Deur die heilige Doop word 'n persoon opgeneem in die gemeenskap van die gelowiges. Wie gedoop is, het sy aanspraak op homself prysgegee; hy is die eiendom van Christus. Hy is 'n lid van die liggaam van Christus en 'n mede-lid van al die ander lede wat die liggaam van Christus uitmaak. Hierdie liggaam is die Kerk. Die Kerk voed die

dopeling op en bring hom tot die oomblik dat hy sy lidmaatskap van die Kerk welbewus uitspreek met die aflê van sy geloofsbelydenis. Dan word hy toegelaat om deel te hê aan die ander Sakrament, die heilige Nagmaal. Deur hierdie Sakrament word hy telkens en weer gebind aan die gemeenskap met Christus, maar ook aan die gemeenskap met die gemeentelede as 'n geestelike broederskap van mense wat bymekaar hoort. Die gelowiges oefen onderlinge gemeenskap. Dit kom so duidelik uit in die saam gaan aansit aan een en dieselfde tafel, deur die saam gebruik van een brood, deur die saam drink uit een beker. Die Nagmaalsformulier lees dan ook as volg: . . . Want soos uit baie kraankorrels een meel gemaal en een brood gebak word, en uit baie druiwekorrels, as hulle gepars word, een wyn en drank vloei, en tot een vermeng word net so sal ons almal wat deur die waaragtige geloof in Christus ingelyf is, deur broederlike liefde om Christus ons liewe Saligmaker ontwil, wat ons tevore so uitnemend liefgehad het, almal een liggaam wees . . .

Dit is dus duidelik dat een van die betekenis van die Sakramente is: om die gelowiges saam te snoer tot een geheel, een *gemeen*-skap; en hierdie gemeenskap is die *gemeente*. En Christus versamel sy gemeente daar waar die Woord van God reg gepreek word en die Sakramente bedien word volgens die instelling van Christus. As die Sakramente nie bedien word nie, bestaan daar nog geen gemeente nie. Dan kan ons seer seker dit ook sê: 'n persoon wat nie gebruik maak van die Sakramente nie, skei hom af van die gemeente. Daadwerklik is daardie persoon wat die Sakramente verwaarloos, ook geen lid van die gemeente van Christus nie, al staan sy naam wel in een of ander lidmate-register opgeteken!

Die praktiese bewys wat ons het dat die Sakramente die gelowige gemeenskap saambind, het ons in die *gebruik* daarvan self. Een enkele persoon alleen, kan tog nie van die Doop en Nagmaal gebruik maak nie. Daarvoor is 'n aantal persone nodig. En op hierdie aantal persone wat saamkom, het die woorde van Christus ook betrekking: Waar twee of drie in My Naam vergader, daar sal Ek in hulle midde wees.

Die mense van ons tyd moet weer leer om die *onderlinge sameenkomst* nie na te laat soos sommige die gewoonte het nie. Hulle moet weer saam kom, saam bid, saam sing en saam deel hê aan die Sakramente. As dit nie gebeur nie, dan kan ons maar alle pogings staak om kerkgeboue op te rig, want dan sal dit oorbodig wees, aangesien elkeen op sy eie private wyse trag om sy eie paadjie te bewandel en sy eie saligheid uit te werk.

Artikel 28 van ons Nederlandse geloofsbelydenis lees as volg: Ons glo dat, aangesien hierdie heilige vergadering 'n

versameling is van die wat gered word en daarbuite geen saligheid is nie, dat niemand, van watter rang of kwaliteit hy ookal mag wees, hom op homself behoort te hou en op sy eie persoon te staan nie, maar dat hulle daarby te voeg en daarmee te verenig, om die enigheid van die Kerk te bewaar, om hulle self aan sy onderwys en tug te onderwerp, hulle nek onder die juk van Jesus Christus te buig en die opbouing van die broeders te dien, na die gawes wat God hulle geskenk het as lidmate van een selfde liggaam.

Een van die uitstaande karaktertrekke van die eerste Christene was dat hulle volhard het in die gemeenskap en in die breking van die brood (Hand. 2:42). Hulle dien as 'n beskrypende voorbeeld vir talle lidmate van ons Kerk. Deur die lengte en die breedte van ons land behoort die opkomste na die eredienste groter te wees. Daar is seker nie een enkele kerkraad wat tevrede is met die persentasie van bywoning van die gereelde dienste nie!

J. C. du P.

Germiston.

Die Nederduits Hervormde Kerk van Afrika

Die Algemene Kerkvergadering:

Die Algemene Vergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kom minstens een keer in die drie jaar byeen (art. 14 van die Kerkwet), en is saamgestel uit alle diensdoende predikante, en hoogstens twee ouderlinge en een diaken uit elke gemeente, asook die professore in die teologie vanweë die Nederduitsch Hervormde Kerk, en die emeriti-predikante, beide met adviserende stem. Die laaste Algemene Kerkvergadering het in Mei 1945 saamgekom.

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering:

Ds. J. J. Prinsloo, J.sn., Voorzitter; Ds. T. F. J. Dreyer, Scriba; Ds. S. Vermooten, Vise-Voorzitter; Ds. E. S. Mulder, Vise-Scriba en die ouderlinge: W. A. van Schalkwyk, Ring van Trichardtsfontein; C. P. Engelbrecht, Ring van Heidelberg; A. H. Visagie, Ring van Pretoria; P. W. du Preez, Ring van Potchefstroom; H. M. P. Visser, Ring van Zeerust en I. J. Joubert, Ring van Rustenburg.

Kuratore van die Pensioenfonds:

Prof. B. de Loor, Ds. J. J. Prinsloo, J.sn., Ds. A. Oosthuizen, Prof. C. H. Rautenbach, die Here J. Hoogland en J. H. H. Janson, Sekretaris.

Finansiële Kommissie:

Prof. B. de Loor, Voorzitter; Ds. A. Oosthuizen, Prof. Rautenbach, Ds. Abr. Ras, Ds. Joh. Dreyer. Scriba: J. H. H. Janson.

Kuratorium:

Dr. A. Oosthuizen, Prof. de Loor, Ds. Joh. Dreyer, Ds. J. J. Prinsloo, J.sn., Ds. E. Mulder, Ds. S. Vermooten en die heer J. H. Janson.

Kommissie vir Evangelisasie:

Ds. Joh. Dreyer (saamroeper), Di. A. Oosthuizen, S. Vermooten, J. J. Prinsloo, G.sn., L. M. le Roux, J. J. Engelbrecht, F. J. v. Zyl, W. van Bergen, C. S. v. H. Steenekamp, J. P. L. Labuschagne.

Regskommissie:

Proff. J. H. Greyvenstein, S. P. Engelbrecht, D. Pont en Ds. J. J. Prinsloo, J.sn.

Drukperskommissie:

Ds. W. Huyzers, prof. A. S. Geyser en die here J. H. Janson, S. J. Botha en J. J. Pienaar.

Komm. vir die uitgawe van Belydenis- en Liturgiese Geskrifte en Formuliëre:

Prof. B. Gemser (Oproeper), Proff. S. P. Engelbrecht en J. H. Greyvenstein, Di. Joh. Dreyer, E. S. Mulder, D. F. Erasmus en M. M. Grobler.

Komm. vir Opvoeding en Onderwys:

Prof. C. H. Rautenbach (Oproeper), Prof. H. P. Wolmarans, Dr. C. Oberholzer, Dr. C. E. Prinsloo, Dr. Hilgard Muller en Ds. Joh. Dreyer.

Kommissie vir Jeugwerk:

Ds. D. F. Erasmus, Ds. P. W. Venter, Oudle. M. C. E. Erasmus (Primrose), C. G. Coetzee (Oproeper, N. Pretoria), Mej. Maakal (Pretoria) en die Ringssuperintendente.

Hulpbehoewende Gemeentefonds:

Ds. F. J. Z. Booysen (Oproeper), Ring van Zeerust; Ds. G. J. J. Roos, Ring van Pretoria; Ds. J. D. Storm, Ring van Potchefstroom en Ds. S. P. Viljoen, Ring van Heidelberg, Ds. P. W. A. Bierman, Ring van Rustenburg en Ds. W. F. H. Huyzers, Ring van Trichardtsfontein.

Opleidingskommissie:

Ds. Abr. Ras (Oproeper), Ds. A. Oosthuizen, Ring van Rustenburg, Ds. S. E. Young, Ring van Pretoria, Ds. W. J. Roos, Ring van Heidelberg, Ds. H. J. Geyser, Ring van Zeerust en Ds. G. P. J. Grobler, Ring van Trichardtsfontein.

Weeshuiskommissie:

Ds. J. J. Prinsloo J.sn. (Oproeper), Mevr. Ds. J. J. Prinsloo, Mevr. (Dr.) Rautenbach, Mevr. (Ds.) A. Oosthuizen, Br. J. F. Bolton, Mej. I. du Saar en 'n suster deur die Johannesburgse Dameskomitee te benoem.

Raad van Kuratore: van die Predikante-Pensioen-Weduwee- en Wese-fonds:

Prof. B. de Loor (Oproeper), Ds. J. J. Prinsloo, J.sn., Prof. Rautenbach, die heer J. Hoogland, Ds. A. Oosthuizen.

Kommissie i.v.m. die Sekte-wese:

Prof. H. P. Wolmarans (Oproeper), Di. W. H. Grey, G. C. Coetzee, P. S. Dreyer.

Kerksaalkommissie:

Di. C. S. van H. Steenkamp (Oproeper), P. W. Venter, M. M. Grobler, D. J. van Staden, W. M. Wolmarans, Mev. Ds. Huyzers en Oudl. H. B. L. Kruger.

Ondersteuningsraad:

Dr. Abel Coetzee (Oproeper), Ds. J. C. du Plessis, Mnr. S. J. Botha, Mevr. (Ds. W. Roos, as verteenwoordigster van die N.H.S.V. (Sekundus Mevr. Ds. le Roux), en twee Diakens deur die Raad benoem.

Kommissie vir „Die Hervormer“:

Di. Joh. Dreyer (Oproeper), F. J. Z. Booysen, J. J. Engelbrecht, D. F. Erasmus en S. P. J. van Rensburg.

Kommissie vir die Almanak:

Prof. S. P. Engelbrecht (Oproeper), Ds. J. J. Prinsloo, G.sn. en die heer J. H. Janson.

Kommissie vir Volksvoorligting:

Ds. A. J. Nolte (Oproeper), Di. D. J. van Staden, P. S. Grobler, W. J. Kemp, P. M. Smith, P. J. L. Bierman en A. Brandt.

Boekverspreidingskommissie:

Di. C. H. Muller (Oproeper), P. J. Booysen, J. A. Smit, A. J. van Staden, P. J. J. Venter, J. P. Labuschagne, J. P. van den Berg en die Broeders H. J. van Eck (Germiston), en J. J. Prinsloo (Bronkhorstspuit).

Hulpaksie Protestantse Kerke:

Prof. B. Gemser (Oproeper), Ds. W. van Bergen, Prof. D. Pont en Br. J. J. Piso.

Argiewe Kommissie:

Prof. S. P. Engelbrecht (Oproeper), die scriba Algemene Kommissie, Ds. G. J. J. Roos en Dr. J. Ploeger.

Studiekommissie insake verassing:

Ds. J. J. Prinsloo G.sn. (Oproeper), prof. A. S. Geyser en Ds. S. P. J. J. van Rensburg.

Korrespondent met Buitelandse Kerke:

Prof. S. P. Engelbrecht.

Die Administrateur:

Mnr. J. H. Janson, Posbus 19, Dullstroom. Kantoor: Oranje Nassaustraat, Dullstroom.

Argivaris:

Prof. dr. S. P. Engelbrecht, 164 Lisdoganlaan, Pretoria.

Kerklike Publikasies:

Die Almanak, verskyn jaarliks, prys 1/3. „Die Hervormer” verskyn maandeliks. Intekengeld 3/6 per jaar.

VROEËRE PREDIKANTE SEDERT 1853.

(Die eerste predikante onder die Voortrekkers was die Sendelinge Erasmus Smit en Daniël Lindley).

- 1853 D. van der Hoff, Potchefstroom 1853, oorlede 1881.
- 1861 A. J. Begemann, Pretoria 1861, emeritus 1872, oorlede 1825.
- 1861 G. W. Smits, Rustenburg 1861, emeritus 1886, oorlede 1894.
- 1864 N. J. van Warmelo, Zoutpansberg 1864, Heidelberg 1868 (verenig 1885, oorlede 1892).
- 1864 P. A. C. van Heyningen (Lydenburg 1859) onder die Kerkverband van die Ned. Herv. Kerk 1864 (Kroonstad 1866, emeritus 1894, oorlede 1904).
- 1875 D. P. Ackerman, Wakkerstroom 1875, (verenig 1885; oorlede 1916).
- 1875 L. G. F. Biccard (Greytown 1861), Zoutpansberg 1875 (verenig 1885, oorlede 1900).
- 1876 J. C. de Vries (Hulpprediker Sutherland 1870, Du Toitspan 1873), Zeerust 1876 (Laingsburg 1884, emeritus 1894, oorlede 1906).
- 1876 H. S. Bosman, Pretoria 1876 (verenig 1885, emeritus 1926, oorlede 1933).
- 1883 C. W. du Toit (Hanover 1869, Pearston 1875, Kruisvallei 1876), Potchefstroom 1883, emeritus 1918, oorlede 1932.
- 1887 M. J. Goddefroy (Lage Zwaluwe 1887, Ijsselmonde 1880, Achlum 1882), Pretoria c.a. 1887, Middelburg 1905, emeritus 1917, oorlede 1920).
- 1891 Jac. van Belkum (Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1899, Rustenburg 1891, Heidelberg 1903, emeritus 1927, oorlede 1933).
- 1895 A. Lagerwey (Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889), Heidelberg c.a. 1895, oorlede 1898.
- 1896 C. Spoelstra (Zoeterwoude 1894), Pretoria c.a. 1896 (Ned. Herv. Kerk verlaat 1897, Heino 1899, eervol ontslaan 1904, oorlede 1918).

- 1898 J. Beyer (Lemele 1881, Ijselmuiden 1883, Hierden 1886, Harderwijk 1888, Eemnes Binnen 1890), Zeerust 1898, Standerton 1899 (na Holland terug 1900, Beek 1902, Nuenen 1905, emeritus 1907, oorlede 1929).
- 1899 A. Murray (Standerton 1876, Jacobsdal, O.V.S., 1880), Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904, emeritus 1921, oorlede 1930.
- 1904 L. E. Brandt (Niezijl 1901), Soutpansberg c.a. 1904, Johannesburg 1908, Vereniging c.a. 1923, Kensington-Turffontein 1930, oorlede 1939.
- 1904 Prof. dr. P. J. Muller (Steenwijkerwold 1879, Wolsum 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Hoogleraar te Amsterdam 1890, Haarlem 1896), Pretoria 1904, emeritus 1909, oorlede 1922.
- 1905 F. S. du Toit (Nu-Bethesda 1886, Hugenote-Gedenkskool 1899), Ventersdorp c.a. 1905, oorlede 1914.
- 1905 P. W. Ennis (Ermelo 1886), Klerksdorp 1905, emeritus 1928, oorlede 1932.
- 1907 P. W. van Drimmelen, Zeerust 1907, Pietersburg 1915, oorlede 1919.
- 1908 K. T. van den Heever (Christiana 1899), Makwassie 1908, Ventersdorp 1915, (N.H. of G.K. 1915).
- 1909 J. J. Kuhn, Krugersdorp 1909, Lichtenburg 1913, Zwartuggens 1916, Germiston 1929, oorlede 1937.
- 1911 H. C. M. Fourie, Teol. Doct. Erasmus 1911, Johannesburg 1924, Groot Marico 1930, oorlede 1939.
- 1914 J. H. Greyvenstein, Teol. Dr. (Sutherland 1911), Pretoria 1914, Hoogleraar 1917, emeritus 1946.
- 1917 H. D. van Broekhuizen, Teol. Dr. (Pretoria 1898, Kuilsrivier 1902, Pretoria 1906), Pretoria 1917, eervol ontslaan 1925.
- 1918 A. J. Barger (Bovenmilde 1914), Johannesburg 1918, Middelburg 1919, Oos-Londen, oorlede 1940.
- 1921 G. E. Alers (Haulerwijk 1914, Monnikendam 1917), Germiston 1921, Lichtenburg 1923, Gwelo 1930, terug na Holland 1932.
- 1922 W. P. Poën (Hulpprediker Durban 1920), Pietersburg 1922, Potchefstroom 1926, oorlede 1937.
- 1925 A. R. Smit, Pietermaritzburg 1925, eervol ontslaan 1928, Ned. Herv. Kerk verlaat 1932.
- 1927 C. H. Rautenbach, Ph.D., Erasmus 1927, Pretoria 1930, Noordelike Pretoria 1934, Lektor 1939, afgetree 1946.
- 1932 J. J. Strydom, Teol. Dr., Zwartuggens 1932, eervol ontslaan 1934.
- 1930 P. J. Smit, Losberg 1930, Boksburg-Springs 1939, Springs-Benoni 1942, oorlede 1943.

DIENSDOENDE PREDIKANTE OP 31 OKTOBER 1946.

- 1909 J. J. Prinsloo, Trichardtsfontein 1909, Bethal 1915, Standerton 1919, Krugersdorp 1920, Rustenburg 1922, Krugersdorp-Wes 1942, Trichardtsfontein 1946.
- 1914 S. J. Strydom, Krugersdorp 1914, Makwassie 1919, eervol ontslaan 1928, Gwelo c.s. 1940.
- 1915 S. Vermooten, Zeerust 1915, Potchefstroom 1919, Pretoria, 1926.
- 1920 D. F. Erasmus (Pietermaritzburg 1918), Ventersdorp 1920.
- 1921 P. J. J. Venter, Lichtenburg 1921, Delarey 1923, Zeerust 1927,

- Johannesburg 1929, Klerksdorp 1930, Makwassie 1944.
 1922 P. S. Grobler, B.A., B.D., Krugersdorp 1922, bediening neergelê 1941, Kensington 1943.
 1924 A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D., Germiston 1924, Heidelberg 1926, Noordelike Pretoria 1941.
 1924 T. F. Dreyer, B.A., B.D., Standerton 1924, Heidelberg 1941.
 1924 J. G. M. Dreyer, B.A., B.D., Lydenburg c.a. 1924, Ermelo c.a. 1928, Potchefstroom 1938.
 1928 M. M. Grobler, B.A., B.D., Brakpan 1928, Eendracht 1944.
 1929 P. W. Venter, M.A., B.D., Volksrust 1929, Durban 1935, Brits 1937, Krugersdorp 1941, Klerksdorp 1946.
 1930 E. S. Mulder, B.A., B.D., Zwarttruggens 1930, Bronkhorstspuit 1931, Springs 1944.
 1930 J. P. van den Berg, B.A., B.D., Waterberg 1930, Makwassie 1934, Bloemfontein 1937.
 1930 J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Johannesburg 1930, Brakpan 1944.
 1931 W. F. H. Huyzers, B.A., B.D., Vereeniging 1931, eervol ontslaan 1938, Durban 1939, Boksburg 1942, Krugersdorp 1946.
 1932 W. J. Kemp, B.A., B.D., Louis Trichardt 1932, Waterberg 1935, Noord-Westelike Pretoria 1946.
 1932 F. J. Z. Booysen, B.A., B.D., Trichardtsfontein 1932, Wolmaransstad 1935, Witbank 1937, Roodepoort 1945.
 1932 A. Ras, B.A. B.D., Dullstroom c.a. 1932, Volksrust 1936, Vereeniging 1938.
 1933 S. P. J. J. van Rensburg, B.A. B.D., Eendracht 1933, Randpoort 1942.
 1934 J. D. Storm, B.A., B.D., Zwarttruggens 1934, Wolmaransstad 1938.
 1934 C. S. v. H. Steenekamp, B.A. B.D., Lichtenburg 1934, Zeerust 1936, Johannesburg Noord 1938, Windhoek 1938, N.W. Pretoria 1939, Rustenburg 1942.
 1934 G. C. Coetzee, B.A. B.D., Delarey c.a. 1934, Lichtenburg 1936, P.P.Rust 1944.
 1935 L. M. le Roux, B.A. B.D., Trichardtsfontein 1935, Ermelo 1938, Turffontein 1943.
 1936 D. J. van Staden, B.A. B.D., Newlands c.a. 1936, eervol ontslaan 1936, Delarey 1938, Randpoort 1940, Lydenburg c.s. 1941.
 1936 G. P. J. Grobler, B.A. B.D., Potgietersrust c.a. 1936, Ermelo 1943, Boksburg 1946.
 1936 A. Brandt, B.A. B.D., Oos-Afrika, Memel en Glencoe 1940, Bethal 1941, Kaapstad 1945.
 1937 S. P. Viljoen, B.A. B.D., Durban c.a. 1937, Zeerust 1939, Brixton 1944.
 1937 J. J. Engelbrecht, B.A. B.D., Louis Trichardt 1937, Zwarttruggens 1941, Oos-Londen 1946.
 1937 P. J. L. Bierman, B.A. B.D., Gwelo c.a. 1937, Dullstroom c.a. 1939, Oos-Londen 1940, Heilbron 1946.
 1937 W. M. Wolmarans, B.A. B.D., Dullstroom 1937, Trichardtsfontein 1939, Brits 1942.
 1937 J. C. du Plessis, B.A. B.D., Germiston 1937.
 1938 P. W. A. Bierman, B.A., B.D., Makwassie 1938, Losberg 1940, Pietersburg 1945.
 1938 C. H. Muller, B.A., B.D., Pietersburg 1938, Groot Marico 1941, Delmas 1945.
 1938 A. J. Nolte, B.A., B.D., Middelburg 1938, Johannesburg-Wes 1941.

- 1938 P. J. Booysen, B.A. B.D., Zwarttruggens 1938, Turffontein 1940, Middelburg 1942.
 1939 W. van Bergen, Volksrust 1939, Bethal 1945.
 1939 F. J. van Zyl, B.A. B.D., Johannesburg 1939, Standerton 1941.
 1941 J. P. Labuschagne, B.A. B.D., Makwassie 1941, Durban 1943.
 1941 H. J. Geyser, B.A., B.D., Roodepoort 1941, Lichtenburg 1945.
 1942 G. J. J. Roos, B.A., B.D., Pietersburg 1942, Bronkhorstspuit 1944, Primrose 1946.
 1943 W. J. Roos, B.A., B.D., Nrd. Westel, Pretoria, 1943, Johannesburg 1944.
 1944 J. A. Smit, B.A. B.D., Trichardtsfontein 1944, Delarey 1945.
 1944 P. M. Smith, B.A., B.D., Bloemhof 1944, Dordrecht 1946.
 1944 A. J. van Staden, B.A. B.D., Pretoria-Noord 1944.
 1944 S. E. Young, B.A., B.D., Van der Hoff 1944.
 1944 P. S. Dreyer, B.A. B.D., Pretoria (2de Pred.), Witbank 1945.
 1945 D. B. Snyman, B.A., B.D., Dullstroom 1945.
 1946 J. D. H. Smit, B.A., B.D., Volksrust 1946.
 1946 W. P. van der Merwe, B.A., B.D., Parys 1946.
 1946 P. A. R. C. van Wyk, B.A., B.D., Vliegpoort 1946.

DIE TEOLOGIESE FAKULTEIT AAN DIE UNIVERSITEIT
PRETORIA—AFDELING A. (Ned. Herv. Kerk.)

Professore en Lektore:

Prof. dr. S. P. Engelbrecht, Hoogleraar 1921.
Prof. dr. B. Gemser (Lutjegast 1917), Hoogleraar 1926.
Prof. dr. H. P. Wolmarans, M.A., Zeerust 1922, Pietersburg 1927, Boksburg 1937; Lektor 1935. Hoogleraar 1938.
Prof. dr. A. S. Geyser, M.A., Heilbron en Parys 1941, Noord.-W. Pretoria 1944, Hoogleraar 1946.
Dr. A. van Selms (Hansweert 1930, Culemborg 1935), Lektor 1938

Sesde Jaar:

T. F. J. Dreyer, B.A.; B. J. Engelbrecht, B.A.; T. N. H. Janson, B.A.; N. J. van Schalkwyk, B.A.; P. G. van Staden, B.A.

Vyfde Jaar:

H. M. E. Dreyer, B.A.; W. J. Engelbrecht, B.A.; J. H. van Staden, B.A.

Vierde Jaar:

C. G. Botha; G. J. van Jaarsveld, B.A.; I. J. Joubert, B.A.; P. J. Koekemoer, B.A.; J. W. Muller, B.A.; C. van Niekerk, B.A.; J. A. Stoop, B.A.; D. J. du Toit, B.A.; P. B. Venter.

Derde, Tweede en Eerste Jaar:

P. H. Bekker, P. J. Benade, C. R. van den Berg, A. D. Botha, R. P. Botha, D. J. Dreyer, G. W. D. Duvenhage, F. J. Engelbrecht, J. M. Fourie, M. S. Grobler, F. Grobler, N. M. J. Heyneke, P. R. van Jaarsveld, P. T. Jacobs, W. J. Janson, J. J. B. Koekemoer, J. M. Labuschagne, P. C. MacLean, J. S. Marais, B. J. van der Merwe, F. P. Michau, J. H. Naudé, J. P. Oberholzer, J. J. Pienaar, A. D. Pont, S. J. Prins, C. J. van Schalkwyk, C. J. Smit, J. J. Smit, J. R. van Staden, P. S. van Staden, G. J. de Swardt, J. A. P. van Tonder, J. A. Viljoen, J. I. de Wet, W. J. van der Woude.

RING VAN POTCHEFSTROOM.

Gemeentes: Potchefstroom, Klerksdorp, Venterskroon, Makwasie, Wolmaransstad, Heilbron, Vereeniging, Bloemhof, Losberg, Parys, Bothaville, Christiana, Bloemfontein, Ottosdal, Petrusburg, Vaalharts, Wonderfontein.

Ringskommissie: Voorsitter: Ds. Joh. Dreyer. Vise-Voorsitter: Ds. P. J. J. Venter. Scriba: Ds. Abr. Ras. Vise-Scriba: Ds. J. D. Storm. Ouderlinge: W. J. L. Opperman, P. J. Basson, W. J. van der Merwe. Secundi: G. C. J. van Vuuren, S. I. van Vuuren, P. D. Pretorius. Superintendent van Sondagskole: Ds. J. D. Storm.

POTCHEFSTROOM. Gestig 1842.

Sieletal: 2,888. Ledetal: 1,494. Gedoop: 103. Aangeneem: 117. Getroud: 27 pare. Oorgekom met Attestasie: 19. Vertrek met Attestasie: 67. Oorgekom van ander Kerke: 23. Vertrek met bewys van Lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. Joh. Dreyer, B.A., B.D., Bergstraat 77. **Konsulent** 1ste: Ds. Abr. Ras. 2de: Ds. P. W. Venter. **Scriba:** G. Fleischack, Kerkstraat. **Scriba vir Registrasie:** P. J. Raubenheimer, Kerkstraat 48. **Kassier:** J. J. Pienaar, Bus 6, Olenlaan. **Superintendent van Sondagskole:** A. S. du Toit, Kerkstraat 59. **Orrelis:** Mevr. S. Forster. **Koster:** J. Watt. **Voorleser:** A. J. P. Burger. **Ouderlinge:** M. J. Wolmarans, J. J. Heyneke, A. J. P. Burger, H. J. Viljoen, W. W. Dreyer, I. B. van der Vyver, J. N. Grey, K. N. van Eden, A. J. P. le Roux, P. Liebenberg, F. H. Bodenstein, A. W. Heyneke, S. F. Bloem, I. M. van Rooyen, W. du Toit, J. H. le Roux, H. S. Wolmarans, I. D. Barnard, D. Erasmus, Jan du Preez, Jan Pienaar, B. Retief, P. W. du Preez, B. Pienaar, B. C. Kruger, C. J. Broodryk, J. P. van Balen, Jan Wilken, R. J. van Vuuren, J. D. E. Grimbeek. **Diakens:** B. H. Koster, H. M. van Vuuren, J. M. Redelinghuys, H. J. Klopper, G. P. J. Labuschagne, P. J. Fouche, M. J. Wolmarans, D. seun, Louw Pretorius, J. A. Minnaar, B. P. Bezuidenhout, P. J. Fourie, Hans van Rooyen, J. F. du Toit, J. J. Pienaar, J. van der Westhuizen, J. de Bruyn, M. Louw, A. Grove, W. Haasbroek, E. R. Grimbeek, J. Strydom, D. Hattingh, J. Joubert, H. van Biljon, M. A. le Roux, J. van Rooyen, W. J. Kok, D. S. L. de Bruyn, E. Coetzee.

KLERKSDORP. Gestig 1866.

Sieletal: 2,500. Ledetal: 1,200. Gedoop: 100. Aangeneem: 46. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasie: 16. Vertrek met Attestasie: 15. Oorgekom van ander Kerke: 18. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 31.

Predikant: Ds. P. W. Venter, 23 Elandsheuvelstraat, Klerksdorp. **Konsulent** 1ste: Ds. J. P. van der Berg. 2de: Ds. J. D. Storm. **Scriba:** Mnr. J. P. Jonker, 19 Joostestraat, Klerksdorp. **Scriba vir Registrasie:** Mnr. J. P. van Wyk, Bus 99, Klerksdorp. **Kassier:** P/a die Predikant. **Superintendent van Sondagskole:** Mnr. J. P. Jonker. **Orrelis:** Mej. Ella Ennis. **Koster:** Mnr. W. J. P. van Tonder. **Voorleser:** Vakant. **Ouderlinge:** P. F. Visser, A. J. van Zyl, G. N. Pieterse, S. J. van Rensburg, S. F. Marais, R. M. Esterhuizen, C. J. Benade, A. A. Pienaar, D. J. Terblanche, S. I. van Vuuren, G. J. Hattingh, H. van Vuuren, J. D. Nell, G. J. Niemand, C. P. Kruger, M. C. Wissing, Jan Jonker, J. P. van Wyk, J. P. Jonker, F. H. Jon-

ker. **Diakens:** D. G. Jacobsz, S. C. de Kock, L. T. Muller, N. J. Botes, C. R. du Plessis, H. N. Jonker, N. J. J. Nel, J. Rykaart, G. N. Hamman, J. J. Pienaar, D. P. Pienaar, J. M. van der Westhuizen, I. B. Pieterse, C. J. Jooste, J. A. van Vuuren, B. H. Swart, J. J. Smit, C. J. Coertze, J. L. Pretorius, G. S. Botes, F. J. Nepgen, C. F. Clas-sen.

VENTERSKROON. Gestig 1888.

Sieletal: 259. Ledetal: 153. Gedoop: 15. Aangeneem: 3. Oor-gekom met Attestasie: 2. Vertrek met Attestasie: 6. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 3.

Predikant: Ds. W. P. van der Merwe, B.A., B.D., h/v. Boom- en Waterstraat, Parys, O.V.S. **Konsulent** 1ste: Ds. P. J. J. Venter, Makwassie. 2de: Ds. Abr. Ras, Vereeniging. **Scriba:** W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, P.K. Losberg. **Kassier:** G. C. J. van Vuuren, Buffelshoek, P.K. Koedoesfontein oor Parys, O.V.S. **Superintendent van Sondagskole:** W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, Losberg. **Orreliste:** Mevr. Baba Hattingh. **Koster:** P. A. Hattingh. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** G. C. J. van Vuuren, G. H. Grobler, D. H. van Biljon, J. J. Kruger, L. M. Pretorius, G. R. J. van Vuuren, D. F. Kruger, G. J. Koster. **Diakens:** P. A. Hattingh, W. H. Barnard, W. S. Coetzer, N. M. Fourie, J. Roux, L. J. du Plessis, J. H. J. van Vuuren.

MAKWASSIE. Gestig 1888.

Sieletal: 1,461. Ledetal: 803. Gedoop: 49. Aangeneem: 30. Getroud: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 8. Oorgekom van ander Kerke: 10. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 9.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter, P.K. Bosmansrust, oor Leeu-doornsstad. **Konsulent** 1ste: Ds. J. Dreyer, Potchefstroom. **Scriba:** A. V. Bergh, P.K. Bosmansrust, oor Leeudoornsstad. **Kassier:** A. V. Bergh, P.K. Bosmansrust, oor Leeudoornsstad. **Superintendent van Sondagskole:** Oudl. D. Fouché, Cyfergat P.K. Leeudoornsstad. **Orrelis:** Mevr. (Ds.) P. J. J. Venter. **Koster:** Diaken B. Kroukamp. **Voorleser:** Oudl. D. Fouché. **Ouderlinge:** G. du Toit, W. J. van Rensburg, D. J. Fouché, P. A. Fouché, D. J. Smith, W. Oldewage, J. F. J. van Rensburg (C.seun), M. J. Smit, J. M. Louw, C. Jonker, J. A. Rossouw, J. J. Fouché, B. Kroukamp. **Diakens:** Z. P. van Rensburg, T. Victor, E. G. de Beer, W. Ruthven, W. J. Fouché, J. J. Louw, P. van der Westhuizen, D. Bothma, W. Conradie, D. de Beer, D. J. Campher, C. Fouché.

WOLMARANSSTAD. Gestig 1892.

Sieletal: 1,492. Ledetal: 742. Gedoop: 52. Aangeneem: 45. Getroud: 11 pare. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 10. Oorgekom van ander Kerke: 12. Vertrek met bewys van Litmaatskap: 24.

Predikant: Ds. J. D. Storm, Posbus 116, Wolmaransstad. **Konsulent** 1ste: Ds. P. W. Venter, Klerksdorp. **Scriba:** L. J. Fouche, Posbus 96, Wolmaransstad. **Kassier:** J. P. Koekemoer, Posbus 84, Wolmaransstad. **Superintendent van Sondagskole:** G. S. Rossouw, Cyfergat, P.K. Wolmaransstad. **Orrelis:** Mevr. Ds. Storm. **Koster:** Tobie Nel. **Voorleser:** Oudl. L. J. Fouche. **Ouderlinge:** G. S. Rossouw, C. J. Barnard, J. P. Koekemoer, O. C. Koekemoer, J. H. Steyn, H. J. Kriel, D. A. Renke, G. P. Rossouw, J. A. Geldenhuys,

T. J. Kotzee, B. Harmse, L. J. Fouche, C. P. Jacobsz, J. H. J. van Vuuren, C. J. J. van Vuuren. **Diakens:** J. Rossouw, P. J. Jacobs, N. J. Jooste, L. J. Mienie, G. A. Nel, J. J. Peens, A. J. Venter, H. J. Boshof, G. P. Visser, P. B. van Nieuwenhuizen, B. J. Badenhorst, D. J. van der Merwe, B. G. M. van Wyk, J. Visser.

HEILBRON. Gestig 1911.

Sieletal: 445. Ledetal: 252. Gedoop: 11. Aangeneem: 2. Oor-gekom met Attestasie: 2. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Ds. P. J. L. Bierman, Posbus 86, Heilbron. **Konsulent** 1ste: Ds. J. G. M. Dreyer. 2de: Ds. Abr. Ras. **Scriba-kassier:** M. J. Herbst, Posbus 86, Heilbron. **Superintendent van Sondagskole:** Mevr. M. Germishuys, Lankmarkstraat, Heilbron. **Orrelis:** Mevr. M. Smit. **Koster:** C. J. Badenhorst. **Voorleser:** Ouderlinge om die beurt. **Ouderlinge:** J. C. Opperman, J. F. Labuschagne, B. C. Labuschagne, T. J. Volschenk, M. J. Herbst, J. B. Habig, J. A. Smit, P. F. Smit, B. D. van Deventer. **Diakens:** J. F. Mouton, F. Potgieter, F. du Toit, F. Oosthuizen, C. W. van Coller, J. D. Weilbach, H. Hattingh, M. C. Strydom.

VEREENIGING. Gestig 1913.

Sieletal: 2,230. Ledetal: 1,170. Gedoop: 92. Aangeneem: 67. Getroud: 30 pare.

Predikant: Ds. Abr. Ras, Posbus 210, Vereeniging, Telefoon 325. **Konsulent** 1ste: Ds. P. J. J. Venter. 2de: Ds. Jac. P. van der Berg. **Superintendent van Sondagskole:** Oudl. H. J. Visser. **Orrelis:** L. M. Coetzer. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Koster:** A. Lindeque. **Ouderlinge:** S. J. Blignaut, C. W. Burger, J. P. Badenhorst, F. J. Cronje, C. H. du Plessis, F. J. de Bruyn, J. F. Greyling, P. D. Jacobs, H. L. Koekemoer, J. C. Liebenberg, S. J. W. Marx, P. J. Marx, P. D. Pretorius, C. A. Smith, C. J. H. Scheepers, J. L. P. van der Merwe, P. S. van Tonder, H. J. Visser, P. F. van Staden, S. L. W. van der Merwe, J. H. Denyssen, G. J. Lindeque. **Diakens:** F. N. J. Bloem, A. J. Brits, P. H. Botha, H. C. de Bruyn, W. H. K. de Jager, C. J. Muller, F. B. Monv, P. D. Naude, D. R. Opperman, J. J. Olivier, J. J. Steenkamp, W. Smit, W. A. J. van Schoor, J. F. J. van Vuuren, W. J. van der Merwe, M. J. van der Westhuizen, G. V. van Emmenis, W. H. Viljoen, J. H. Venter, S. H. J. Barnard, J. J. du Plessis, J. H. Ras, D. J. C. van Wyk, W. A. Wilken.

BLOEMHOF. Gestig 1916.

Sieletal: 272. Ledetal: 155. Gedoop: 3. Aangeneem: 4. Getroud: 2 pare. Vertrek met Attestasie: 3. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. Jac. P. van den Berg, 21 Murraylaan, Bloemfontein. 2de: Ds. P. J. J. Venter, P.K. Bosmansrust, oor Leeudoornsstad. **Scriba:** W. J. L. Opperman, Palmiet-

fontein, P.K. Bloemhof. **Kassier:** W. J. L. Opperman, Palmietfontein, P.K. Bloemhof. **Superintendent van Sondagskole:** M. de Beer, Bloemhof. **Koster:** H. Matthews. **Voorleser:** Oudl. G. P. van der Merwe. **Ouderlinge:** G. van Niekerk, G. P. van der Merwe, P. Opperman, M. de Beer, W. J. Opperman. **Diakens:** S. P. Erasmus, J. J. Bezuidenhout, I. G. van Aswegen, J. van Rensburg, Floors van der Merwe.

LOSBERG. Gestig 1925.

Sieletal: 1,167. Ledetal: 604. Gedoop: 42. Aangeneem: 15. Getroud: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 7. Vertrek met Attestasie: 17. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. Abr. Ras, Vereeniging. 2d: Ds. J. G. M. Dreyer, Potchefstroom. **Scriba:** D. J. Bloem, Rietfontein, P.K. Fochville. **Kassier:** T. F. J. Oosthuizen, P.K. Cardoville, oor Johannesburg. **Orrelis:** Mevr. S. E. Steyn. **Koster:** Paul Wolvaardt. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** F. R. P. Schutte, H. J. Dreyer, T. F. J. Steyn, G. F. Prinsloo, A. J. van der Merwe, J. G. van der Merwe, J. H. C. Pretorius, J. B. Wolmarans, J. H. Woller, P. J. Raath. **Diakens:** A. J. C. Swamers, I. F. J. Oosthuizen, I. J. Pretorius, C. L. Steyn, A. B. Nieuwoudt, D. J. Bloem, G. C. Lindeque, J. R. Laubscher, I. M. Janse van Rensburg, J. P. Oosthuizen.

PARYS. Gestig 1925.

Sieletal: 452. Ledetal: 286. Gedoop: 13. Aangeneem: 10. Getroud: 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 13. Vertrek met Attestasie: 9. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. W. P. van der Merwe, hoek Waterstraat- en Boomstraat, Parys. **Konsulent 1ste:** Ds. Abr. Ras, Vereeniging. **Scriba:** N. Prak, P.K. Koedoesfontein, oor Parys. **Kassier:** N. Prak, P.K. Koedoesfontein, oor Parys. **Superintendent van Sondagskole:** D. C. Grobler, Rietpoort, P.K. Parys. **Orrelis:** Johanna Bezuidenhout, Rietpoort, P.K. Parys. **Koster:** J. C. L. Keyser, Rietpoort, P.K. Parys. **Voorleser:** D. C. L. Janse van Vuuren. **Ouderlinge:** J. M. Benade, D. C. Grobler, Dirk Scholtz, D. J. P. Strydom, J. J. Scheepers, D. L. Becker, D. C. L. Janse van Vuuren, N. Prak. **Diakens:** J. C. van der Westhuizen, J. van der Berg, J. J. Prinsloo, M. J. Prinsloo, J. C. L. Keyser, J. C. Botha, Jacobus van Deventer.

BOTHAVILLE. Gestig 1936.

Sieletal: 310. Ledetal: 157. Gedoop: 8. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasie: 2. Vertrek met Attestasie: 6.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. P. J. J. Venter. 2de: Ds. J. P. van der Berg, Murraylaan 21, Bloemfontein. **Scriba:** J. P. van der Berg, Mannatokke Grove, P.K. Regina. **Kassier:** H. Harmzen, Uitkyk, P.K. Vierfontein. **Superintendent van Sondagskole:** B. J. Viljoen. **Koster:** J. P. van der Berg, Mannatokke Grove, P.K. Regina. **Voorleser:** J. A. Grobler, E. P. Vermaak. **Ouderlinge:** H. Harmzen, J. C. Swanepoel, L. P. van Rensburg, J. A. Grobler, E. P. Vermaak. **Diakens:** J. P. van der Berg, D. J. Harmzen, P. A. Harmzen, J. M. J. van Rensburg, B. J. Viljoen, A. J. Prinsloo.

CHRISTIANA. Gestig 1936.

Sieletal: 114. Ledetal: 81. Gedoop: 1. Aangeneem: 5. Getroud: 3 pare. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. P. W. Venter. 2de: Ds. Jac. P. van den Berg. **Scriba:** M. J. Malan, Forsmanstraat, Christiana. **Kassier:** J. Rosenblatt, Hoofstraat, Christiana. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling M. J. Malan, Forsmanstraat, Christiana. **Orrelis:** Mevr. Prinsloo. **Koster:** Broeder Briedenhann. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** Brs. H. Croucamp, S. de la Rey, J. Gouws, M. J. Malan. **Diakens:** J. Rosenblatt, M. Prinsloo.

BLOEMFONTEIN. Gestig 1937.

Sieletal: 429. Ledetal: 310. Gedoop: 21. Aangeneem: 5. Getroud: 8 pare. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 11. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 15. **Predikant:** Ds. Jac. P. van der Berg, Murraylaan 21. **Scriba:** J. Pietersen, Charlesstraat 95. **Kassier:** Ds. Jac. P. van der Berg. **Superintendent van Sondagskole:** J. C. Thompson, 64 Graystraat, Bloemfontein. **Koster:** G. Pienaar. **Ouderlinge:** G. Myburgh, J. van der Walt, W. van der Sandt, J. Brewis, A. Pienaar, J. Pietersen, A. van Wyk, J. Hugo, I. Saaiman. **Diakens:** H. Richter, N. Cohen, R. van Staden, J. H. Saaiman, G. Pienaar, D. Lombard, J. C. Thompson.

OTTOSDAL. Gestig 1938.

Sieletal: 549. Ledetal: 270. Gedoop: 13. Aangeneem: 8. Getroud: 1 paar. Vertrek met Attestasie: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. J. D. Storm, Bus 116, Wolmaransstad. **Konsulent 1ste:** Ds. P. W. Venter, Klerksdorp. 2de: Ds. J. M. Dreyer, Potchefstroom. **Scriba:** J. P. J. van Vuuren, Kareekuil, P.K. Ottosdal. **Kassier:** Mevr. N. J. van Rensburg, Rietkuil, P.K. Witfontein. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling A. B. Terblanche, Rietkuil, Bus 33, Ottosdal. **Orrelis:** Mevr. Cora Crots, Ottosdal. **Koster:** Mevr. J. Huyser, Ottosdal. **Voorleser:** Ouderling A. B. Terblanche. **Ouderlinge:** A. B. Terblanche, J. M. Joubert, C. L. van den Berg, J. P. Ackhurst, C. J. Terblanche, J. C. Coetzee, R. J. van Rensburg. **Diakens:** D. P. Grobler, L. J. Rootman, P. C. Erasmus, J. Mans, D. R. Smit, H. J. Basson, J. P. J. van Vuuren.

PETRUSBURG. Gestig 1939.

Sieletal: 71. Ledetal: 46. Aangeneem 2. Vertrek met Attestasie: 1. **Predikant:** Ds. J. P. van der Berg. **Konsulent:** Ds. J. D. Storm. **Scriba-kassier:** B. Lubbe, Petrusburg, O.V.S. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling J. J. Britz, Petrusburg. **Ouderlinge:** J. J. Britz, S. W. Erasmus. **Diakens:** J. J. Greyling, C. J. Grobbelaar.

VAALEHARTS. Gestig 1940.

Sieletal: 310. Ledetal: 140. Gedoop: 9. Aangeneem: 12. Oorgekom met Attestasie: 5.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. J. B. Storm. **Scriba:** W. A. Verbeek, P.K. Andalusia. **Kassier:** G. Coertze, 6E2, P.K. Pokwani. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling J. Scheepers, P.K. Pokwani. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** H. J. Kriel, C. A. Gagliano, P. T. Basson, W. A. Verbeek, J. Scheepers, H. W. Huyser. **Diakens:** M. J. van Niekerk, G. van der Merwe, G. Coertze, H. de Koker, P. S. Rossouw.

Sieletal: 380. Ledetal: 250.
Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. P. J. L. Bierman, Heilbron, O.V.S. **Scriba/Kassier:** P. L. Nortje, P.K. Bank. **Superintendent van Sondagskole:** W. J. J. van der Merwe, jnr., P.K. Bank. **Ouderlinge:** W. J. J. van der Merwe, J. S. Roos, J. P. Nortje, S. D. Oosthuizen, J. Greyling, A. F. Dreyer, J. P. Dreyer. **Diakens:** D. J. Nortje, P. S. Nortje, B. C. Greyling, H. J. van der Merwe, S. van der Merwe, J. Oosthuizen, L. J. Meyer.

RING VAN RUSTENBURG.

Gemeentes: Rustenburg, Pietersburg, Waterberg, Louis Trichardt, Messina, Laeveld, Potgietersrust, Koedoesrand, Brits, Soekmekaar, Vliegepoort, Noordelike Pretoria, Ebenhaezer, Van Warmelo, Rustder-Winter, N.W. Pretoria, Pretoria Noord, Naboomspruit.

RINGSKOMMISSIE:

Voorsitter: Ds. A. J. G. Oosthuizen. **Vise-Voorsitter:** Ds. C. S. v. H. Steenkamp. **Scriba:** Ds. W. M. Wolmarans. **Vise-Scriba:** Ds. G. C. Coetzee. **Ouderlinge:** G. F. J. van Rensburg, C. G. Coetzee, J. J. de Villiers. **Secundi:** M. S. Botes, A. W. J. van Rensburg, I. J. Joubert. **Superintendent van Sondagskole:** B. Fouche.

RUSTENBURG. Gestig 1850.

Sielel: 3,379. Ledetal: 1,781. Gedoop: 130. Aangeneem 115. Getroud: 37 pare. Oorgekom met Attestasie: 21. Vertrek met Attestasie: 51. Oorgekom van ander Kerke: 46. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 8.

Predikant: Ds. C. S. v. H. Steenekamp, Posbus 225, Rustenburg.
Konsulent 1ste: Ds. A. Oosthuizen, Noordelike Pretoria. 2de: Ds. W. M. Wolmarans, Brits. **Scriba:** Mnr. L. A. Conradie, Posbus 225, Rustenburg. Telefoon 56. **Kassier:** Mnr. L. A. Conradie, Posbus 225, Rustenburg. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling P. Botha. **Orrelis:** Mevr. J. H. Groenewald. **Koster:** Mnr. J. H. Scheffer. **Ouderlinge:** W. J. Roos, A. W. J. van Rensburg, A. A. Theunissen, C. J. J. Barnard, W. S. Barnard, J. L. Pietersen, Z. L. Pretorius, A. Wessels, D. J. Pieterse, J. L. Esterhuizen, J. H. Steyn, F. W. T. P. Bouwer, W. C. van Wyk, A. van Staden, P. Vorster, J. J. Brits, M. J. Smit, J. C. J. van Schalkwyk, S. J. van Dyk, E. A. Malan, D. van Zyl, W. F. Botha, D. Nolte, P. Botha en A. D. Verster. **Diakens:** J. J. Combrink, W. C. Robertse, D. A. Botha, J. J. Viljoen, J. F. van Staden, L. I. Ehlers, B. S. van der Linde, J. J. Botha, M. C. Pieterse, Nic de Beer, L. W. Botha, J. M. Korb, Jan Peacock, J. Otto, H. J. Nortjé, Abram Grobler, J. J. Cronje, G. C. Harmse, J. J. Cronjé, H. A. van Zyl, J. Todd, P. M. Kruger, C. Jacobs, J. H. Joubert, J. P. Joubert en S. Kruger.

PIETERSBURG. Gestig 1852.

Sietal: 1,677. Ledetal: 890. Gedoop: 60. Aangeneem: 45.
Getroud: 7 pare. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attes-
tasie: 24. Oorgekom van ander Kerke: 6. Vertrek met bewys Lid-
maatskap: 9.

Predikant: Ds. P. W. A. Bierman, 38 Rabestraat, Pietersburg.
Konsulent 1ste: Ds. W. J. Kemp, Pretoria-Noord. 2de: Ds. G. C. Coetzee, Potgietersrust. **Scriba:** Mevr. E. F. Bierman, 38 Rabestraat, Pietersburg. **Kassier:** P. E. Dreyer, P/a Nederlandse Bank.

WATERBERG. Gestig 1864.

Sieletal: 1,970. Ledetal: 1,054. Gedoop: 75. Aangeneem: 45.
Getroud: 11 pare. Oorgekom met Attestasie: 16. Vertrek met At-
testasie: 15. Oorgekom van ander Kerke: 12. Vertrek met bewys
Lidmaatskap: 7.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. W. M. Wolmarans, Brits. 2de: Ds. G. C. Coetzee. **Scriba:** S. J. J. van Rensburg, Bus 53, Nylstroom. C. J. Basson, Posbus 53, Nylstroom. **Superintendent van Sondagskole:** J. L. J. van Rensburg, Posbus 12 Nylstroom. **Orrellis:** Mevr. G. Bakker. **Koster:** D. J. Booysen. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** P. F. van Staden, P. W. Botes, J. B. Lindeque, T. J. Duvenage, J. F. Viljoen, L. C. van der Merwe, N. S. Botes, A. A. van der Merwe, A. S. van Staden, A. J. J. Botes, L. C. van der Merwe, P/seun, J. P. Jacobs, P. G. Geyser, P. W. Swane-pool, H. J. Venter, N. H. van Heerden, P. J. Vermaak, J. L. J. van Rensburg, J. L. Bronkhorst, B. Snyman, D. J. Jacobs. **Diakens:** M. D. B. Boshoff, C. H. van Staden, J. H. van der Westhuizen, G. P. Badenhorst, D. P. Boshoff, A. A. Smit, S. P. Mulder, L. C. van der Merwe, P. N. Booysen, G. Viljoen, J. J. H. Engelbrecht, J. G. Benade, D. J. Booysen, H. Willemse, J. J. van Staden, A. P. Grobler, J. J. Snyders, P. S. Koekemoer, B. P. J. Dreyer, L. W. Booysen, J. B. H. Vorster, J. L. J. Brits, S. P. Mulder, H. N. Potgieter, A. A. Smit, D. R. Boshoff, P. G. Herbst, W. J. Kok.

LOUIS TRICHARDT. Gestig 1916.

Sielelal: 475. Ledetal: 287. Gedoop: 19. Aangeneem: 11. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. W. M. Wolmarans.
2de: P. W. A. Bierman. **Scriba-Kassier:** P. P. Dreyer, Pos 93,
Louis Trichardt. **Superintendent van Sondagskole:** J. J. van der
Merwe, Posbus 162, Louis Trichardt. **Orrelis:** Mevr. K. E. Dreyer,
Bus 93, Louis Trichardt. **Koster:** D. D. Brits, P.K. Louis Trichardt.
Voorleser: Ouderling L. J. F. Roos. **Ouderlinge:** J. F. Roos, W. A.
Jacobs, H. Kuipers. W. A. Grobler, J. G. Potgieter, J. J. van der
Merwe, J. G. Botha. **Diakens:** P. S. Jacobs, F. A. Engelbrecht, J. le
Roux, I. Scott, J. Pretorius, P. P. Dreyer, P. S. Jacobs.

MESSINA. Gestig 1920.

Sieletal: 232. Ledetal: 145. Gedoop: 10. Aangeneem: 6. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 2. Vertrek met Attestasie: 4. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. A. J. van Staden, Pretoria-Noord. 2de: Ds. A. Oosthuizen. **Scriba-Kassier:** Br. P. W. Coetzee, Bus 92, Messina. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling Joh. H. Snyder, Messina. **Orrelis:** Mevr. Annie Roets. **Koster:** I. A. Reyneke. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** J. S. Roos, J. J. Jacobs, F. H. Geyser, Joh. H. Snyder. **Diakens:** C. J. van der Merwe, J. J. G. Roos. T. Bezuidenhout.

LAEVELD.

Sieletal: 935. Ledetal: 308.

Predikant: Vakant. **Scriba:** G. J. van der Gryp, Witkrans, Bus 41, Duiwelskloof. **Kassier:** W. H. Lombard, Lapariza, Letsitelli. **Superintendent van Sondagskole:** Br. Ras, S.A.S. en H., Duiwelskloof. **Orrelis:** A. H. Helberg. **Koster:** P. J. Viljoen. **Voorleser:** M. C. J. van Schalkwyk. **Ouderlinge:** W. J. van Schalkwyk, M. C. van Schalkwyk, H. P. van Schalkwyk, D. J. Venter, G. J. Reyneke, A. H. Helberg, D. J. Buitendag, W. N. Lombard. **Diakens:** B. J. Hoogers, Frans Botha, H. W. Botha, C. J. van Schalkwyk, A. J. de Meyer, J. J. Pienaar, J. Koekemoer, Joubert.

POTGIETERSRUST. Gestig 1921.

Sieletal: 1,232. Ledetal: 656. Gedoop: 53. Aangeneem: 39. Getroude: 8 pare. Oorgekom met Attestasie: 14. Vertrek met Attestasie: 16. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 16.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee. **Konsulent 1ste:** Ds. P. W. A. Birman. 2de: Ds. W. J. Kemp. **Scriba:** H. P. Wolmarans. **Kassier:** H. P. Wolmarans. **Superintendent van Sondagskole:** W. S. McDonald. **Orrelis:** Ouderling F. G. A. Wolmarans. **Koster:** G. P. Steenkamp. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** D. R. Malan, D. A. Rossouw, C. J. Broodryk, J. F. Klopper, F. J. Prinsloo, P. Jansen, G. J. R. Strydom, W. S. Wolmarans, C. A. Storm, J. J. Vermaak, J. A. Venter, G. P. Steenkamp, F. G. A. Wolmarans. **Diakens:** J. J. Wessels, J. L. Koekemoer, P. D. Kotze, C. J. Steenkamp, P. Burger, G. van der Westhuizen, J. J. Meintjies, W. J. van Nieuwenhuizen, C. P. Smit, P. J. Cook, W. J. Joubert, N. van der Walt, J. C. de Beer.

KOEDOESRAND. Gestig 1924.

Sieletal: 575. Ledetal: 343. Gedoop: 13. Aangeneem: 8. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 5. Oorgekom van ander Kerke: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. P. W. A. Bierman, van Pietersburg. **Scriba:** G. J. Smith, Tygersfontein, P.K. Maasström, oor P.P. Rust. **Kassier:** A. L. van den Heever, Kanadiesfontein, P.K. Swartwater, oor P.P. Rust. **Superintendent van Sondagskole:** F. Maree, P.K. Swartwater, oor P.P. Rust. **Orrelis:** A. Botha. **Koster:** H. L. Joubert. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** F. J. Grobler, D. G. van den Heever, P. S. Nortje, P. C. Snyman, J. H. Henrico, H. van Aarde, L. J. Smith, B. Trichardt, G. van der Merwe, J. S. Viljoen. **Diakens:** F. J. J. Henrico, H. P. du Toit, N. Barwise, W. Nortje, W. Smal, A. du Plessis, J. J. Pietersen, Johan Kok, F. J. J. Coetzee, H. Scheepers.

BRITS. Gestig 1927.

Sieletal: 1,350. Ledetal: 649. Gedoop: 55. Aangeneem: 42. Getroude: 12 pare. Oorgekom met Attestasie: 28. Vertrek met Attestasie: 10. Oorgekom van ander Kerke: 10. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 22.

Predikant: Ds. W. M. Wolmarans, Pastorie, Brits, Telefoon 69. **Konsulent 1ste:** Ds. P. A. R. C. van Wyk, B.A., B.D., Thabazimbi. 2de: Ds. G. C. Coetzee, Potgietersrust. **Scriba:** D. J. de Villiers, Posbus 99, Brits. **Scriba vir Registrasies:** Ds. W. M. Wolmarans, Pastorie, Brits. **Kassier:** P. A. Bentum, Posbus 69, Brits. **Superintendent van Sondagskole:** J. F. Michau, P.K. Pansdrift, dist. Brits. **Orrelis:** Ouderling G. J. van Staden. **Koster:** G. J. Ras. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** T. G. J. Pistorius, J. F. Michau, J. J. Pfeiffer, G. C. Lindeque, J. F. Snyman, H. C. J. van Staden, A. P. S. Olivier, C. P. Moll, G. J. van Staden, H. C. Els, R. J. de Beer, C. J. Hoek, Hennie van Rensburg, Sarel Peense, D. J. de Villiers. **Diakens:** D. J. de Jager, B. J. van Staden, W. A. Pretorius, G. J. R. le Roux, J. J. Heyneke, A. W. Heyneke, A. A. de Beer, J. J. Brits, J. Kok, J. J. Grobler, W. J. Coetzee, G. D. Ruthven, D. J. Pietersen, D. J. Moll, Coen Swart, A. van Staden, Maartin Hermann, F. J. Pietersen, O. van Wyk, W. Robbertse, F. Viviers, W. J. de Beer.

SOEKMEKAAR. Gestig 1931.

Sieletal: 209. Ledetal: 109. Gedoop: 7. Aangeneem: 3. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. C. S. v. H. Steenekamp. 2de: Ds. P. W. A. Bierman. **Scriba-Kassier:** D. J. Venter, Bus 20, Soekmekaar. **Superintendent van Sondagskole:** S. M. Venter (H. seun), Kleinfontein, P.K. Grootspelonken. **Koster:** S. M. Venter (S. seun), Soekmekaar. **Voorleser:** Ouderling R. J. Oosthuizen. **Ouderlinge:** R. J. Oosthuizen, S. J. Vorster, G. Bosman, S. M. Venter (H. seun). **Diakens:** D. J. Venter, F. W. Venter, W. Momberg, M. A. van Rooyen.

VLIEGEPOORT. Gestig 1931.

Sieletal: 896. Ledetal: 505. Gedoop: 31. Aangeneem: 11. Oorgekom met Attestasie: 11. Vertrek met Attestasie: 9. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. P. A. R. C. van Wyk, Thabazimbi. **Konsulent 1ste:** Ds. A. J. van Staden. 2de: Ds. C. S. v. H. Steenekamp. **Scriba:** G. F. T. Pistorius, Rooikrans, Pos, Leeuwpoort, oor Warmbad. **Kassier:** I. J. Joubert, Bus 57, Thabazimbi. **Superintendent van Sondagskole:** D. Erasmus, Bus 14, Thabazimbi. **Koster:** Jan Oeschger. **Voorleser:** Ouderling G. F. T. Pistorius. **Ouderlinge:** H. J. Putter, P. J. R. Steenekamp, H. T. Pelsler, J. G. W. Basson, W. A. A. Engelbrecht, J. H. van Staden, P. Botha, D. Erasmus, J. L. R. Erasmus, I. J. Joubert, M. J. Breedts, Hans Opperman, G. F. T. Pistorius. **Diakens:** G. J. Snyman, J. B. J. van Deventer, J. F. Viljoen, J. du Plessis, Z. de Beer, A. G. le Roux, S. E. Young, H. J. J. Botha, J. H. Robbertse, C. J. Botha, J. J. Snyman, C. Paveers.

NOORDELIKE PRETORIA. Gestig 1934.

Sieletal: 2,227. Ledetal: 1,144. Gedoop: 107. Aangeneem: 97. Getroud: 18 pare. Oorgekom met Attestasie: 45. Vertrek met Attestasie: 12. Oorgekom van ander Kerke: 21. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. A. J. G. Oosthuizen, De Beerstraat 544, Wonderboom-Suid, Pretoria, Telefoon 5-2118. **Konsulent** 1ste: Ds. C. S. van H. Steenekamp, Rustenburg. 2de: Ds. P. A. R. C. van Wyk, Vliegepoort. **Scriba:** C. G. Coetzee, 7de Laan 979, Wonderboom-Suid, Pretoria. **Kassier:** P. J. L. Grobler, Van Heerdenstraat 301, Capital Park, Pretoria, Telefoon 2-8079. **Superintendent van Sondagskole:** Mevr. M. R. Oosthuizen, De Beerstraat 544, Wonderboom-Suid, Pretoria. **Orrelis:** Mevr. J. H. Pieterse. **Koster:** F. J. P. van der Watt. **Voorleser:** Ouderlinge P. G. Roets en J. J. F. Brits. **Ouderlinge:** P. G. Roets, J. J. F. Brits, C. G. Coetzee, H. A. Smit, J. J. Roos, A. J. Struwig, F. W. Stone, B. R. Dreyer, W. J. Erasmus, P. G. Jacobs, Prof. H. P. Wolmarans, M. J. S. Pieterse, F. G. J. van Rooyen, J. M. Anderson, A. J. Koch, J. C. van Schalkwyk, W. J. J. Botha, W. J. H. Scholtz, C. J. van Aswegen, E. van Meyeren, J. H. Vorster, J. A. van der Linde, B. C. van Nieuwenhuizen, C. J. Roos, P. S. Maré. **Diakens:** F. J. P. van der Watt, P. W. Ferreira, P. J. L. Grobler, W. Maré, J. P. Bezuidenhout, D. P. Erasmus, J. C. van Staden, J. C. Bodenstein, J. M. Els, J. J. Roestorf, C. J. de Waal, S. J. J. Grimbeek, S. J. Smit, N. J. van Rooyen, P. H. Erasmus, T. Lombard, J. B. Dreyer, D. J. Riekert, J. Kriel, P. G. Grobler, C. L. van der Merwe, J. J. van Staden, C. Semmelink, A. P. Matthee.

EBENHAEZER. Gestig 1937.

Sieletal: 555. Ledetal: 273. Gedoop: 19. Aangeneem: 12. Vertrek met Attestasie: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. G. C. Coetzee. 2de: Ds. W. H. Wolmarans. **Scriba-Kassier:** P. W. Botes, P.K. Ellis Ras, Oor Vaalwater. **Koster:** J. J. H. Pretorius. **Voorleser:** Ouderling H. C. Pretorius. **Ouderlinge:** H. C. Pretorius, A. Mahenny, J. J. Nortje, G. Rossouw, P. van Jaarsveld, P. Potgieter. **Diakens:** J. L. Nortje, P. T. Pretorius, J. L. Kruger, C. R. Nagel, J. G. Beyer, P. W. Botes.

VAN WARMELO. Gestig 1937.

Sieletal: 324. Ledetal: 144. Gedoop: 12. Aangeneem: 3. Getroud: 1 paar. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. P. A. R. C. van Wyk. **Scriba-Kassier:** J. H. Coetzee, P.K. Alldays. **Koster:** J. A. Steyn. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** S. M. Venter, P. C. Snyman, J. Smith, R. P. Botha, D. J. Jansen, P. Roos, C. J. Knox, B. Jansen. **Diakens:** D. M. du Toit, M. J. Venter.

RUST-DER-WINTER. Gestig 1938.

Sieletal: 179. Ledetal: 86. Gedoop: 5. Aangeneem: 4. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2. Vertrek met Attestasie: 1.

Predikant: Ds. A. J. van Staden, Pretoria-Noord. **Konsulent** 1ste: Ds. W. J. Kemp, Noord-Westelike Pretoria. **Scriba:** J. J. Prinsloo, Bus 14, Settlers. **Kassier:** P. J. Grobler, P.K. Leheou. **Koster:** M. J. Strydom. **Ouderlinge:** P. R. Prinsloo, J. J. Prinsloo,

P. G. Bezuidenhout, W. A. Bester, J. P. D. Jansen. **Diakens:** N. H. van der Westhuizen, P. J. Grobler, J. L. du Preez, T. Vorster, G. Koekemoer.

NOORD-WESTELIKE PRETORIA. Gestig 1939.

Sieletal: 1,781. Ledetal: 993. Gedoop: 97. Aangeneem: 69. Getroud: 17 pare. Oorgekom met Attestasie: 31. Vertrek met Attestasie: 8. Oorgekom van ander Kerke: 34. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 7.

Predikant: Ds. W. J. Kemp, B.A., B.D., Erneststraat 167, Pretoria Tuine, Hercules, (Telefoon 2-4698). **Konsulent:** Ds. A. J. van Staden. **Scriba:** G. F. Jansen van Rensburg, Kensingtonstraat 151, Mountain View, Pretoria, (Telefoon 5-2573). **Kassier:** Dr. C. E. Prinsloo, Caledonstraat 389, Hercules (Telefoon 3-3358). **Superintendent van Sondagskole:** Die Scriba. **Orrelis:** Mevr. Kemp. **Koster:** Oom Hans Schoerie. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** J. Ayres, W. J. Basson, G. Basson, G. P. Pretorius, P. J. de la Rey, J. H. Coetsee, P. H. du Bruyn, A. J. Retief, W. J. Smit, J. F. Bothma, P. R. von Wielligh, J. M. Benade, B. P. Jones, M. J. van Staden, M. J. Breytenbach, J. H. Botha, E. J. P. van Staden, J. H. Farrell, G. F. Jansen van Rensburg. **Diakens:** A. J. Horn, J. J. Vermeulen, H. A. du Preez, J. C. de Beer, W. M. de Beer, C. M. de Jager, P. du Plessis, J. M. van Tonder, J. A. P. van Tonder, P. J. van Staden, P. J. van der Merwe, P. J. Greeff, J. Kuhn, O. J. Stoltz, G. F. Furstenburg, J. N. Fourie, B. M. van Wyk, W. A. Oosthuizen, J. G. L. Booysen.

PRETORIA-NOORD.

Sieletal: 1,650. Ledetal: 900. Gedoop: 75. Aangeneem: 46. Getroud: 10 pare. Oorgekom met Attestasie: 20. Oorgekom met bewys Lidmaatskap: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. A. J. van Staden, Parklaan 103, Pretoria-Noord, Telefoon 5-2388. **Scriba-Kassier:** Ouderling P. C. le Roux, Commercialstraat 73, Pretoria Noord. **Superintendent van Sondagskole:** B. Fouché. **Orrelis:** G. P. C. Snyman. **Koster:** W. H. J. Pieterse. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** J. R. van Heerden, W. Bezuidenhout, H. C. van Niekerk, P. C. le Roux, J. G. Duvenage, W. H. J. Pieterse, D. P. Brits, M. J. de Beer, M. J. Jacobs, H. F. C. Prinsloo, A. J. Buitendag, J. H. Steenkamp, T. C. Erasmus, H. W. Botha, H. S. de Lange, C. C. Viljoen, J. F. J. van Rensburg, D. J. Henderson, **Diakens:** J. C. de Beer, J. Viljoen, S. L. Viljoen, W. H. du Toit, C. J. Fourie, L. J. Fouché, J. A. van der Vyver, C. G. Bronkhorst, J. B. Wolmarans, P. A. Swanepoel, J. M. van der Merwe, H. F. P. Smit, M. Faber, G. C. van Staden, C. A. Richter, E. J. J. Pretorius.

NABOOMSPRUIT. Gestig 1943.

Sieletal: 376. Ledetal: 196. Gedoop: 17. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasie: 17. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee, Potgietersrust. **Konsulent** 1ste: Ds. W. Kemp, Nylstroom. 2de: Ds. Van Staden, Pretoria Noord. **Scriba-Kassier:** G. F. C. Gibson, Rotterdam, P.K. Naboomspruit. **Superintendent van Sondagskole:** L. C. la Grange, P.K. Naboomspruit. **Orrelis:** Mevr. H. S. C. Jordaan. **Koster:** S. C. van der Merwe. **Voorleser:** Ouderlinge om die beurt. **Ouderlinge:** A. P. Geyser, H. Snyman, W. A. S. Gouws, C. Papenfus, H. S. P. Jordaan, G. Ferreira, G. H. Gibson. **Diakens:** J. J. H. Engelbrecht, L. C. la Grange, P. Lombard, W. Oberholzer, R. van Emmenis, F. Botha.

RING VAN PRETORIA.

Gemeentes: Pretoria, Middelburg, Dullstroom, Bronkhorstspuit, Roosenekal, Lydenburg, Witbank, Plaston, Van der Hoff, Belfast, Sabie, Carolina, Hendrina, Silverton, Waterval Boven, Nelspruit, Marble Hall, Stoffberg, Pretoria-Wes.

Ringskommissie: **Voorsitter:** Ds. S. Vermooten. **Vise-Voorsitter:** Ds. D. J. van Staden. **Scriba:** Ds. P. J. Booysen. **Vise-Scriba:** Ds. P. S. Dreyer. **Ouderlinge:** S. J. Joubert, H. P. van Nieuwenhuizen, M. J. H. van Wyk. **Sekundi:** W. G. Bronkhorst, P. J. S. de Beer, P. Buckle. **Superintendent van Sondagskole:** S. J. Botha, 1051 Prospectstraat, Pretoria.

PRETORIA. Gestig 1854.

Sieletal: 1,344. Ledetal: 856. Gedoop: 112. Aangeneem: 121. Getroud: 56 pare. Oorgekom met Attestasie: 53. Vertrek met Attestasie: 36. Oorgekom van ander Kerke: 40. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. S. Vermooten, Burnsstraat 49, Colbyn, Pretoria (Foon 4-4330). **Konsulent** 1ste, Ds. P. S. Dreyer. 2de, Ds. P. J. Booysen. **Scriba:** C. J. Moolman, Morrisonlaan 59, Rietondale, Pretoria (Foon 3-0273). **Kassier:** H. Engelmohr, 25 N.H.G.-gebou, du Toitstraat, Pretoria (Foon 2-3767). **Superintendent van Sondagskole:** Ds. S. Vermooten. **Orreliste:** Mevr. E. Liebenberg (Foon 2-2558). **Koster:** Oudl. R. G. J. van Rensburg. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** W. M. Keuter, S. J. Botha, B. de Loor, C. K. Oberholzer, G. R. Smith, F. C. Symington, R. W. A. Katzke, C. J. C. Botha, R. G. J. van Rensburg, J. P. Landsberg, J. de Veer, D. C. van Eeden, B. C. Bezuidenhout, D. E. Potgieter, T. D. du Bruyn, M. M. Serfontein, S. J. Joubert, J. J. Viljoen. **Diakens:** P. C. W. Havemann, H. W. J. Roos, A. D. W. Wolmarans, J. P. Botha, M. J. Wolmarans, H. Vermooten, P. J. J. van Rensburg, J. T. Mynhardt, H. J. Bester, G. F. J. van Tonder, G. P. van Niekerk, M. Nolte, J. A. van Jaarsveld, J. J. Jacobs, W. P. Viljoen, T. J. de Bruyn, J. V. van Heerden, C. J. Moolman.

MIDDELBURG, TRANSVAAL. Gestig 1854.

Sieletal: 1,650. Ledetal: 850. Gedoop: 51. Aangeneem: 31. Getroud: 13 pare. Oorgekom met Attestasie: 15. Vertrek met Attestasie: 20. Oorgekom van ander Kerke: 13. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 15.

Predikant: Ds. P. J. Booysen, Langstraat, Middelburg (Telefoon 140). **Konsulent** 1ste, Ds. P. S. Dreyer, Witbank. 2de, Ds. D. B. Snyman, Dullstroom. **Scriba:** P. M. Venter (jnr.), Bovenstraat 570, Middelburg, Tvl. **Kassier:** Ds. P. J. Booysen. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. P. J. Booysen. **Orreliste:** Mevr. Ds. Booysen, Middelburg, Tvl. **Koster:** C. J. Marais, Joubertstraat 188, Middelburg, Tvl. **Voorleser:** P. M. Venter (snr.). **Ouderlinge:** J. J. de Kock (jnr.), R. F. van Wyk, M. J. H. van Wyk, A. A. Wolmarans, P. H. Ferreira, M. P. W. de Swardt, J. Linnenkamp, J. J. van der Bank, P. M. Venter (snr.), H. W. Ras, W. A. Strydom, D. Botha, J. F. Botha, P. R. Schoeman (snr.). **Diakens:** P. R. Botha (jnr.), J. J. Viljoen, D. van Niekerk, J. J. Scheepers, H. P. Goosen, J. H. Duvenage, P. C. Minnaar, P. M. Venter (jnr.), F. W. Holder, J. T. J. Bodenstein, W. J. H. Boshoff (jnr.), P. J. de Kock, L. M. Pieterse, P. R. Schoeman (jnr.)

DULLSTROOM. Gestig 1887.

Sieletal: 240. Ledetal: 147. Gedoop: 5. Aangeneem: 7. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasie: 6. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Ds. D. B. Snyman, Bus 19, Dullstroom. **Konsulent** 1ste, Ds. P. J. Booysen. 2de, Ds. S. E. Young. **Scriba:** M. S. Grobler, Rooikrans, P.K. Dullstroom. **Kassier:** T. F. Prinsloo (jnr.), Lunsklip, P.K. Dullstroom. **Superintendent van Sondagskole:** D. J. Swanepoel, Skoolkoshuis, Dullstroom. **Orreliste:** Mevr. J. H. H. Janson. **Koster:** D. J. Swanepoel. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** T. F. Prinsloo (snr.), J. H. H. Janson, H. F. Mulder, F. A. Booysen, M. A. P. Swanepoel, M. S. Grobler. **Diakens:** D. J. Swanepoel, J. C. Nel, W. J. Botha, F. J. Peacock, A. J. J. Joubert, F. A. Reiners.

BRONKHORSTSPRUIT. Gestig 1911.

Sieletal: 2,157. Ledetal: 1,209. Gedoop: 77. Aangeneem: 34. Getroud: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 23. Vertrek met Attestasie: 72. Oorgekom van ander Kerke: 20. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 14.

Konsulent 1ste, Ds. S. Vermooten. 2de, Ds. P. J. Booysen. **Scriba:** J. J. Prinsloo, Bus 1, Bronkhorstspuit. **Kassier:** M. J. Grobler, Bus 31, Bronkhorstspuit. **Superintendent van Sondagskole:** W. G. Bronkhorst, P.K. Bronkhorstspuit. **Koster:** Mnr. J. C. Prinsloo. **Ouderlinge:** J. J. Prinsloo, P. K. P. Minnaar, J. H. S. Botha, D. B. Snyman, P. C. Breytenbach, F. C. Gunter, P. C. M. Prinsloo, J. J. du Toit, W. G. Bronkhorst, F. A. Joubert, P. M. Bester, P. B. N. Prinsloo, A. J. de Lange, B. C. Spies, P. W. Oberholzer, P. C. Breytenbach, A. P. Joubert, W. J. van Jaarsveld, Gert Lourens. **Diakens:** H. Nel, H. J. van der Berg, W. J. Bodenstein, E. Botha, C. J. Jansen, J. J. van Staden, P. P. F. Prinsloo, N. J. Koekemoer, J. B. Venter, L. Bezuidenhout, M. J. Grobler, P. J. L. Steenkamp, J. A. Willemse, P. J. Prinsloo, J. J. F. van Zyl, P. J. Eksteen, W. H. S. Liebenberg, A. P. Erasmus, Z. L. de Beer, Z. Bronkhorst.

ROOSSENEKAL. Gestig 1919.

Sieletal: 527. Ledetal: 414. Gedoop: 25. Aangeneem: 20. Getroud: 2 pare. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 10. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 12.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste, Ds. D. B. Snyman, Dullstroom. 2de, Ds. D. J. van Staden, Lydenburg. **Scriba-Kassier:** H. T. Z. Ganswyk, P.K. Lagersdrift, Middelburg, Transvaal. **Orreliste:** Mevr. P. Minnaar. **Koster:** H. Otto. **Voorleser:** H. T. Z. Ganswyk. **Ouderlinge:** H. T. Z. Ganswyk, S. J. van der Berg, J. A. Meijer, P. L. Steenkamp, J. W. Wolmarans, C. A. Swart. **Diakens:** D. J. Pieterse, T. Brits, D. S. Pieterse, L. Wolmarans, Isak Potgieter.

LYDENBURG. Gestig 1927.

Sieletal: 833. Ledetal: 478. Gedoop: 38. Aangeneem: 11. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasie: 3. Vertrek met Attestasie: 40. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 6.

Predikant: Ds. D. J. van Staden. **Konsulent 1ste:** Ds. P. J. Booysen. 2de: Ds. S. Vermooten. **Kassier:** J. P. Joubert, Boshoeck. **Superintendent van Sondagskole:** P. J. Wolmarans, Potloodspruit, P.K. Lydenburg. **Koster:** J. Coetzee. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** P. J. Wolmarans, J. M. A. Geldenhuis, D. Volschenk, C. J. Ahlers, W. Broekman, H. P. Niemann, M. P. A. Meintjies, R. J. Laubscher. **Diakens:** J. Koekemoer, J. Liebenberg, M. F. Bothma, F. Bekker, C. J. Joubert, F. Joubert, H. Dreyer.

WITBANK. Gestig 1927.

Sieletal: 2,158. Ledetal: 1,250. Gedoop: 101. Aangeneem: 64. Getroude: 18 pare. Oorgekom met Attestasie: 25. Vertrek met Attestasie: 20. Oorgekom van ander Kerke: 17. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 6.

Predikant: Ds. P. S. Dreyer, Hoek Sturdy en Duncan Laan, Witbank (Telefoon 91). **Konsulent 1ste:** Ds. P. J. Booysen. 2de: Ds. D. J. van Staden. **Scriba:** W. J. Volschenk, Station Colliery, P.K. Witbank. **Kassier:** D. P. G. Coetzee, Posbus 281, Witbank. **Superintendent van Sondagskole:** F. J. Viljoen, P.K. Kendal. **Orre-lis:** Mej. Babsie Chandler. **Koster:** J. E. Volschenk. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** H. P. van Nieuwenhuizen, A. H. Visagie, F. J. Viljoen, J. E. Volschenk, J. B. M. Hertzog, S. de Beer, A. J. Visser, A. H. B. Prinsloo, A. J. Jacobs, P. J. Booysse, B. van Dyk, B. Horn, C. J. Bezuidenhout, J. Stevens, W. Pretorius, B. R. Ferreira, F. Wolmarans. **Diakens:** M. C. Prinsloo, D. P. S. Coetzee, J. Barnard, G. Engelbrecht, G. Coetzee, P. C. Oosthuizen, J. Steyn, C. Flocks, A. J. Kruger, C. Bezuidenhout, W. D. du Basson, J. Horn, A. M. van der Westhuizen, J. C. J. Oberholtzer, G. Brenkman, J. A. van der Walt, W. S. Roets, H. Potgieter.

PLASTON. Gestig 1930.

Sieletal: 68. Ledetal: 45. Gedoop: 4. Aangeneem: 1. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 4.

Konsulent 1ste: Ds. D. B. Snyman. 2de: Ds. D. J. van Staden. **Scriba-Kassier:** J. J. F. Jooste, P.K. Plaston. **Ouderlinge:** J. P. Cronje, J. J. Kruger. **Diakens:** J. J. F. Jooste, W. J. Strydom.

VAN DER HOFF. Gestig 1933.

Sieletal: 515. Ledetal: 284. Gedoop: 17. Aangeneem: 11. Getroude: 11 pare. Oorgekom met Attestasie: 42. Vertrek met Attestasie: 10. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 3.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. P. S. Dreyer, Witbank. 2de: Ds. P. J. Booysen, Middelburg, Transvaal. **Scriba-Kassier:** C. W. van der Neut, Posbus 9, Groblersdal. **Superintendent van Sondagskole:** C. W. van der Neut. **Orre-lis:** Mevr. H. Wessels. **Koster:** W. Bronkhorst. **Voorleser:** Ouderling P. J. S. de Beer. **Ouderlinge:** P. J. S. de Beer, M. van Staden, L. Bester, L. Botha, P. Zietsman, P. van der Westhuizen, C. W. van der Neut, G. M. Claassen, S. J. W. van der Neut, W. S. de Beer, H. Wessels. **Diakens:** M. S. Botha, A. Botha, H. Engelbrecht, P. Grobler, J. T. de Beer, J. A. de Beer, W. Booysen, J. D. Venter, J. Steyn, A. P. Vermaak, N. J. van Wyk.

BELFAST. Gestig 1935.

Sieletal: 261. Ledetal: 142. Gedoop: 6. Aangeneem: 4. Getroude: 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. D. B. Snyman. **Konsulent 1ste:** Ds. P. J. Booysen, Middelburg. 2de: Ds. P. S. Dreyer, Witbank. **Scriba-Kassier:** D. G. Jordaan, Posbus 6, Belfast. **Superintendent van Sondagskole:** F. S. Mulder, Belfast. **Orre-lis:** Mej. L. Ahlers. **Voorleser:** Ouderling C. J. Ahlers. **Ouderlinge:** C. J. Ahlers, G. Wheeler, A. G. J. van Nieuwenhuizen, G. Roos, J. Oosthuizen. **Diakens:** D. J. van Vuuren, F. S. Mulder, K. P. Minnaar, J. van Eeden.

SABIE. Gestig 1935.

Sieletal: 120. Ledetal: 60. Gedoop: 4. Aangeneem: 8. Oorgekom met Attestasie: 2. Vertrek met Attestasie: 3. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. D. J. van Staden, Lydenburg. 2de: Ds. D. B. Snyman. **Scriba-Kassier:** J. P. Joubert, Posbus 24, Sabie. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** H. P. Geldenhuis, J. C. Cornelius. **Diakens:** J. P. Joubert, P. S. Jacobs, H. J. Kruger.

CAROLINA. Gestig 1936.

Sieletal: 128. Ledetal: 62. Gedoop: 7. Aangeneem: 1. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 3. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. P. S. Dreyer. 2de: Ds. P. J. Booysen. **Scriba-Kassier:** A. J. Willemsse, Posbus 94, Carolina. **Superintendent van Sondagskole:** Mnr. J. H. Joubert, Padad-ministrasie, Carolina. **Voorleser:** J. G. de Klerk. **Ouderlinge:** C. M. van Niekerk, J. G. de Klerk, J. H. Joubert. **Diakens:** W. J. Bell, W. H. Kunz.

HENDRINA. Gestig 1937.

Sieletal: 263. Ledetal: 150. Gedoop: 6. Aangeneem: 5. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasie: 4. Oorgekom van ander Kerke: 6. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. D. B. Snyman. **Konsulent 1ste:** Ds. P. J. Booysen, Middelburg. 2de: Ds. D. J. van Staden, Lydenburg. **Scriba-Kassier:** B. J. Spies, Bosmanshoop, Hendrina. **Superintendent van Sondagskole:** W. Engelbrecht, Hendrina. **Orre-lis:** Mevr. M. van Wyk. **Koster:** W. W. Pretorius. **Voorleser:** P. J. de Vos, Ouderlinge: P. J. de Vos, J. C. Esterhuysen, M. J. Nieman, W. Engelbrecht, B. J. Spies. **Diakens:** B. D. T. Erasmus, J. H. Mahoney, H. P. van Nieuwenhuizen, D. G. Grobler, J. W. Gouws.

SILVERTON. Gestig 1939.

Sieletal: 620. Ledetal: 283. Gedoop: 27. Aangeneem: 20. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 3. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. S. Vermooten. 2de: Ds. P. J. Booysen. **Scriba:** H. A. S. Swanepoel, Posbus 47, Silver-ton, Telefoon 6-6198. **Kassier:** H. A. S. Swanepoel, Posbus 47, Silver-ton,

Telefoon 6-4198. **Superintendent van Sondagskole:** J. F. van der Merwe. **Koster:** J. P. Snyman. **Voorleser:** J. F. van der Merwe. **Ouderlinge:** J. F. van der Merwe, P. Buckle, P. van der Merwe, J. Prinsloo, J. J. Pelzer. **Diakens:** A. H. N. Swanepoel, J. P. Snyman, C. Buckle, D. Botha, G. van Emmenes, Dickenson.

WATERVALBO. Gestig 1941.

Sieletal: 490. Ledetal: 270. Gedoop: 22. Aangeneem: 7. Getroude: 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 3. Vertrek met Attestasie: 15. Oorgekom van ander Kerke: 7. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 3.

Predikant: Ds. D. J. van Staden, Lydenburg, Tvl. **Konsulent** 1ste: Ds. D. B. Snyman. 2de: Ds. P. J. Booysen. **Scriba-Kassier:** C. P. Boonzaaier, Posbus 1, Waterval Boven. **Superintendent van Sondagskole:** Mnr. H. J. J. van Rensburg, Posbus 1, Waterval Boven. **Orrelis:** Mevr. L. van Vuuren. **Koster:** Mnr. P. van Schalkwyk. **Ouderlinge:** A. Piek, L. van Vuuren, P. J. K. Venter, H. W. Ras, A. van Niuewenhuizen, M. van Schalkwyk, M. A. P. Swanepoel, H. G. Reynierse, P. Venter. **Diakens:** C. J. Smit, P. J. L. Venter, J. J. Broekman, J. A. Venter, H. Lombard, N. van Staden, H. F. Grobler, J. Z. Swart.

NELSPRUIT. Gestig 1944.

Sieletal: 280. Ledetal: 120. Gedoop: 12. Aangeneem: 4. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 48. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 15.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. D. B. Snyman, P.K. Bus 19, Dullstroom. 2de: Ds. S. E. Young, P.K. Groblersdal. **Scriba-Kassier:** I. J. Greyling, Bus 60, Nelspruit. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling P. C. Bezuidenhout, S.A.S., Nelspruit. **Koster:** Mnr. Potgieter. **Voorleser:** Ouderling P. J. Kleinsmith. **Ouderlinge:** P. J. Kleinsmith, P. C. Bezuidenhout, J. C. Heyneke, P. van der Linde. **Diakens:** I. J. Greyling, P. J. Grobler, W. J. Steyn, G. P. Maritz, T. B. Vorster.

MARBLE HALL. Gestig 1944.

Sieletal: 287. Ledetal: 175. Gedoop: 15. Aangeneem: 16. Getroude: 1 paar. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. S. E. Young, P.K. Groblersdal. 2de: Ds. S. Vermooten, Pretoria. **Scriba:** N. M. J. van Rensburg, Wolwekraal, Posbus 17, Groblersdal. **Kassier:** P. T. van Staden, P.K. Marble Hall. **Superintendent van Sondagskole:** P. T. van Staden, P.K. Marble Hall. **Koster:** S. M. M. Reynders, P.K. Marble Hall. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** P. T. van Staden, J. A. N. Schoeman, N. M. J. van Rensburg, A. le Grange. **Diakens:** P. C. Oosthuizen, H. A. Oosthuizen, C. S. Gouws, D. van der Sandt.

STOFFBERG. Gestig 1945.

Sieletal: 277. Ledetal: 131. Gedoop: 12.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. D. J. van Staden. 2de: Ds. P. J. Booysen. **Scriba-Kassier en Superintendent van Sondagskole:** C. G. Duvenage, P.K. Sterkloop. **Orrelis:** Mevr. M. J. Botha. **Ouderlinge:** M. C. Botha, C. G. Duvenage, N. M. Prinsloo. **Diakens:** F. H. Brits, J. H. Duvenage, W. C. F. Botha, S. J. Duvenage, P. R. Botha.

PRETORIA WES. Gestig 1946.

Sieletal: 1,078. Ledetal: 561. Gedoop: 20. Getroude: 2 paar. Oorgekom met Attestasie: 6. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 3.

Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. P. S. Dreyer, H/v. Sturdy en Duncanlaan, Witbank. **Scriba-Kassier:** Ouderling J. I. Prinsloo, Nikkelstraat 122, Proklamasieheuwel, Pretoria Wes, Telefoon 2-0301. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling E. J. van Manen. **Orrelis:** Mej. J. van Bochove. **Voorlesers:** Ouderlinge E. J. van Manen en J. I. Prinsloo. **Ouderlinge:** P. A. le Roux, H. W. Theron, J. A. de Beer, J. D. Reyneke, E. J. van Manen, P. J. Jordaan, P. J. Joubert, J. I. Prinsloo, C. J. Esterhuyse, A. G. Roodt, A. S. van der Merwe, P. J. Veenstra, J. J. de Beer, R. J. Botha, J. P. Botha. **Diakens:** D. J. Putter, J. C. Smal, P. S. van Staden, D. N. Prinsloo, W. C. S. Staats, S. J. Bredekamp, E. A. J. van Vuuren, G. P. Esterhuizen, G. J. van Deventer, J. G. Smit, D. J. Oosthuizen, N. J. Theunissen, J. C. Potgieter, F. van Niekerk, J. M. F. van Staden.

RING VAN HEIDELBERG.

Gemeentes: Volksrust, Heidelberg, Standerton, Johannesburg, Memel, Pietermaritzburg, Durban, Glencoe, Turffontein, Kensington, Newlands, Johannesburg-Noord, Oos Londen, Dordrecht, Cathcart, Johannesburg-Wes, Ladysmith, Brixton, Greylingstad.

Ringkommissie: **Voorzitter:** Ds. T. F. J. Dreyer. **Vise-Voorzitter:** Ds. C. M. le Roux. **Scriba:** Ds. A. J. Nolte. **Vise-Scriba:** Ds. S. P. Viljoen. **Ouderlinge:** C. P. Engelbrecht, J. H. Booysen, J. Joubert. **Sekundi:** J. Kriek, R. J. Coertze, J. B. Wolmarans. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. L. M. le Roux.

HEIDELBERG. Gestig 1865.

Sieletal: 1,950. Ledetal: 1,177. Gedoop: 99. Aangeneem: 44. Getroude: 18 pare. Oorgekom met Attestasie: 34. Vertrek met Attestasie: 43. Oorgekom van ander Kerke: 25. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 8.

Predikant: Ds. T. F. J. Dreyer, Posbus 111, Heidelberg, Tvl. **Konsulent** 1ste: Ds. L. M. le Roux. 2de: Ds. F. J. van Zyl. **Scriba:** Ouderling C. P. Engelbrecht, Posbus 48, Balfour, Tvl. **Kassier:** U. Boersma, Jordaanstraat 104, Heidelberg. **Superintendent van Sondagskole:** Br. Baan Kruger, van Geusastraat, Nigel. **Orrelis:** C. J. Spruyt. **Koster:** Diaken Frikkie Nel. **Voorleser:** P. D. Bekker. **Ouderlinge:** C. Kamffer, U. Boersma, D. S. Jacobs, W. Bramley, J. H. Rosslee, P. D. Bekker, C. P. Engelbrecht, T. F. Visser, P. E. Brits, P. J. Pretorius, Nic van der Westhuizen, A. S. P. Gouws, D. P. Jordaan, W. J. Mouton, C. W. S. Vorster, J. G. Marais, W. Dreyer, H. P. Smit, N. J. G. Jacobs, J. Koekemoer, P. H. Engelbrecht, Nic Harmse, S. J. van der Westhuizen, P. Kunneke. **Diakens:** Frikkie Nel, M. J. van Breda, W. A. McClintock, G. J. Steenkamp, Gert Rossouw, L. P. Stoltz, N. H. Jacobs, Gert Booyens, C. Stadler, H. Swanepoel, Fanie Gouws, W. Fourie, C. J. Erasmus, J. H. P. Botha, P. A. Bezuidenhout, C. J. Joubert, N. H. Robenson, W. J. Lombard, J. J. Gouws, Fanie Botha, P. W. Visage, J. J. Alberts, N. Brits.

VOLKSRUST. Gestig 1861.

Sieleetal: 1,203. Ledetal: 678. Gedoop: 50. Aangeneem: 43. Getroude: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 37. Oorgekom van ander Kerke: 11. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 12.

Predikant: Ds. J. D. H. Smit, Sarel Cilliersstraat 231, Volksrust, Telefoon 93. **Konsulent 1ste:** Ds. F. J. van Zyl, Standerton. 2de: Ds. S. P. Viljoen, Brixton. **Scriba:** J. J. Marais, Driefontein, P.K. Volksrust. **Reg. Scriba:** F. W. C. Labuschagne, Posbus 111, Volksrust. **Kassier:** G. C. L. Ackerman, De Kockstraat 960, Volksrust. **Superintendent van Sondagskole:** G. C. L. Ackerman, De Kockstraat 960, Volksrust. **Orrelis:** Mej. Marie Oosthuizen. **Koster:** Mevr. J. Swart. **Voorleser:** Ouderlinge om die beurt. **Ouderlinge:** J. D. Breytenbach, G. C. L. Ackerman, G. J. G. du Plessis, J. J. Steenkamp, J. W. Stoop, G. Rocher, J. J. Marais, S. A. Cloete, Piet Stoop, D. P. de Waal, Jannie van der Merwe, F. W. C. Labuschagne, P. W. Labuschagne, R. J. van der Berg, Leendert Stoop. **Diakens:** J. A. M. P. Oosthuizen, W. Schroeder, Gert Oosthuizen, C. Vrey, H. G. Neuhoff, N. W. Struwig, Ben Bouer, M. S. Koch, H. J. Botha, J. J. Louw, F. J. Steyn, J. D. Coetzer, H. C. van Heerden, W. C. Oosthuizen, J. Z. Halfordy.

STANDERTON.

Sieleetal: 1,159. Ledetal: 622. Gedoop: 37. Aangeneem: 30. Getroude: 9 pare. Oorgekom met Attestasie: 15. Vertrek met Attestasie: 16. Oorgekom van ander Kerke: 20. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 16.

Predikant: Ds. F. J. van Zyl, Piet Retiefstraat, Standerton. **Konsulent 1ste:** Ds. T. F. J. Dreyer, Heidelberg. 2de: Ds. P. S. Grobler, 12de Laan 28, Highlands-Noord, Johannesburg. **Scriba:** Ouderling R. J. Coertse, Piet Retiefstraat 57, Standerton. **Kassier:** M. C. Strydom, Posbus 237, Standerton. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling R. J. Coertse, Piet Retiefstraat 57, Standerton. **Orrelis:** Br. Harmse. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** P. G. Steyn, M. J. Labuschagne, P. Boer, G. F. Marx, C. L. Steyn, J. J. Kunz, R. J. Coertse, J. van Dyk, L. Badenhorst, E. Duvenage, J. H. Labuschagne, J. E. Coetzee, J. van der Merwe, I. Fourie, P. J. Oosthuizen. **Diakens:** J. H. N. Visage, R. J. Dreyer, C. J. Botha, C. Kruger, J. J. Botha, C. J. Schoonraad, M. H. J. le Roux, S. L. Riekert, J. B. Wolmarans, J. C. Roelofse, P. Hattingh, E. J. de G. Genis, N. J. S. Basson.

JOHANNESBURG. Gestig 1895.

Sieleetal: 2,300. Ledetal: 1,380. Gedoop: 129. Aangeneem: 84. Getroude: 31 pare. Oorgekom met Attestasie: 57. Vertrek met Attestasie: 25. Oorgekom van ander Kerke: 42. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 20.

Predikant: W. J. Roos, Twickenhamlaan 51, Auckland Park. Telefoon 31-1052. **Konsulent 1ste:** Ds. A. J. Nolte, Hamptonlaan 48, Rossmore, Telefoon 35-3987. 2de: Ds. S. P. Viljoen, St. Gorthardlaan 30, Mayfair-Wes, Telefoon 35-4612. **Scriba I:** A. S. Beyers, Wesselstraat 23, Braamfontein. **Scriba van Registrasie II:** Mevr. Van der Linde, Kingsway 10, Rossmore, Telefoon 31-1926. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling I. S. van der Linde, Kingsway 10, Rossmore, Telefoon 31-1926. **Orrelis:** Mnr. H. Sondorp, Twickenhamlaan 5, Telefoon 31-2098, Rossmore. **Koster:** M. M. Snyman, Eerstestraat 8, Vrededorp. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:**

I. S. van der Linde, C. J. van Zyl, J. G. Joubert, C. M. Smith, M. M. Snyman, W. J. Pretorius, D. A. G. Pretorius, G. P. Bezuidenhout, J. M. A. Buitendag, G. S. v. H. Botha, J. L. Otto, J. E. Kruger, S. A. Barnard, J. P. Horn, C. A. C. Hattingh, C. J. Hattingh, J. L. Barnard, B. Greyling, S. P. F. Briel, M. J. Mostert, I. M. van Rooyen, J. L. Kleynhans, H. L. Erasmus, M. Smit, A. van Tonder, R. J. Coertze, J. P. Griesel, H. G. Celliers. **Diakens:** S. A. Beyers, D. C. Visagie, J. H. Greyling, C. N. Bezuidenhout, J. D. Senekal, J. J. Esterhuizen, P. Smith, G. V. Snyman, W. van Eck, A. J. Calitz, A. J. Viljoen, F. J. van Tonder, J. H. Viljoen, W. J. Labuschagne, D. Gomes, W. J. van Tonder, P. Swart, J. van Staden, J. P. W. Koen, J. Matthyssen, F. J. J. Potgieter, J. E. Ferreira, F. C. van Tonder, P. le Roux, N. Kiep.

MEMEL. Gestig 1914.

Sieleetal: 169. Ledetal: 131. Gedoop: 5. Aangeneem: 2. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. J. D. H. Smit, Volksrust. **Konsulent 1ste:** Ds. F. J. van Zyl, Retiefstraat, Standerton. 2de: Ds. J. P. Labuschagne, Frereweg 40, Durban. **Scriba:** J. H. Naude, Bus 24, Memel. **Kassier:** P. L. Moolman, Marderlaagte, Newcastle, Natal. **Orrelis:** Mej. Lottie Uys. **Koster:** J. H. Naude, Memel. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** P. L. Moolman, H. P. Holtzhausen, W. H. Brooks. **Diakens:** P. J. Wessels, J. H. Naude, L. M. Neethling.

PIETERMARITZBURG. Gestig 1923.

Sieleetal: 272. Ledetal: 159. Gedoop: 13. Aangeneem: 11. Getroude: 2 pare. Oorgekom met Attestasie: 10. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 6. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 3.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. J. P. Labuschagne, 40 Frereweg, Durban. **Scriba-Kassier:** F. C. Vorster, 13 Pololaan, Pietermaritzburg. **Superintendent van Sondagskole:** W. A. Nel, 18 Claybournestraat, Pietermaritzburg. **Voorleser:** Ouderling J. A. Erasmus, W. A. Nel. **Ouderlinge:** J. A. Erasmus, W. A. Nel, F. J. de Jager, J. C. Swarts. **Diakens:** J. J. Roux, W. J. A. van Schalkwyk, J. C. van Niekerk, F. C. Vorster.

DURBAN. Gestig 1927.

Sieleetal: 1,151. Ledetal: 601. Gedoop: 34. Aangeneem: 12. Getroude: 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 12. Vertrek met Attestasie: 12. Oorgekom van ander Kerke: 12. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Ds. J. P. Labuschagne, B.A., B.D., Telefoon 4-7447, Frereweg 40, Durban. **Konsulent 1ste:** Ds. F. J. van Zyl, B.A., B.D. **Scriba:** J. D. Steinmann, P/a. Frereweg 40, Durban. **Kassier:** J. G. Bodenstein, Bus 249, Durban. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. Labuschagne. **Orrelis:** H. Burger. **Koster:** A. L. Botes. **Voorleser:** J. G. Bodenstein. **Ouderling:** A. P. S. von Beneke, J. H. Loots, G. H. Otto, C. D. Jacobs, T. J. Kotze, H. J. Pienaar, H. C. L. Smit, J. C. Olivier, J. W. Swanepoel, J. A. J. van der Merwe, J. G. Bodenstein, C. A. Wolmarans, W. Collins, J. F. Conradie, P. J. Croukamp, F. P. van der Merwe, H. P. Meyer, J. M. Ueckermann, J. S. Stapelberg, P. Geyser. **Diakens:** H. L. B. Brandt, G. J. Rossouw, A. L. Botes, B. J. van der Merwe, G. C. J. Coertze, H. van Vuuren, A. V. Burger, H. G. Dirker, P. J. Labuschagne, W. T. Marais.

GLENCOE. Gestig 1929.

Sieletal: 338. Ledetal: 140. Gedoop: 7. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasie: 12. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. T. F. J. Dreyer, Heidelberg. 2de: Ds. J. P. Labuschagne, Durban. **Scriba:** B. H. J. von Bauenstein, Annstraat 69, Dundee, Natal. **Kassier:** Mej. M. Audié, Posbus 42, Dundee, Natal. **Superintendent van Sondagskole:** Mevr. T. Ackerman. **Orreliste:** Mevr. C. T. Vermaak en F. T. Horn. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** J. J. Ackerman, F. W. Dohne, B. H. J. von Rauenstein, F. T. Horn, L. Coetzee. **Diakens:** F. J. Wessels, N. F. Swart, S. J. M. Smit, J. C. du Plessis, C. A. Peters, B. Boshoff.

TURFFONTEIN. Gestig 1929.

Sieletal: 1,563. Ledetal: 852. Gedoop: 99. Aangeneem: 60. Getroude: 12 pare. Oorgekom met Attestasie: 61. Vertrek met Attestasie: 15. Oorgekom van ander Kerke: 41. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. L. M. le Roux, B.A. B.D., 1 Quaggashoekstraat The Hill. **Konsulent 1ste:** Ds. A. J. Nolte, B.A., B.D. 2de: Ds. W. J. Roos, B.A., B.D. **Scriba:** M. J. Prinsloo, 7A, Johannastraat, Haddon, Johannesburg. **Scriba van Registrasie:** Mnr. S. H. Gregon, 19, Tramwaystraat, Turffontein. **Kassier:** I. J. Mooi, 94 Augusta-weg, Regentspark. **Superintendente van Sondagskole:** Ouderling P. M. du Plessis, 38 Churchstraat, Turffontein. **Dorp- en Buite Sondagskole:** Ouderling J. J. Verwey, Posbus 1567, Johannesburg. **Orrelis:** Mnr. Van Lankaster. **Koster:** Mnr. P. P. S. Naude, 12 Donnellystraat, Turffontein. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** J. F. Coertze, J. J. Verwey, H. J. Moolman, J. J. Prinsloo, M. J. Prinsloo, H. J. le Roux, C. J. Pretorius, J. S. Scholtz, P. H. J. van Rensburg, J. A. Hennop, J. Esterhuizen, D. R. Opperman, P. M. du Plessis, A. L. du Preez. **Diakens:** H. J. Moolman, P. S. Engelbrecht, N. M. S. Prinsloo, W. J. Richards, J. J. Wagenaar, A. Brits, F. Kaltwasser, S. H. Gregon, C. J. Botha, I. J. Mooi, H. J. Coetzee, W. J. Wolff, Nel, A. A. Wolmarans, L. P. Engelbrecht, J. A. Botha, W. Gates, H. J. Syfert, L. P. Bothma.

KENSINGTON. Gestig 1929.

Sieletal: 1,058. Ledetal: 537. Gedoop: 67. Aangeneem: 58. Getroude: 10 pare. Oorgekom met Attestasie: 27. Vertrek met Attestasie: 4. Oorgekom van ander Kerke: 23. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, Somersetweg 95, Kensington, Johannesburg, Telefoon 25-2706. **Konsulent 1ste:** Ds. S. P. Viljoen, Brixton, Johannesburg. 2de: Ds. A. J. Nolte, Johannesburg-Wes. **Scriba:** C. D. Jacobs, Yorkweg 4, Kensington, Johannesburg, Telefoon 25-3032. **Kassier:** M. J. Geyser, Doranstraat 180, Belgravia, Johannesburg, Telefoon 24-2122. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling B. C. Wolmarans, Geldenhuisweg 46, Malvern, Johannesburg. **Orrelis:** Mevr. Ds. Grobler, Telefoon 25-2706. **Koster:** Kerk-rade om die beurt met behulp van Susters. **Voorleser:** Ouderlinge J. Geldenhuis en R. J. Coertze. **Ouderlinge:** J. Geldenhuis, R. J. Coertze, P. J. R. Jooste, J. F. Jansen van Rensburg, J. C. Greyling,

B. C. Wolmarans, J. G. van Straten, H. du Preez. **Diakens:** A. J. G. Oosthuizen, F. Breytenbach, N. Fourie, P. Labuschagne, S. de Bcer, G. H. J. van Rooyen, J. J. du Plessis, W. Rossouw, P. Fourie, C. Krouse, J. G. du Preez, J. J. de Klerk, L. Delpont, G. A. Gerber, M. J. Geyser, C. D. Jacobs.

NEWLANDS. Gestig 1929.

Sieletal: 1,375. Ledetal: 740. Gedoop: 87. Aangeneem: 45. Getroude: 11 pare. Oorgekom met Attestasie: 58. Vertrek met Attestasie: 11. Oorgekom van ander Kerke: 33. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. W. H. Grey, Foon 35-9619, 28 Albertsweg, Delarey, P. K. Maraisburg. **Konsulent 1ste:** Ds. S. P. Viljoen, 2de Ds. P. M. Smith. **Scriba:** J. H. Olivier, 20 Vierdestraat, Grey-mont, P.K. Newville. **Kassier:** G. J. Oberholzer, Van Zylweg 12, Newlands, P.K. Newville. **Superintendent van Sondagskole:** J. H. Olivier, 4de straat 20, Greymont. **Orrelis:** A. Schwartz. **Koster:** P. J. Kunneke. **Ouderlinge:** J. G. van der Berg, G. J. J. van der Berg, P. S. du Plessis, G. J. Koekemoer, J. F. Loggarenberg, J. H. J. Bezuidenhout, P. C. Calitz, H. Honeyball, J. Lewis, J. H. Olivier, J. C. Wessels. **Diakens:** F. J. de Bruyn, J. Kleynhans, J. M. Mulder, P. W. Oosthuizen, J. Stols, P. C. Volschenk, A. Bothma, J. L. Lewis, M. J. van der Merwe, A. Kleynhans, P. J. van der Walt, J. E. Coetzee.

JOHANNESBURG-NOORD. Gestig 1933.

Sieletal: 591. Ledetal: 294. Gedoop: 20. Aangeneem: 15. Getroude: 6 pare. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasie: 6. Oorgekom van ander Kerke: 12. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, B.A. B.D., Somersetweg 95, Kensington, Telefoon 25-2706. **Konsulent 1ste:** Ds. W. H. Grey, Newlands. 2de: Ds. W. J. Roos, Johannesburg. **Scriba-Kassier:** B. C. Marnewick, 10de Laan 208, Highlands-Noord, Johannesburg. **Superintendent van Sondagskole:** Mnr. F. Grobler, Somersetweg 95, Kensington. **Orrelis:** Mevr. (Ds.) P. S. Grobler. **Koster:** Ouderling N. E. le Roux. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** F. J. J. Nagel, D. J. Kok, H. Ayers, H. Viljoen, H. A. Coetzee, N. E. le Roux, G. S. Lewies, J. Oosthuizen, R. T. S. Botes. **Diakens:** W. C. Nel, B. C. Marnewick, C. A. Jansen, F. C. Gates, Z. van Staden, J. F. van Staden, M. J. van Staden, L. W. C. Viljoen, P. J. Swarts.

OOS LONDEN. Gestig 1937.

Sieletal: 1,250. Ledetal: 770. Gedoop: 43. Aangeneem: 28. Getroude: 4 pare. Oorgekom met Attestasie: 3. Vertrek met Attestasie: 7. Oorgekom van ander Kerke: 17. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 5.

Predikant: Ds. J. J. Engelbrecht, St. Georgeweg, Oos Londen. **Konsulent 1ste:** Ds. T. F. J. Dreyer, Heidelberg. 2de: Ds. P. M. Smith, Dordrecht. **Scriba:** H. J. Geyer, Jellicoestraat 8, Oos Londen. **Kassier:** J. D. Muller, Jacksonstraat 6, Oos Londen-Wes. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. J. J. Engelbrecht. **Orrelis:** Mevr. Frauenstein. **Koster:** W. J. Strachan. **Voorleser:** Ouderling J. L. Potgieter. **Ouderlinge:** J. H. Nel, A. M. Grobbelaar, M. J. Nel, G. A. Roux, J. L. Potgieter, J. D. Muller, J. J. Henning, J. F. Pretorius, F. M. C. Potgieter, B. de Lange, P. Marais. **Diakens:**

L. J. Preston, R. B. Venter, J. A. A. Stoop, M. D. Blom, C. A. B. Grobler, H. J. Engelbrecht, T. Botha, P. Viljoen, F. Scheepers, J. de Bruin, H. J. Geyer, F. Scholtz.

DORDRECHT, K.P. Gestig 1939.

Sieletal: 354. Ledetal: 191. Gedoop: 5. Aangeneem: 7. Getrouwd: 2 pare. Vertrek met Attestasie: 5. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 11.

Predikant: Ds. P. M. Smith, van Zylstraat, Dordrecht, K.P. **Konsulent 1ste:** Ds. L. M. le Roux, Quaggashoekstraat, The Hill, Johannesburg. **2de:** Ds. W. J. Roos, Twickenhamlaan 51, Aucklandpark. **Scriba:** Ds. P. M. Smit, van Zylstraat, Dordrecht. **Kassier en Scriba vir Registrasie:** A. J. Robberts, Posbus 33, Dordrecht, K.P. **Superintendent van Sondagskole:** A. J. du Plessis, Spoorweghuis No. 24, Dordrecht. **Orrelis:** Mevr. A. G. Oelofse, van Niekerkstraat, Dordrecht. **Koster:** J. Oelofse, Spoorweghuis No. 7, Dordrecht. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** C. B. Nieuwenhuis, L. Bekker, J. H. Labuschagne, A. J. Robberts, J. J. Grobler. **Diakens:** A. J. du Plessis, G. F. Werner, J. H. v. d. M. Schoeman, D. B. Fourie, B. J. van der Walt.

CATHCART. Gestig 1940.

Sieletal: 197. Ledetal: 81. Gedoop: 7.

Predikant: Ds. P. M. Smith, Dordrecht. **Konsulent 1ste:** Ds. L. M. le Roux, Turffontein. **2de:** Ds. W. J. Roos, Johannesburg. **Scriba-Kassier:** S. J. Meyer, Posbus 11, Cathcart. **Superintendent van Sondagskole:** S. J. Meyer. **Orrelis:** Mevr. J. H. M. Meyer. **Voorleser:** Ouderling S. A. Meyer. **Koster:** 'n Diaken. **Ouderlinge:** S. A. Meyer, F. J. Kotze. **Diakens:** C. J. van Deventer, C. F. G. Scheepers, P. J. Stoop.

JOHANNESBURG-WES. Gestig 1942.

Sieletal: 1,723. Ledetal: 917. Gedoop: 87. Aangeneem: 53. Getrouwd: 20 pare. Oorgekom met Attestasie: 18. Vertrek met Attestasie: 9. Oorgekom van ander Kerke: 26. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 8.

Predikant: Ds. A. J. Nolte, Hamptonlaan 48, Rossmore. **Konsulent 1ste:** Ds. L. M. le Roux. **2de:** Ds. W. J. Roos. **Scriba:** R. J. J. van Rensburg, Winchesterstraat 40, Westdene. **Kassier:** P. T. Naude, Banburyweg 15, Westdene. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling D. A. Viljoen, Tenbystraat 9A, Westdene. **Orrelis:** J. N. van der Berg, Aberdeenstraat 55, Westdene. **Koster:** Mevr. M. E. Pretorius. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** A. Oosthuizen, D. A. Viljoen, C. C. Mostert, L. G. J. van Vuuren, J. J. Swart, P. A. Kriel, G. Strydom, G. P. Morris, M. C. Botha, C. L. van Niekerk, J. C. Esterhuizen, J. P. Viljoen, F. F. Muller, T. P. Pretorius, N. J. Fouche, J. F. van der Merwe, P. W. H. Erasmus, H. J. van Wyk, S. W. du Plessis, G. Wolmarans, H. Evert. **Diakens:** G. J. Vermaak, C. Hattingh, H. T. Esterhuizen, C. J. le Roux, J. Bosch, J. N. van der Berg, J. H. Visagie, J. D. Pretorius, J. C. Pretorius, G. J. Oosthuizen, E. de Beer, C. L. Dreyer, W. Swart, H. Groenewald, N. du Pisanie, F. J. Steyn, G. Serfontein, L. van Rensburg.

LADYSMITH. Gestig 1943.

Sieletal: 103. Ledetal: 52. Gedoop: 2. Aangeneem: 5. Oorgekom met Attestasie: 4. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 16.

Konsulent 1ste: Ds. S. P. Viljoen, Brixton. **Scriba en Kassier:** M. B. van Biljon, Farquharweg 43, Ladysmith, Natal. **Ouderlinge:** A. S. van der Riet, J. A. Kruger, J. P. Ackerman. **Diakens:** C. van Deventer.

BRIXTON. Gestig 1944.

Sieletal: 1,481. Ledetal: 854. Gedoop: 54. Aangeneem: 52. Getrouwd: 16 pare. Oorgekom met Attestasie: 18. Vertrek met Attestasie: 4. Oorgekom van ander Kerke: 7. Vertrek met bewys Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. S. P. Viljoen, St. Gothardlaan 30, Mayfair-Wes, Telefoon 35-4612. **Konsulent 1ste:** Ds. P. M. Smith. **Scriba:** J. B. Wolmarans, Carolinestraat 28, Brixton, Telefoon 35-4247. **Kassier:** G. P. Nagel, St. Gothardlaan 36, Mayfair Wes, Foon 35-1647. **Superintendent van Sondagskole:** J. Nel, Carolinestraat 85, Brixton. **Orrelis:** G. Wolmarans. **Koster:** W. M. Otto. **Ouderlinge:** W. A. Colyn, H. F. Mellet, C. J. Swart, H. A. S. Grobler, G. W. Rhoda, N. J. Campher, P. I. van Vuuren, F. Gouws, R. Freislich, J. B. Wolmarans, W. H. B. Schutte, H. F. Grobler, A. B. Kruger, P. J. Beukes, J. A. de Klerk, C. P. de Lange, G. C. van Staden, F. L. Tredoux, M. Wilmans, D. G. Snyman. **Diakens:** G. Norval, J. A. Smith, H. G. v.d. Merwe, J. Coetzer, J. P. Blignaut, J. Blignaut, F. T. Roos, P. A. Ras, J. J. Scholtz, C. Malan, C. P. Snyman, P. S. Snyman, T. J. la Grange, G. P. Visser, W. J. du Plooy, J. Ayres, J. Heenop.

GREYLINGSTAD. Gestig 1944.

Sieletal: 279. Ledetal: 184. Gedoop: 9. Aangeneem: 10. Oorgekom met Attestasie: 7. Oorgekom van ander Kerke: 2.

Predikant: Ds. T. F. J. Dreyer, Heidelberg, Tvl. **Konsulent 1ste:** Ds. A. J. Nolte, Johannesburg. **Konsulent 2de:** Ds. F. J. van Zyl, Standerton. **Scriba:** H. P. G. Mörsner, Posbus 4, Greylingstad. **Kassier:** H. P. G. Mörsner. **Orrelis:** Mevr. W. J. Botha. **Koster:** L. F. Labuschagne. **Voorleser:** Ouderling P. H. J. Botha. **Ouderlinge:** P. H. J. Botha, J. J. Kriek, L. J. Labuschagne, J. D. J. Riekert, A. Ras. **Diakens:** E. J. Botha, G. Visagie, J. la Grange, P. E. Kruger, J. Basson, J. C. Kriek.

RING VAN ZEERUST.

Gemeentes: Zeerust, Lichtenburg, Krugersdorp, Ventersdorp, Zwartuggens, Goedeheop, Delarey, Groot Marico, Schweizer Reneke, Malopo, Mafeking, Randpoort, Roodepoort, Ruskoppies, Wes-Krugersdorp, Vryburg, Koster, Stella, Florida.

Ringskommissie: **Voorsitter:** Ds. Daniel F. Erasmus. **Vise-Voorsitter:** Ds. J. J. Prinsloo. **Scriba:** Ds. S. P. J. van Rensburg. **Vise-Skriba:** Ds. H. J. Geyser. **Ouderlinge:** H. M. P. Visser, J. J. Venter, J. A. Wondergem. **Sekundi:** W. A. P. Brits, N. Viljoen, J. S. v. d. Merwe. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. F. J. Booysen.

ZEERUST. Gestig 1869.

Sieletal: 1,521. Ledetal: 832. Gedoop: 55. Aangeneem: 43. Getrouwd: 9 pare. Oorgekom met Attestasie: 13. Vertrek met Attestasie: 18. Oorgekom van ander Kerke: 27. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. S. E. Young. **Konsulent 1ste:** Ds. H. J. Geyser, Bus 84, Lichtenburg. **Konsulent 2de:** Ds. D. F. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp. **Scriba:** A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust. **Kassier:** A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust. **Orrellis:** J. H. Snyman, Jnr. **Koster:** W. A. Meyer. **Voorleser:** Oudl. J. H. Snyman. **Ouderlinge:** J. H. Snyman, M. J. Mans, F. P. v. d. Merwe, Jacob Coetzee, G. J. Coetzee, J. G. Steyn, R. C. Joubert, J. Blignaut, F. E. Marx, M. M. J. Basson, H. A. J. Louwrens, P. H. Viljoen, G. J. P. van Staden, Jan H. Snyman, A. S. Pretorius. **Diakens:** L. J. Erasmus, P. H. Coetzee, P. P. v. d. Merwe, J. G. F. Meyer, A. J. van Tonder, N. P. J. Hoëth, L. J. Erasmus, Ps., H. C. Smit, H. G. v. d. Merwe, R. Cronje, J. Roos, J. H. Nieuwoudt, B. J. van Staden, S. J. Seymore, M. M. J. Basson, M. v. d. Merwe, J. D. Slabbert, J. van Staden.

LICHTENBURG. Gestig 1891.

Sieletal: 1,331. Ledetal: 699. Gedoop: 33. Aangeneem: 15. Getroude: 15 pare. Oorgekom met Attestasie: 9. Vertrek met Attestasie: 18. Oorgekom van ander Kerke: 7. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. H. J. Geyser, B.A.B.D., Posbus 84, Lichtenburg. **Konsulent 1ste:** Ds. J. A. Smit. **Konsulent 2de:** Ds. J. J. Engelbrecht. **Scriba:** D. P. J. van Schalkwyk, Zoetmansvallei, Pos Kapsteel. **Scriba vir Registrasie:** Ds. H. J. Geyser, Posbus 84, Lichtenburg. **Kassier:** T. F. J. Steyn, Posbus 83, Lichtenburg. **Superintendent van Sondagskole:** Oudl. M. F. A. de Beer, Posbus 32, Lichtenburg. **Orrellis:** Mevr. H. J. v.d. Merwe. **Koster:** vakant. **Voorleser:** Oudl. T. F. J. Steyn. **Ouderlinge:** H. J. v. Aarde; P. L. Bodenstein, D. J. C. v. Wyk, T. F. J. Steyn, C. L. Dreyer, W. J. Pienaar, A. M. Kraft, A. J. C. Oosthuizen, J. A. Wondergem, J. M. de Beer, J. D. H. de Bruyn, J. A. Esterhuizen, P. B. Swart, M. F. A. de Beer, F. S. du Plooy, P. J. du Plessis, A. N. Kleynhans, P. J. J. Prinsloo, T. F. J. Steyn D. sn, T. F. Dreyer, C. F. le Roux, D. P. J. v. Schalkwyk. **Diakens:** E. H. v.d. Berg, H. L. Kleynhans, J. J. Seymore, F. Vossler, J. J. v.d. Berg, A. A. Swart, P. C. Steinmann, J. A. de Beer, J. I. K. Zerwick, D. J. J. v. Vuuren, J. C. Kleynhans, D. J. Steyn, T. F. J. Steyn, B. J. Vermeulen, J. J. v. Eeden, J. J. Badenhorst, C. F. Swart, L. P. Smit, W. C. Marais, W. W. Oosthuizen, A. J. J. Mouton, P. J. Bossert, C. H. Muller.

KRUGERSDORP. Gestig 1891.

Sieletal: 2657. Ledetal: 1107.

Predikant: Ds. W. F. H. Huyzers, 25 De Wetstraat. **Scriba:** M. C. Myburgh, Monument Hoërskool. **Scriba van Registrasies:** C. P. H. Bolton, 58 De Wetstraat. **Orrellis:** S. Holtzhausen. **Koster:** O. le Roux, Rissikstraat 67, Krugersdorp. **Ouderlinge:** W. C. Swanepoel, B. T. Harmse, J. du Bruyn, J. Coetzee, C. J. J. Basson, J. H. Fourie, J. C. Oberholzer, M. J. Redelinghuys, G. A. Kok, W. W. Viljoen, J. S. Pullen, M. P. A. Bekker, J. S. v.d. Walt, H. Korster, F. J. Joubert, C. J. Olivier, J. A. Loggenberg, J. J. Ayres. **Diakens:** H. J. Kriel, G. N. Breek, J. L. Olivier, T. L. Steyn, F. J. T. Pistorius, M. van Staden, J. J. C. v. d. Berg, H. Bredenhann, W. C. Matthews, J. A. v.d. Merwe, T. H. Duvenage, J. C. van Dyk, L. Rass, A. Coetzee, D. v. Heerden, A. le Roux, A. J. v.d. Berg, J. F. M. Bolton, J. Minie, C. J. Ras, J. J. v.d. Merwe, E. H. v.d. Merwe.

VENTERSDORP. Gestig 1892.

Sieletal: 1262. Ledetal: 709. Gedoop: 37. Aangeneem: 28. Getroude: 4 pare. Oorgekom met Attestasie: 20. Vertrek met Attestasie: 35. Oorgekom van ander kerke: 7. Vertrek met Bew. Lidmaatskap 7.

Predikant: Ds. Daniël F. Erasmus, Posbus 76, Ventersdorp. **Konsulent 1ste:** Ds. H. J. Geyser. **Konsulent 2de:** Ds. J. A. Smit. **Scriba:** Ds. D. F. Erasmus, Posbus 76, Ventersdorp. **Kassier:** J. N. M. Pretorius. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. D. F. Erasmus. **Orrellis:** Mevr. A. C. G. Erasmus, M.O. **Koster:** G. P. Jacobs. **Voorleser:** Oudl. J. P. Buitendag. **Ouderlinge:** J. G. Visser, J. P. Buitendag, H. M. P. Visser, J. Higgs, J. J. van Vuuren, J. M. J. Visser, J. N. Pretorius, M. G. J. van Vuuren, H. P. van Graan. **Diakens:** J. H. Scheffer, S. H. Coetzee, J. C. Labuschagne, A. J. Coetzee, F. C. Bodenstein, J. H. Scheffer, Hsn., J. A. du Bruyn, J. G. Wolmarans, J. Thompson, S. Myburgh.

ZWARTRUGGENS. Gestig 1913.

Sieletal: 2086. Ledetal: 977.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. D. F. Erasmus, Ventersdorp. **2de:** Ds. H. J. Geyser, Lichtenburg. **Scriba:** H. L. Engelbrecht, Pk. Brakkloof, Oor Boshoeck. **Scriba vir Registrasie:** J. W. B. van den Heever, Poswese, Zwartruggens. **Kassier:** J. M. Minie, Otterfontein, Oor Koster. **Superintendent van Sondagskole:** J. H. van Dyk, Rietvlei, Pk. Zwartruggens. **Koster:** J. H. Vorster. **Voorleser:** H. L. Engelbrecht. **Ouderlinge:** H. L. Engelbrecht, L. T. Steyn, D. J. Malan, C. A. Young, G. C. Kachelhoffer, J. H. van Dyk, D. L. Cronje, G. J. Engelbrecht, W. A. A. Collins, J. J. Venter, P. T. van Staden, P. van Rooyen, D. L. Harmse. **Diakens:** A. J. N. Bezuidenhout, J. F. Engelbrecht, J. M. Young, H. J. Cronje, C. B. Snyman, B. W. Seymore, J. F. S. Smith, H. J. Breedts, F. J. A. C. Labuschagne, C. Hamilton, W. J. Esterhuizen, W. C. Venter, L. P. Theunissen, H. P. Breytenbach.

GOEDEHOOP. Gestig 1914.

Sieletal: 156. Ledetal: 86. Gedoop: 8. Aangeneem: 6. Vertrek met Attestasie: 13. Oorgekom van ander kerke: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** S. P. J. J. v. Rensburg, Benzonlaan 12, Randfontein. **Scriba—Kassier:** G. v.d. Westhuizen jnr., Goedeheop, Pk. Roelofskamp, Vryburg. **Koster:** P. Grove, P. S. Diamandvorms, Vryburg. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** G. v.d. Westhuizen, W. J. Visser, P. F. J. van Vuuren, C. J. van Rensburg. **Diakens:** W. J. C. van Niekerk jnr., H. P. Groenewald.

DELAREY. Gestig 1922.

Sieletal: 666. Ledetal: 349. Gedoop: 16. Aangeneem: 15. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 9. Oorgekom van ander kerke: 9. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 3.

Predikant: Ds. J. A. Smit, Pk. Delareyville. **Konsulent 1ste:** Ds. J. J. Engelbrecht, Zwartruggens. **Konsulent 2de:** Ds. D. F. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp. **Scriba:** J. A. Pretorius Jnr., Klippan 213, P.K. Barberspan. **Kassier:** D. Diederichs, Aanhoubou, Pk. Delareyville. **Superintendent van Sondagskole:** Oudl. J. J. Bezuidenhout. **Orrellis:** vakant. **Koster:** G. J. Stolz. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouder-**

linge: J. A. Pretorius (snr.) W. J. Kampf, D. du Plessis, J. B. Rudolph, J. J. Bezuidenhout, M. J. Engelbrecht, G. P. J. van Vuuren, D. van Rensburg, J. C. v.d. Merwe en D. Flemming. **Diakens:** G. J. Diedericks, J. C. du Toit, J. J. Minnaar, J. Klazinga, G. J. Stolz, J. Nieuwoudt, M. van Rensburg, R. Kruger, H. Combrinck en H. Coetzee.

GROOT MARICO. Gestig 1924.

Sieleetal: 2000. Ledetal: 800. Gedoop: 43. Aangeneem: 25. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasie: 10. Vertrek met Attestasie: 24. Oorgekom van ander kerke: 12. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. J. J. Engelbrecht. **Konsulent 2de:** Ds. H. J. Geyser. **Scriba:** P. T. v. Staden, Bus 58, Groot Marico. **Kassier:** C. B. Otto, Groot Marico. **Superintendent van Sondagskole:** P. T. v. Staden, Bus 58, Groot Marico. **Koster:** J. Grobler. **Voorleser:** C. B. Otto. **Ouderlinge:** C. B. Otto, H. Esterhuizen, J. Meintjes, P. S. van Staden, P. S. van Staden, C. Cloete, H. L. Joubert, A. S. Obenholzer, J. Grobler, F. J. Naude, D. F. Taljaardt. **Diakens:** F. v. Straten, M. v. Zyl, J. v. Tonder, F. Naude, J. H. Mans, P. J. Obenholzer, J. Naude, J. C. Nortje, A. Naude, Awie Naude, J. du Toit, J. Reichel.

SCHWEIZER RENEKE. Gestig 1925.

Sieleetal: 446. Ledetal: 226. Gedoop: 17. Aangeneem: 6. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 3. Vertrek met Attestasie: 5. Oorgekom van ander kerke: 3. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 7.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. D. F. Erasmus, Ventersdorp. **Konsulent 2de:** J. A. Smit, DelaRey. **Scriba-Kassier:** J. B. Havenga, Hamilton, Pk. Diewedraai. **Superintendent van Sondagskole:** A. W. Smit, Houtvolop, Pk. Schweizer-Reneke. **Koster:** W. van der Westhuizen. **Voorleser:** A. W. Smit. **Ouderlinge:** J. M. C. Nortje, F. S. Viljoen, A. W. Smit, J. G. W. Basson, J. Meyntjies, M. van der Westhuizen. **Diakens:** G. P. Fourie, J. G. Kotze, J. G. Havenga, H. J. Kotze, Sam Hallatt, M. Koekemoer en J. M. C. J. van Vuuren.

MAFEKING. Gestig 1937.

Sieleetal: 143. Ledetal: 81. Gedoop: 10. Aangeneem: 5. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Bensonlaan 12, Randfontein. **Scriba-Kassier:** J. J. Vösser, Pospersoneel, Mafeking. **Ouderlinge:** F. A. Wolmarans, J. F. van Rensburg, C. J. Grobler. **Diakens:** R. Champion, B. C. Botha, P. C. Bossert, J. J. Vösser.

RANDPOORT. Gestig 1939.

Sieleetal: 1200. Ledetal: 620. Gedoop: 58. Aangeneem: 32. Getroud: 10 pare. Oorgekom met Attestasie: 21. Vertrek met Attestasie: 15 Oorgekom van ander kerke: 10. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 3.

Predikant: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, BA. B.D., Bensonlaan 12, Randfontein, Foon 67-1968. **Konsulent 1ste:** Ds. F. J. Z. Booyen, Wightstraat 46, Roodepoort. **Scriba:** Mnr. J. J. Steenkamp, Constance-laan 10, Homelake, Randfontein. Foon 67-1653. **Kassier:** M. J. van

Deventer, Vlakplaas, Pk. Tarlton. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Bensonlaan 12, Randfontein. **Orrelis:** Mej. J. B. Kok, Smutsstraat 80, Randgate. **Koster:** Oudl. I. J. G. Cronje, Deventerstraat 35, Randgate, Foon 67-2137. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** J. L. Celliers, S. I. Visser, I. J. G. Cronje, J. J. van Vuuren, H. C. Crafford, P. J. Bezuidenhout, W. G. Swanepoel, N. R. J. Strydom, N. Steenekamp, C. L. van der Merwe, H. Buitendach, S. S. v.d. Merwe, J. J. Oosthuizen. **Diakens:** G. J. Nolan, H. de Beer, F. F. Fourie, C. L. Naudé, C. J. Behr, G. J. Coetzer, P. van der Westhuizen, J. J. J. van Rensburg, K. Kruger, J. C. Visser, D. van Wyk, J. J. Steenkamp.

ROODEPOORT. Gestig 1940.

Sieleetal: 1050. Ledetal: 600. Gedoop: 56. Aangeneem: 30. Getroud: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 7. Oorgekom van ander Kerke: 6. Vertrek met Bewys Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. F. J. Z. Booyen, Foon 61-1835, Pastorie, Wightstraat 46. **Konsulent 1ste:** Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Randfontein, Bensonlaan 12, Porges. **Konsulent 2de:** Ds. W. F. Huysers, Krugersdorp, De Wetstr. 25. **Scriba vir Registrasies:** H. R. Zentgraf, Box 153, 4de Laan 41, Roodepoort-Noord, Foon 61-1239. **Scriba:** M. B. Steinmann, Posbus 8124, Johannesburg. **Kassier:** J. C. W. Francis, Foon 61-1225. **Superintendent van Sondagskole:** H. R. Zentgraf, 4de Laan 41, Roodepoort-Noord. **Koster:** J. H. Viljoen, Jeffreystaat 18. **Voorleser:** Ouderlinge om die beurt. **Ouderlinge:** A. Visagie, J. C. W. Francis, F. Muller, C. Wolfaard, J. A. F. Nel, H. R. Zentgraf, J. Bothma, D. Fourie, R. A. van den Berg, M. Norval, E. S. van Zyl. **Diakens:** B. Steinmann, B. P. de Beer, J. Potgieter, J. C. Welgemoed, F. J. A. Blignaut, S. J. Diedericks, O. Upton, A. Viljoen, A. van Brandis, J. Labuschagne, Barnard J. J. Coetzee, S. van den Berg, F. van Zyl.

RUSKOPPIES. Gestig 1941.

Sieleetal: 198. Ledetal: 101. Gedoop: 5. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander kerke: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. W. F. Huysers, Krugersdorp. **Konsulent 2de:** Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Randpoort. **Scriba:**—**Kassier:** Z. W. Pienaar, London No. 453, Pk. Dwaalboom. **Superintendent van Sondagskole:** Oudl. J. Coertze. **Koster:** J. J. Lombard. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** J. Coertze, G. van Aarde, Z. W. Pienaar, W. Pienaar. **Diaken:** C. P. Joubert, P. P. Fourie, J. D. v.d. Berg, P. Pienaar.

KRUGERSDORP WES. Gestig 1942.

Sieleetal: 930. Ledetal: 491. Gedoop: 81. Aangeneem: 46. Getroud: 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 14. Oorgekom van ander kerke: 13.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** W. F. Huysers, Krugersdorp. **Konsulent 2de:** S. P. J. J. van Rensburg, Randpoort. **Scriba:** Oudl. D. F. Kruger, Posbus 15, Van Wykstraat 7, Telefoon 66-2990. **Kassier:** Oudl. W. A. P. Brits, Posbus 15, Gouldstraat 54, Foon 66-2583. **Superintendent van Sondagskole:** D. F. Kruger, Van Wykstraat 7, Foon 66-2990. **Orrelis:** Mevr. M. Grober (Tydelik). **Koster:** Mevr. H. Ayres. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** W. A. P. Brits, C. H.

Biljon, J. G. de Bruin, E. de Witt, D. F. Kruger, D. H. Moller, I. Oosthuizen, F. Peach, J. van Staden, J. A. Visser. **Diakens:** G. Ayres, G. Bothma, S. P. Du Toit, W. Herbst, A. Neveling, C. J. C. van Rooyen, J. Rudolph, J. Schutte.

MALOPPO. Gestig 1942.

Sieletal: 94. Ledetal: 55. Aangeneem: 18.
Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. W. F. Huyzers. **Ouderlinge:** P. J. Swart, F. J. van Zyl, A. L. Pretorius. **Diakens:** G. Pretorius, H. Steyn.

VRYBURG. Gestig 1943.

Sieletal: 120. Ledetal: 63. Gedoop: 3. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasie: 20. Oorgekom van ander Kerke: 1.
Konsulent 1ste: Ds. J. A. Smit. 2de: Ds. J. J. Prinsloo. **Scriba-Kassier:** A. C. du Toit, 15A, Kerkstraat, Vryburg. **Koster:** K. Kriel. **Voorleser:** Oudl. J. C. du Toit. **Ouderlinge:** J. C. du Toit, F. C. Rosslee. **Diakens:** R. J. Kriel.

STELLA. Gestig 1945.

Sieletal: 122. Ledetal: 74. Gedoop: 3. Aangeneem: 2. Oorgekom van ander kerke: 1.
Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Randpoort. **Konsulent** 2de: Ds. F. J. Z. Booysen, Roodepoort. **Scriba-Kassier:** J. C. Meyer, P.K. Stella. **Ouderlinge:** F. P. Erasmus en S. P. Bezuidenhout. **Diakens:** J. C. Meyer, W. J. Barnardt, G. D. Pretorius.

KOSTER. Gestig 1945.

Sieletal: 329. Ledetal: 187. Gedoop: 8. Aangeneem: 12. Oorgekom met Attestasie: 174. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander kerke: 13. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 1.
Predikant: Vakant. **Konsulent** 1ste: Ds. W. F. Huyzers, Krugersdorp. **Scriba:** F. J. van Staden, Posbus 31, Koster. **Kassier:** G. J. Greeff, Vlaktefontein, P.K. Koster. **Voorleser:** (1) Ouderling A. J. Greeff, (2) Ouderling S. du Plessis. **Ouderlinge:** A. J. Greeff, A. F. Greeff, Joh. Venter, S. du Plessis, J. L. Esterhuizen, F. J. van Staden. **Diakens:** J. Steyn, A. van Jaarsveld, P. F. Kock, W. Schoeman, A. C. Cilliers, C. J. Esterhuizen, N. Steenekamp.

FLORIDA. Gestig 1946.

Sieletal: 464. Ledetal: 253. Gedoop: 9. Aangeneem 9. Getroude een paar. Oorgekom van ander kerke 8.

Predikant: Vakant. **konsulent:** Ds. F. J. Z. Booysen, Whitestraat 26, Roodepoort, Foon 61-1385. **Scriba:** L. M. Coetzee, Gretchenstraat 10, Florida, Foon 62-1363. **Kassier:** A. H. de Koster, Alexandrastraat 134, Florida-uitbreiding No. 3. **Superintendent van Sondagsskole:** Br. W. Venter, Negenestraat 4, Maraisburg. **Orrelis:** Mevr. Joubert. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** C. C. A. Breit, O. Bierman, J. H. Coetzee, A. H. de Koster, L. Grové,

C. P. Hattingh, B. P. Steyn, W. J. Steyn, J. van Deventer. **Diakens:** A. Beyl, J. P. J. Botha, P. L. Bezuidenhout, L. M. Coetzee, G. Cronjé, Engelbrecht, M. C. Meyer, M. J. Nortmann.

RING VAN TRICHARDSFONTEIN.

Gemeentes: Trichardsfontein, Chrissiesmeer, Ermelo, Grmiston, Piet Retief, Eendracht, Bethal, Brakpan, Delmas, Boksborg, Springs, Morgenzon, Zuurfontein, Benoni, Primrose, Breyten, Alberton.

Ringskommissie: **Voorsitter:** Ds. M. M. Grobler. **Scriba:** Ds. E. S. Mulder. **Vise-voorsitter:** Ds. J. C. du Plessis. **Vise-Scriba:** Ds. J. J. Prinsloo. **Ouderlinge:** Nico Wolmarans, P. A. Ras, J. C. du Plessis. **Secundi:** N. A. v. Schalkwyk, R. C. J. Taljaard, J. G. Gauché. **Superintendent van Sondagsskole:** Ds. G. J. J. Roos.

TRICHARDTSFONTEIN. Gestig 1879.

Sieletal: 689. Ledetal: 450. Gedoop: 17. Aangeneem 14. Getroude 3 pare. Oorgekom met Attestasie: 20. Vertrek met Attestasie: 14. Oorgekom van ander kerke: 3. Vertrek met Bew. Lidmaatskap: 15.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo (J./seun), P.K. Trichard. **Konsulent** 1ste: Ds. M. M. Grobler. **Konsulent** 2de: Ds. W. van Bergen. **Scriba-Kassier:** W. A. van Schalkwyk, Bus 20, Trichard. **Superintendent van Sondagsskole:** Oudl. W. A. van Schalkwyk, Bus 20, Trichard. **Koster:** W. H. Cooper. **Voorleser:** Oudl. W. A. van Schalkwyk. **Ouderlinge:** W. A. van Schalkwyk, C. G. V. Grové, B. J. Liebenberg, P. C. Venter, G. T. D. Holtzhausen, H. A. Redelinghuys, G. B. C. Bester, P. J. L. Booysen, J. N. de Vos, C. J. H. Smit.

Diakens: J. J. Meyer, H. L. Venter, N. C. Oberholzer, L. A. Stone, A. J. Steenkamp, A. H. Lintvelt, J. A. Oberholzer, G. J. v. d. Merwe, T. F. Kloppe.

CHRISSIESMEER. Gestig 1892.

Sieletal: 221. Ledetal: 152. Gedoop: 9. Aangeneem: 5. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys Lidmaatskap: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. M. M. Grobler, Pk. Eendracht. **Scriba:** S. W. J. Meyer, Knockdhu 178, Pk. Lake Chrissie. **Kassier:** J. H. van der Vyver, Bus 14, Lake Chrissie. **Superintendent van Sondagsskole:** Ouderling N. J. van der Linde, Bloemkrans, Pk. Lothair. **Orrelis:** Mevr. C. H. Buitendag. **Koster:** J. J. P. Meyer. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** L. M. Stoop, N. J. van der Linde, T. S. C. van der Vyver, S. W. Meyer, H. du Preez. **Diakens:** A. du Preez, C. H. Buitendag Jnr., J. N. Botha, J. H. Engelbrecht, L. M. Joubert, J. J. du Preez.

ERMELO. Gestig 1909.

Sieletal: 475. Ledetal: 306. Gedoop: 18. Aangeneem: 10. Getroude 6 pare. Oorgekom met Attestasie: 12. Vertrek met Attestasie: 22. Oorgekom van ander Kerke: 7. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 9.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. W. v. Bergen, Eeufesstraat 29, Bethal. **Scriba:** Nico Wolmarans, Transvalia, Pk. Uitspanning. **Kassier:** Mevr. Kruger, Nels Tehuis, Ermelo. **Superintendent van Sondagsskole:** A. J. van Rensburg, Pk. Ermelo. **Orrelis:** Mevr. H.

Fourie. Koster: W. C. Coetzer. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** M. J. J. Dreyer, G. J. van Rensburg, Nico Wolmarans, J. J. Human, J. J. Reyneke, J. A. Pretorius. **Diakens:** D. J. Struwig, W. A. J. van Rensburg, A. J. van Rensburg, P. W. Kemp, C. de Wilt, P. Fourie, R. G. Curlewis, F. Vermaak.

GERMISTON. Gestig 1911.

Sieletal: 1876. Ledetal: 980. Gedoop: 133. Aangeneem: 75. Getroude: 38 pare. Oorgekom met Attestasie: 89. Vertrek met Attestasie: 55. Oorgekom van ander kerke: 43. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 24.

Predikant: Ds. J. C. du Plessis, Eerstestraat 21, Lambton, Germiston, Foon 51-3521. **Konsulent 1ste:** Ds. C. H. Muller, Pk. Delmas. **Konsulent 2de:** Ds. G. J. J. Roos, Starweg 2, Fishers Hill, Primrose. **Scriba:** Oudl. P. J. J. van Nieuwenhuizen, Posbus 414, Germiston, Foon 59-9456. **Kassier:** Diaken J. J. Nortjé, Haleylaan 49, Park Hill. **Registrasie-scriba:** Diaken J. J. Nortjé, Haley-Gardens, Germiston. **Superintendent** laan 49, Park Hill Gardens, Germiston, Foon 51-1679. **Superintendent** van Sondagskole: Oudl. P. J. J. van Nieuwenhuizen, Posbus 414, Germiston, Foon 59-9456. **Orrellis:** Mnr. Marx, Rialtogebou 7, Germiston, Foon 51-2083. **Koster:** Mnr. J. W. Germishuizen. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** J. J. Taljaard, D. P. Rossouw, G. J. H. Grobler, M. C. van Staden, H. J. Niehans, G. Broodryk, M. A. Helberg, N. H. Morrison, W. J. Earle, W. H. Scheepers, G. B. C. Oosthuizen, C. J. S. Venter, S. H. du Bruyn, H. H. van der Merwe, A. J. T. de Necker, P. J. van Nieuwenhuizen, S. P. Mulder, P. P. Delport, J. J. van Zyl, F. C. Swanepoel, J. H. Smit, S. P. van Vuuren. **Diakens:** H. J. van Sittert, J. A. Venter, T. L. du Bruyn, G. J. Snyman, C. J. Niehans, P. L. Bodenstein, J. P. Havenga, P. J. Els, B. J. Henning, P. N. Viljoen, J. C. Fourie, J. Germishuizen, H. Botha, J. H. K. Grobbelaar, C. Helberg, J. D. de Waal, J. H. Mulder, A. G. Weideman, J. J. Nortjé, J. C. Jooste, M. P. Pretorius, P. J. Booyse, P. J. Pretorius.

PIET RETIEF. Gestig 1912.

Sieletal: 300. Ledetal: 166. Gedoop: 11. Aangeneem: 9. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 5. Oorgekom van ander kerke: 3.

Predikant: Ds. W. van Bergen, Eeufesstraat 29, Bethal. **Scriba:** A. M. K. Harthoorn, Krugerstraat 22, Piet Retief. **Kassier:** F. P. Faber, Bus 104, Piet Retief. **Superintendent van Sondagskole:** H. Coertze, Bus 121, Piet Retief. **Orrellis:** Vakant. **Koster:** J. D. Richards. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** P. S. Botes, H. Coertze, A. M. K. Harthoorn, S. J. J. van Rensburg. **Diakens:** J. D. Richards, T. T. L. Herbst, D. J. A. Willemse, J. J. Kemp.

EENDRACHT. Gestig 1917.

Sieletal: 1168. Ledetal: 676. Gedoop: 23. Aangeneem: 20. Oorgekom met Attestasie: 5. Vertrek met Attestasie: 6. Oorgekom van ander kerke: 4. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. M. M. Grobler, Pk. Eendracht. **Konsulent:** Ds. E. S. Mulder, Spring. **Scriba:** P. A. Ras, Pk. Bosmansfontein, Oor Greylingstad. **Kassier:** P. A. Ras, Pk. Bosmansfontein, Oor Grey-

lingstad. **Superintendent van Sondagskole:** M. C. Pelser, Enkeldebos, Pk. Devon. **Orrellis:** Mevr. M. S. Prinsloo. **Koster:** B. J. Barnard. **Voorleser:** P. A. Ras en J. H. Vorster. **Ouderlinge:** P. A. Ras, J. H. Vorster, C. P. Willemse, N. M. Prinsloo, J. Geldenhuys, G. W. Visage, J. J. Venter, A. J. de Lange, C. Barnard, J. A. Burger, M. J. Willemse. **Diakens:** A. T. van Niekerk, D. S. Venter, M. J. Willemse, H. S. Steyn, S. T. Prinsloo, J. C. Kriek, D. Duvenage, D. G. Krugel, W. J. Meyer, J. A. Bierman, M. C. Pelser.

BETHAL. Gestig 1918.

Sieletal: 808. Ledetal: 480. Gedoop: 32. Aangeneem: 22. Getroude: 6 pare. Oorgekom met Attestasie: 6. Vertrek met Attestasie: 10. Oorgekom van ander kerke: 8.

Predikant: Ds. W. van Bergen, Eeufesstraat 29, Bethal. **Konsulent 1ste:** Ds. J. J. Prinsloo. **2de:** Ds. J. C. du Plessis. **Scriba:** G. I. van der Westhuizen, Bus 162, Bethal. **Kassier:** D. E. P. Nortjé, 81 Du Plooystraat, Bethal. **Superintendent van Sondagskole:** W. Kidson, Du Plooystraat 7, Bethal. **Orrellis:** J. P. van Heerden. **Koster:** W. J. Hattingh. **Ouderlinge:** D. E. P. Nortjé, A. M. Strauss, J. J. du Toit, T. J. J. van Rensburg, J. G. du Toit, M. J. Roets, B. W. Esterhuizen, G. F. Coetzer, W. J. Groenewald, D. J. G. S. Kidson. **Diakens:** S. M. Venter, H. D. L. Roux, E. J. Matthee, N. A. Visser, A. J. W. Posthuma, B. T. Booyse, L. G. C. Schnetler, G. Herbst.

BRAKPAN. Gestig 1925.

Sieletal: 1375. Ledetal: 790. Gedoop: 80. Aangeneem: 55. Getroude: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 37. Vertrek met Attestasie: 9. Oorgekom van ander kerke: 28. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 12.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Rhodeslaan 57, Foon 55-2639, Brakpan. **Konsulent 1ste:** Ds. J. C. du Plessis. **Konsulent 2de:** Ds. G. P. J. Grobler. **Scriba:** S. I. Prinsloo, Germainlaan 47, Foon 55-2213, Brakpan. **Scriba van Registrasie:** G. J. Jordaan, Bus 109, Brakpan. **Kassier:** D. Linnenkamp, Germainlaan 47, Brakpan. **Superintendent van Sondagskole:** M. J. Wolmarans, Lesterweg 50, Brenthurst, Brakpan. **Orrellis:** Mevr. J. Marais. **Koster:** J. Deysel. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** R. J. Potgieter, W. v. d. Westhuizen, G. J. Jordaan, J. S. Marais, J. H. Deysel, A. J. Whiteman, H. J. Ferreira, B. Marais, J. Naude, C. A. Roets, D. Swanevelder, S. P. Vorster, W. Jordaan, J. J. Wolmarans, C. B. du Toit, D. P. S. Linnenkamp, S. I. Prinsloo, J. H. Pieterse, P. H. Terblanche, G. van Emminus, D. C. Benade, F. A. Bezuidenhout, M. J. Wolmarans, J. Labuschagne, F. Herbst. **Diakens:** P. Ferreira, A. B. Herbst, J. Roussouw, P. van Eck, M. C. Viljoen, F. Viljoen, D. Ras, A. C. Wessels, J. L. Green, D. C. de Villiers, N. J. Bronkhorst, P. Vermaak, D. G. Jacobs, F. A. Booyse, H. Greyling, P. B. van Dyk, J. van Vuuren, J. L. Scholtz, J. Steyn, J. C. Meyer, J. van Staden, M. Fourie.

DELMAS. Gestig 1926.

Sieletal: 852. Ledetal: 430. Gedoop: 16. Aangeneem: 13. Getroude: 4 pare. Oorgekom met Attestasie: 22. Vertrek met Attestasie: 5. Oorgekom van ander kerke: 9. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 6.

Predikant: Ds. C. H. Muller, Delmas. **Konsulent 1ste:** Ds. G. J. Roos, Primrose. **Konsulent 2de:** Ds. M. M. Grobler, Eendracht. **Scriba:** Diaken J. A. Pretorius, Bus 8, Delmas, Foon 8. **Kassier:** Ouderling D. P. Smit, Bus 110, Foon 27, Delmas. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling J. P. Hattingh, Bus 87, Delmas. **Orrelis:** Mevr. J. G. Pretorius, Delmas. **Koster:** F. D. Kruger, Leeupoort, Delmas. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** S. M. van Dyk, M. J. du Plessis, P. T. Krugel, A. J. Greyling, P. T. Bothma, J. A. H. Reyners, C. C. A. Greyling, J. Eksteen, J. H. Eksteen, F. O. Jordaan, D. P. Smit, P. Riekert, K. Kruger. **Diakens:** J. G. Pretorius, J. A. Rossouw, P. J. van Rensburg, A. H. du Plessis, G. A. de Beer, J. J. Uys, J. H. Greyling, W. A. Kruger, T. J. Grobler, L. le Grange, C. Krugel.

BOKSBURG. Gestig 1932.

Sieletal 1,200. Ledetal: 853. Gedoop: 56. Aangeneem: 38. Getroud: 5 pare. Oorgekom met Attestasie: 16. Vertrek met Attestasie: 3. Oorgekom van ander kerke: 8. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 10.

Predikant: Ds. G. P. J. Grobler, B.A., B.D., 41, 10de straat, Boksburg-Noord. **Konsulent 1ste:** Ds. C. H. Muller, Delmas. **Konsulent 2de:** Ds. E. S. Mulder, Springs. **Scriba:** Mevr. J. Kolver, Champtionstr. 72, Casemdorf, Boksburg-Noord. **Kassier:** J. A. P. Nel, Sarel Cilliersstr. 56, Boksburg-Noord. **Superintendent van Sondagskole:** C. G. Schutte, 8ste Straat 82, Boksburg-Noord. **Orrelis:** Mej. M. Scholtz. **Koster:** A. E. Foord. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** J. A. P. Nel, J. J. Botha, B. Blignaut, I. Kolver, C. G. Schutte, A. H. v. d. Westhuizen, A. J. J. v. d. Bank, M. J. van Staden, F. Terblanche, A. E. Foord. **Diakens:** F. P. Horn, C. J. Badenhorst, W. F. Fourie, J. A. Grobler, M. J. Cronje, J. J. Rosslee, J. M. J. de Wet, E. J. G. J. van Rensburg, P. A. Gouws, H. P. de Winnaar, J. P. J. van Rensburg, G. P. Weber, A. Fouche, P. P. Rosslee, F. J. Pretorius.

SPRINGS. Gestig 1936.

Sieletal: 1377. Ledetal: 732. Gedoop: 71. Aangeneem: 45. Getroud: 17 pare. Oorgekom met Attestasie: 40. Vertrek met Attestasie: 17. Oorgekom van ander kerke: 37. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. E. S. Mulder, Selbornlaan 7, Geduldutbreiding, Foon 56-2994. **Konsulent 1ste:** Ds. G. P. J. Grobler, Boksburg. **Konsulent 2de:** Ds. M. M. Grobler, Eendracht. **Scriba:** H. J. van Broekhuizen, Retiefstraat, Geduldutbreiding. **Kassier:** J. C. Botha, New Era Pers, Springs. **Superintendent van Sondagskole:** Ds. E. S. Mulder. **Orrelis:** Mevr. H. A. du Plessis. **Koster:** J. W. Fourie. **Voorleser:** Ouderling R. C. J. Taljaard. **Ouderlinge:** R. C. J. Taljaard, W. van Drimmelen, C. P. Krige, H. J. Bouwer, J. L. Venter, W. H. Maclean, A. J. van Wyk, J. J. Wilson, G. J. J. van der Bank, J. H. du Pessis, P. H. Botes, J. L. Reiners, G. P. Dreyer, F. J. Booysen, J. A. Hall, M. J. Potgieter, P. G. Steyn, J. J. Prinsloo, J. A. Ras, B. G. Nel. **Diakens:** J. H. Redelinghuys, R. J. Venter, J. H. Grant, P. A. van Wielligh, L. J. Viljoen, N. J. J. Booysse, J. N. du Bruyn, J. F. Beytell, H. J. Botha, J. Brits, H. J. de Bruyn, P. E. v. d. Westhuizen, L. C. Janneke, C. J. Zwarts, F. N. van Drimmelen, C. J. Smit, E. W. Tönsing, P. W. Griffin, H. Dreyer, F. A. Booysse, J. J. Steyn.

MORGENZON. Gestig 1937.

Sieletal: 304. Ledetal: 183. Gedoop: 6. Aangeneem: 9. Getroud: 2 pare. Oorgekom met Attestasie: 4. Vertrek met Attestasie: 7. Oorgekom van ander kerke: 7. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. W. v. Bergen, Bethal. **Konsulent 2de:** Ds. G. J. Roos, Primrose. **Scriba:** P. Meyer, Posbus 57, Morgenzon. **Kassier:** P. Meyer. **Superintendent van Sondagskole:** P. Meyer, Bus 57, Morgenzon. **Orrelis:** R. J. Strydom. **Koster:** R. J. Strydom. **Voorleser:** A. A. Mulder. **Ouderlinge:** A. A. Mulder, M. D. Meyer, J. A. van Wyk, M. Buitendag, J. S. Beukes. **Diakens:** P. Struwig, C. Engelbrecht, F. J. Bekker, J. P. Maré, W. Zevenster.

ZUURFONTEIN. Gestig 1939.

Sieletal: 528. Ledetal: 301. Gedoop: 19. Aangeneem: 11. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 10. Vertrek met Attestasie: 4.

Predikant: Vakant. **Scriba:** B. P. du Plessis, Plot 118, Bredell, Kempton Park. **Kassier:** J. S. J. Visser, Weststraat 39, Kempton Park. **Superintendent van Sondagskole:** H. M. Jacobs, Kk. Kempton Park. **Orrelis:** Mevr. R. Robberts. **Koster:** J. A. J. du Plessis. **Ouderlinge:** L. Robberts, W. W. C. Pieterse, D. Z. Kotze, M. Marais, J. G. Duvenhage (T.sn.), J. Vosloo, B. P. du Plessis. **Diakens:** J. A. Burger, W. J. Vermeulen, P. Botha, W. H. Nel, H. de Wet, H. M. Jacobs, S. J. Pretorius, J. S. de Villiers.

BENONI. Gestig 1941.

Sieletal: 1,190. Ledetal: 835. Gedoop: 41. Aangeneem 40. Getroud: 13 pare. Oorgekom met Attestasie: 8. Vertrek met Attestasie: 6. Oorgekom van ander kerke: 10. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 3.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. E. S. Mulder, Springs. **Konsulent 2de:** Ds. J. J. Prinsloo, Brakpan. **Scriba:** Chris. Engelbrecht, Howardlaan 120, Benoni. **Kassier:** T. W. Smith, 3de Laan 33, Northmead, oor Benoni, Foon 54-1658. **Superintendent van Sondagskole:** A. P. Prinsloo, Putfonteinskool, Pk. Putfontein. **Orrelis:** B. J. Dijkman. **Koster:** Chris. Engelbrecht. **Voorleser:** Oudl. Chris. Engelbrecht. **Ouderlinge:** J. G. Gauche, C. J. Prinsloo, F. A. Potgieter, J. J. H. Zeelie, P. H. Botha, T. W. Smith, C. S. Nicholson, J. J. Steyn, H. Human, J. P. Faure, W. A. Venter en Chris. Engelbrecht. **Diakens:** J. J. Basson, S. C. van Wyk, A. P. Botha, A. P. Prinsloo, J. C. Botha, G. J. Oosthuizen, D. P. Fourie, Jan du Toit, R. J. Prinsloo, S. J. Klopper, I. W. Hattingh, N. J. Smit, C. N. Snyman.

PRIMROSE. Gestig 1945.

Sieletal: 1,453. Ledetal: 832. Gedoop: 64. Aangeneem: 41. Getroud: 11 pare. Oorgekom met Attestasie: 52. Oorgekom van ander Kerke: 34. Vertrek met Bewys Lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. G. J. J. Roos, Starstraat 2, Fishersheuwel, Primrose. **Konsulent:** 1ste: Ds. G. P. J. Grobler, Boksburg. **Konsulent 2de:** Ds. E. S. Mulder, Springs. **Scriba:** J. E. Labuschagne, Lupinlaan 60, Primrose. **Kassier:** S. J. Venter, Jupiterweg 15, Fishersheuwel. **Superintendent van Sondagskole:** J. H. Erasmus, Gorstlaan 44, Primrose. **Orrelis:** Mevr. J. S. Pretorius. **Voorleser:** Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** P. H. Annandale, S. J. Venter, J. P. Barnard, C. J. A. Pieterse, J. J. Pretorius, C. P.

Steyn, C. G. de Villiers, J. H. Erasmus, M. C. Erasmus, J. G. Engelbrecht, F. J. Griffen, G. F. Jonker, K. Dorfling, J. G. le Roux, G. E. Lizamore, J. E. Labuschagne. **Diakens:** L. Venter, G. C. S. Pretorius, S. J. du Plessis, G. J. Scheepers, B. D. Snyman, J. S. Labuschagne, M. J. Klopper, H. J. Kriek, E. H. D. Greeff, J. H. Smit, D. J. Pieterse, J. J. Botha, B. J. Burger, J. T. P. van Eden, J. B. Marais, J. S. C. Karn.

BREYTEN. Gestig 1945.

Sieletal: 238. Ledetal: 129. Gedoop: 9. Aangeneem 7.
Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** J. C. du Plessis, Germiston. **Scriba-Kassier:** M. J. Swart, Posbus 1, Breyten. **Superintendent van Sondagskole:** R. P. Meyer, S.A.S., Breyten. **Koster:** H. J. van Kraayenburg, S.A.S., Breyten. **Voorleser:** H. P. Dreyer, S.A.S., Breyten. **Ouderlinge:** J. Meyer, W. Roelofze, M. J. Swart, H. P. Dreyer, A. A. J. van Vuuren. **Diakens:** R. P. Meyer, A. K. Smit, J. S. Grobler, S. van Biljon.

ALBERTON. Gestig 1946.

Sieletal: 644. Ledetal: 326. Gedoop: 14. Aangeneem: 8. Getroud: 4 pare. Oorgekom met Attestasie: 207. Oorgekom van ander kerke: 15.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. J. C. du Plessis, 1ste Laan 21, Germiston. **Konsulent 2de:** Ds. G. J. Roos, Star-weg 2, Fishers Hill, Primrose. **Scriba:** G. P. Strydom, Susanna-weg 64, Florentia. **Registrasie Scriba:** T. F. Kruger, 9de Laan 38a. **Kassier:** A. T. de Jager, 9de Laan 37. **Superintendent van Sondagskole:** A. Ackerman, New Market Renbaan. **Orrelis:** Mej. S. Patterson. **Voorleser:** 'n Ouderling om die beurt. **Ouderlinge:** G. Bekker, D. Rossouw, S. Erasmus, A. Venter, H. Grobler, A. Ackerman, G. P. Strydom, M. Marais, N. Coetzee, M. Potgieter, J. Visagie, J. H. Badenhorst, A. T. de Jager. **Diakens:** D. du Preez, T. F. Kruger, D. Morse, P. Swart, J. Sauerman, I. Bierman, F. J. Cronje, P. M. Fick, M. van Zyl, C. Minnaar, P. Smit.

GEMEENTES BUIITE RINGVERBAND.

(Onder toesig van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)

Unie:

Gemeente Kaapstad.

KAAPSTAD. Gestig 1943.

Sieletal: 260. Ledetal: 164. Gedoop: 5. Aangeneem: 9.

Predikant: Ds. A. Brandt, „Eheby”, Dunkeldlaan, Bishopscourt Estate, Claremont, K.P. **Scriba:** W. H. Boshoff, „Monte Christo”, Uitvlugt 2, Pinelands, Kaap. **Kassier:** A. v. d. Horst, Kantara Court 1, Davenportweg, Vredenhoek, Kaapstad. **Orrelis:** Oudl. J. v. d. Berg. **Voorleser:** A. A. Schouten. **Ouderlinge:** A. A. Schouten, M. J. Scheepmaker, J. v. d. Berg, L. F. Hillebrand, R. A. Buitendag. **Diakens:** W. H. Boshoff, A. v. d. Horst, D. C. Kleynhans.

SUIDELIKE RHODESIË:

Gemeentes:

Gwelo (met afdelings Shabani, Seluwe, Que Que en Umvuma).
 Afdeling Sinoia, Afdeling Welgetroost, Afdeling Gatooma,
 Fort Victoria, Bulawayo, Salisbury, Chipinga, Rusape.

GWELO. Gestig 1923.

(Met afdelings: Shabani, Selukwe, Que Que en Umvuma.)

Sieletal: 178. Ledetal: 144. Gedoop: 3. Aangeneem 2.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter. **Scriba:** Ds. S. J. Strydom. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling N. H. Visser. **Gwelo Ouderlinge:** N. H. Visser, H. v. d. Merwe, M. J. Olivier. **Shabani Ouderling:** M. J. Olivier. **Gwelo Diakens:** J. L. Pretorius, M. Strydom, P. Erasmus. **Shabani Diakens:** P. J. Erasmus.

AFDELING SINOIA.

Sieletal: 28. Ledetal: 18.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Sewendestraat 8, Gwelo. **Konsulent:** P. J. J. Venter, Makwawassie. **Scriba:** S. P. Naudé, Samos, Pk. Banket, S. Rhodesië. **Kassier:** P. W. Oosthuizen, Pk. Sinoia, S. Rhodesia. **Ouderlinge:** S. P. Naudé, P. van der Berg. **Diakens:** W. A. S. Olivier.

AFDELING WELGETROOST.

Sieletal: 48. Ledetal: 26.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter. **Ouderlinge:** C. J. Strydom, J. Botha. **Diaken:** C. A. Cilliers.

AFDELING GATOOMA.

Sieletal: 64. Ledetal: 33. Aangeneem: 5.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter. **Scriba:** P. J. Grobler, Iffel Flats, Pk. Gatooma. **Kassier:** P. J. Grobler. **Ouderlinge:** W. H. Hundermark, J. H. Rabe, R. J. Bernade. **Diakens:** G. J. Noppé.

FORT VICTORIA. Gestig 1923.

Sieletal: 54. Ledetal: 36. Gedoop: 2. Getroud: 1 paar.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter. **Ouderling:** C. J. Rabe. **Diaken:** J. H. Bezuidenhout.

BULAWAYO. Gestig 1934.

Sieletal: 134. Ledetal: 81. Gedoop: 4. Aangeneem: 7. Getroud: 1.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter. **Scriba:** C. W. Kleynhans, Posbus 935, Bulawayo. **Kassier:** C. W. Kleynhans. **Ouderlinge:** C. W. Kleynhans, P. J. Buckle, N. J. R. Booysen. **Diakens:** J. D. Wagenaar, J. J. van Niekerk, M. J. Herbst.

SALISBURY. Gestig 1934.

Sieletal: 111. Ledetal: 58.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Scriba/Kassier:** J. P. Genade, Bus 687, Salisbury. **Superintendent van Sondagskole:** Ouderling G. P. Stoltz. **Ouderlinge:** G. P. Stoltz, J. P. du Preez, H. S. Strubbel. **Diakens:** G. E. Barry, H. Botha, A. Olivier.

CHIPINGA. Gestig 1937.

Sieleetal: 26. Ledetal: 16.

Predikant: Ds. S. J. Strydom. **Konsulent:** Ds. P. J. J. Venter.
Scriba: G. Ferreira, Chipinga. **Kassier:** G. Rall, Chipinga. **Ouderling:**
 P. J. Snyders. **Diaken:** G. Ferreira.

RUSAPE. Gestig 1945.

Sieleetal: 55. Ledetal: 25.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Sewendestraat 8, Gwelo. **Scriba-**
Kassier: Mnr. Hennie Alberts, Leeukuil, Pk. Inyajura. **Ouderling:**
 T. E. Serfontein. **Diaken:** F. Kirsh.

NOORDELIKE RHODESIË.

Gemeentes:

Luanshya, Lusaka, N'Kana, Mufulira.

LUANSHYA. Gestig 1934.

Sieleetal: 122. Ledetal: 61. Gedoop: 6. Aangeneem 3. Oorgekom van ander kerke: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. C. H. Muller. **Konsulent**
2de: Ds. W. van Bergen. **Scriba:** F. C. Rosslee, Z-laen 98, Luanshya.
Kassier: F. C. Rosslee, Z-laen 98, Luanshya. **Superintendent van**
Skole: Mnr. J. P. Potgieter, C. Laan 24, Luanshya. **Voorleser:** 'n Ouderling.
Ouderlinge: J. J. S. Viljoen, J. P. Potgieter, J. F. Knoetze.
Diakens: A. D. P. Visagie, C. M. L. Steinmann, G. M. Riekert.

LUSAKA. Gestig 1934.

Sieleetal: 65. Ledetal: 45. Gedoop: 4. Aangeneem: 2. Vertrek met Attestasie: 1.

Konsulent 1ste: Ds. S. P. Viljoen. **Konsulent 2de:** Ds. C. H. Muller.
Scriba: Mevr. M. C. E. Wienand, Springfontein, Lusaka.
Kassier: Mnr. W. H. Neethling, Doringpoort, Lusaka. **Ouderlinge:**
 D. van Dyk, E. D. Wienand. **Diakens:** Robert H. Wienand, Daniel Neethling.

NKANA, Gestig 1934.

Sieleetal: 78. Ledetal: 51. Gedoop: 27. Aangeneem: 31. Oorgekom met Attestasie: 2. Oorgekom van ander kerke: 2. Vertrek met bewys van lidmaatskap: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent 1ste:** Ds. S. P. Viljoen, Brixton.
Konsulent 2de: Ds. Muller, Delmas. **Scriba/Kassier:** E. C. Visagie,
 Bus 252, Nkana, N.R. **Superintendent van Sondagskole:** Edward C. Visagie.
Voorleser: E. C. Visagie. **Ouderlinge:** E. C. Visagie, S. H. Visser.
Diakens: L. A. Erasmus, P. J. Opperman.

MUFULIRA. Gestig 1946.

Sieleetal: 83. Ledetal: 47.

Konsulent: Ds. C. H. Muller. **Scriba/Kassier:** A. Z. P. Willemse,
 K.B. 17, Mufulira. **Ouderling:** J. J. Blanche. **Diakens:** C. E. Belcher,
 T. F. Grobler.

SUID WES AFRIKA:

Gemeentes:

Otjiwarongo, Gobabis, Grootfontein, Outjo van Drimmelen.

OTJIWARONGO. Gestig 1937.

Sieleetal: 122. Ledetal: 66. Gedoop: 3. Aangeneem: 2. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasie: 3. Oorgekom van ander kerke: 2.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. J. D. Storm. **Scriba:** J. P. Venter,
 Moravia, Pk. Okahandja (Dist. Otjiwarongo). **Kassier:** J. M. v. d. Merwe,
 Jnr., Tevrede, Otjiwarongo. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** G. van Staden,
 J. P. Venter. **Diakens:** J. M. Venter, J. H. Steyn, J. M. v. d. Merwe, Jnr.

GOBABIS. Gestig 1937.

Sieleetal: 241. Ledetal: 131. Gedoop: 7.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. C. S. v. H. Steenekamp.
Scriba-Kassier: P. S. Oosthuizen, Gobabis. **Voorleser:** 'n Ouderling.
Ouderlinge: J. M. du Plessis, J. J. Coetzee, B. C. Spies, W. P. Oosthuizen,
 M. Theron. **Diakens:** J. J. Oosthuizen, P. L. A. du Plessis, M. J. Wilmans.

GROOTFONTEIN. Gestig 1937.

Sieleetal: 161. Ledetal: 87. Gedoop: 10. Aangeneem: 1. Getroude: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 3. Oorgekom van ander kerke: 1.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. J. D. Storm. **Scriba/Kassier:**
 A. M. Kok, Harmonie, Pk. Grootfontein, S.W.A. **Superintendent van**
Sondagskole: Ouderling J. P. v. d. Walt. **Voorleser:** 'n Ouderling.
Ouderlinge: J. P. v. d. Walt, L. M. Potgieter, S. v. d. Merwe.
Diakens: C. Thomas, B. J. Alberts, A. Espach.

VAN DRIMMELEN. Gestig 1941.

Sieleetal: 62. Ledetal: 35. Gedoop: 1. Aangeneem: 2. Oorgekom van ander kerke: 4.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. W. P. v. d. Merwe, Parys.
Scriba: J. C. v. d. Merwe, Goedgeluk, G.S. 84, Okahandja. **Kassier:**
 J. C. v. d. Merwe. **Koster:** P. Botha. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:**
 J. C. v. d. Merwe, P. S. Oosthuizen. **Diakens:** J. H. du Plessis,
 D. J. J. Labuschagne.

OUTJO. Gestig 1943.

Sieletal: 156. Ledetal: 83. Gedoop: 8. Aangeneem: 3.

Predikant: Vakant. **Konsulent:** Ds. W. P. v. d. Merwe, Parys, O.V.S. **Scriba:** P. P. H. Alberts, Neins West, Outjo. **Kassier:** P. P. H. Alberts, Neins West, Outjo. **Voorleser:** 'n Ouderling. **Ouderlinge:** P. P. H. Alberts, G. Lambert, L. M. du Plessis, G. Alberts. **Diakens:** W. Prinsloo, D. Coetzee, P. Vorster, en P. P. H. van der Merwe.

OOS-AFRIKA.

Gemeentes:

Rensburgrus, Arusha.

RENSBURGRUST.

Sieletal: 250. Ledetal: 130.

Scriba: L. S. J. Wolmarans, Pk. Eldores, Kenya. **Kassier:** S. P. Kruger, Eldoret, Kenya. **Koster:** P. W. J. van Rensburg. **Voorleser:** P. L. Steenkamp. **Ouderlinge:** P. L. Steenkamp, J. Engelbrecht, L. Wolmarans. **Diakens:** T. Fourie, J. van Rensburg, H. van Rensburg.

ARUSHA.

Sieletal: 163. Ledetal: 92. Gedoop: 13. Aangeneem: 15.

Predikant: Vakant. **Scriba-Kassier:** G. de Beer, Pk. Bus 16, Arusha, Tanganyika Gebied, Oos Afrika. **Koster:** A. J. Venter. **Voorleser:** Ouderling G. J. de Beer. **Ouderlinge:** W. Pretorius, J. J. van der Westhuizen, G. J. de Beer, J. G. de Beer. **Diakens:** P. J. Bekker, P. J. Bekker (J.seun), P. R. R. Jones.

VERGROTINGS IN LEWENSKLEUR

PRAGTIG GEDOEN. — BILLIKE PRYSE.
POSBESTELLINGS GOED OPGEPAAS.

Stuur u Negatief

W. E. CAREY

Apteker — Oëtoetser — Afnemer

Monumentstraat 22, KRUGERSDORP, Transvaal.

NEDERDUITS HERVORMDE SUSTERS VERENIGING
VAN AFRIKA.

HOOFBESTUUR: Mevr. Ds. Oosthuizen, Voorsitster; Mevr. Prof. Dr. Rautenbach, Vise-voorsitster; Mevr. A. J. Smit, Sekretaresse; Mevr. Ds. Steenekamp, Vise-Sekretaresse. Mevr. Ds. Ras, Tesouriere; en Mevre. Ds. Prinsloo (Trichardsfontein) Ds. Erasmus, Ds. Mulder, Ds. van Zyl, Ds. W. Roos, Mevre. Geers (Johannesburg), Janson (Dullstroom), Nortjé (Bethal) de Wit (Rustenburg) de Friedland (Noordelike Pretoria).

ADRESLYS VAN SEKRETARESSE VAN TAKKE EN LEDETAL.

ALBERTON: Mevr. I. Rossouw, Alberton.

ARUSHA: Mevr. C. M. de Beer, Oldonya Sambu, Pk. Arusha, Tanganjika. Ledetal: 4.

BETHAL: Mevr. A. Nortje, Bus 100, Bethal. Ledetal: 41.

BLOEMFONTEIN: Mevr. L. Pienaar, Bus 625, Bloemfontein. Ledetal: Onbekend.

BOKSBURG: Mej. M. Marais, 15de laan 42, Boksburg Noord. Ledetal: 20.

BENONI: Mevr. M. Basson, 9de laan 26, Northmead, Benoni.

BREYTEN: Mevr. A. Brits, S.A.S., Breyten.

BRONKHORSTSPRUIT: Mevr. S. Lourens, Erasmusskool, Bronkhorstspuit. Ledetal: 80.

BRITS: Mevr. D. Grobler, Tweerivier, Pk. Beestekraal, Brits. Ledetal: 44.

BRIXTON: Mevr. G. J. Rhoda, St. Bride laan, 57, Mayfair-Wes. Ledetal: 22.

BRAKPAN: Mevr. M. M. Swanevelder, Victorialaan 49, Brakpan. Ledetal: 25.

CATHCART: Mevr. J. H. Meyer, Uniestraat, Cathcart.

CHRISSIESMEER: Mevr. J. W. Buitendach, Bus 22, Chrissiesmeer. Ledetal: 36.

CHRISTIANA: Mevr. J. Malan, Forsmanstraat, Christiana. Ledetal: 15.

DELMAS: Mevr. M. J. Uys, Weilaagte, Delmas. Ledetal: 31.

DELAREY: Mevr. E. Diedericks, Bus 30, Rostrataville, Transvaal. Ledetal: 47.

DORDRECHT: Mevr. A. N. Oelofse, Spoorweghuis 7, Dordrecht. Ledetal: 20.

DULLSTROOM: Mevr. F. Nel, Posbus 19, Dullstroom. Ledetal: 32.

DURBAN: Mevr. P. F. Dirker, Woonstel 1, Syringolaan 29, Durban. Ledetal: 60.

EENDRACHT: Mevr. A. Venter, Grootlaagte, Leslie. Ledetal: 49.

ERMELO: Mej. C. C. Joubert, Bus 77, Ermelo. Ledetal: 54.

- GERMISTON: Mevr. P. van Niewenhuizen, Posbus 414, Germiston. Ledetal: 74.
- GLENCOE: Mevr. Horn, Kempstraat 85, Glencoe. Ledetal: 9.
- GREYLINGSTAD: Mevr. A. Mörsner, Bus 4, Greylingstad.
- GWELO: Mevr. Ds. Strydom, 7de Straat 8, Gwelo.
- FLORIDA: Mevr. J. M. Coetzee, Gretchenstraat 10, Florida.
- HEIDELBERG: Mevr. N. Boersma, Jordaanstraat 104, Heidelberg. Ledetal: 90.
- HEILBRON: Mevr. L. Weilbach, Rooirand, Pos Kaalvlakte, Oor Coalbrook. Ledetal: 10.
- HENDRINA: Mevr. I. P. Malan, Hendrina. Ledetal: 21.
- GROOT MARICO: Mevr. A. G. Gast, Bus 7, Groot Marico. Ledetal: 120.
- JOHANNESBURG: Mevr. F. Beyers, Wesselstraat 23, Braamfontein. Ledetal: 27.
- JOHANNESBURG-NOORD: Mevr. H. M. Heynecke, 5de Straat 31, Orange Grove. Ledetal: 22.
- JOHANNESBURG-WES: Mevr. M. G. Oosthuizen, Banburyweg 9a, Westdene. Ledetal: 28.
- KAAPSTAD: Mevr. L. van Vliet, Sunnyside, Prieskaweg, Hazeldale, Mowbray. Ledetal: 10.
- KENSINGTON: Mevr. M. Jacobs, Yorkweg 4, Kensington. Ledetal: 26.
- KLERKSDORP: Mevr. M. Wissing, Swartstraat 88, Klerksdorp. Ledetal: 30.
- KOEDOESRAND: Mevr. G. J. Smith, Tygerfontein, Pk. Maasstroom, Ledetal: 20.
- KRUGERSDORP: Mevr. E. le Roux, Andries Pretoriusstraat 22, Krugersdorp. Ledetal: 23.
- KRUGERSDORP-WES: Mevr. H. du Toit, Jonesstraat 32, Krugersdorp-Wes. Ledetal: 12.
- LAEVELD: Mevr. S. Viljoen, Duiwelskloof. Ledetal: 10.
- LADYSMITH: Mevr. A. M. Gey van Pittius, New Castleweg 15, Ladysmith. Ledetal: 10.
- LICHTENBURG: Mevr. N. de Beer, Bus 32, Lichtenburg. Ledetal: 40.
- LOSBERG: Mevr. Betsie Mienie, Fochville, Tvl. Ledetal: 92.
- LOUIS TRICHARDT: Mevr. J. H. Booyse, Rissikstraat 698, Louis Trichardt. Ledetal: 19.
- LUANSHYA: Mevr. S. Combrink, Rivierlaan 42, Luanshya, N.R.
- LYDENBURG: Mevr. A. E. Nel, Bus 5, Lydenburg. Ledetal: 68.
- MUFULIRA: Mevr. F. Scheepers, J. 104, Mufulira, N.R. Ledetal: 11.
- MIDDELBURG: Mej. N. M. Prinsloo, Bus 19, Middelburg, Tvl. Ledetal: 26.
- MORGENZON: Mej. K. Coetzer, Bus 25, Morgenzon. Ledetal: 37.
- NABOOMSPRUIT: Mevr. H. Snyman, Naboomspruit. Ledetal: 60.

- NEWLANDS: Mevr. J. P. Olivier, 4de Straat 20, Greymont, Pk. Newville. Ledetal: 23.
- NOORDELIKE PRETORIA: Mevr. S. Ferreira, 10de laan 981, Wonderboom-Suid, Pretoria. Ledetal: 20.
- N.W.-PRETORIA: Mevr. G. van Rensburg, Kensingtonlaan 151, Mountain View, Pretoria. Ledetal: 20.
- OOS-LONDEN: Mevr. G. M. Preston, Kensingtonweg 17, Nahoon, Oos-Londen. Ledetal: 50.
- PARYS: Mej. J. Bezuidenhoud, Bus 24, Parys. Ledetal: 42.
- PIETERSBURG: Mevr. W. J. Senekal, p/a N.H. Pastorie, Pietersburg. Ledetal: 35.
- POTCHEFSTROOM: Mevr. S. Raubenheimer, Bergstraat 158, Potchefstroom. Ledetal: 25.
- PRETORIA NOORD: Mevr. M. Steenkamp, Bus 1085, Pretoria. Ledetal: 24.
- POTGIETERSRUST: Mevr. G. de Beer, Rabestraat 459, Potgietersrust. Ledetal: 42.
- PRIMROSE: Mevr. A. Jonker, Rigelstraat 9, Primrose.
- PIETERMARITZBURG: Mevr. E. Buitendach, Boomstraat 91, Pietermaritzburg.
- RANDPOORT: Mevr. J. P. Oberholzer, Randgategeweg 7, Homelake. Ledetal: 41.
- ROODEPOORT: Mevr. M. Scheffers, 6de laan 24, Roodepoort-Noord. Ledetal: 44.
- ROOSSENEKAL: Mej. M. Neethling, Pk. Roosenekal. Ledetal: 34.
- RUSTENBURG: Mej. M. R. Hugo, h/v Leyd- en von Wiellichstraat, Rustenburg. Ledetal: 65.
- Schweizer Reneke: Mej. C. Havenga, Handelton, Pk. Diewedraal. Ledetal: 19.
- SILVERTON: Mevr. S. van Eck, Rooigrondpad, Silverton. Ledetal: 10.
- SOEKMEKAAR: Mej. D. Bosman, Klipbank, Pk. Daviesville. Ledetal: 14.
- SPRINGS: Mevr. S. Grant, Selbornelaan 7, Geduld-Uitbreiding, Springs. Ledetal: 33.
- STANDERTON: Mevr. I. Labuschagne, Bus 199, Standerton. Ledetal: 36.
- STELLA: Mevr. J. Botha, Weltevrede, Pos Stella, Oor Vryburg.
- STOFFBERG: Mevr. A. E. Duvenage, Pk. Sterkloop, Middelburg.
- TRICHARDSFONTEIN: Mevr. J. Meyer, Bus 54, Trichardt. Ledetal: 58.
- TURFFONTEIN: Mevr. S. du Plessis, Churchstraat 38, Turffontein. Ledetal: 50.
- VAN DER HOFF: Mevr. J. Voster, Groblersdal. Ledetal: 53.
- VENTERSDORP: Mevr. Ds. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp. Ledetal: 55.
- VENTERSKROON: Mevr. H. A. Kruger, Rietfontein, Pk. Kluitfontein, Oor Potchefstroom. Ledetal: 35.

VEREENIGING: Sekse. N.H.S.V., Bus 210, Vereeniging. Ledetal: 65.
 VLIEGEPOORT: Mevr. S. A. Nel, Poskantoor, Thaba Zimbi. Ledetal: 46.
 VOLKSRUST: Mevr. D. J. du Plessis, Presidentstraat 489, Volksrust. Ledetal: 25.
 WATERBERG: Mevr. D. Venter, Bus 53, Nylstroom.
 WITBANK: Mej. J. Prinsloo, Jellicoestraat 11, Witbank. Ledetal: 80.
 WOLMARANSSTAD: Die Sekse. N.H.S.V., p/a Ned. Herv. Pastorie, Wolmaransstad.
 ZEERUST: Mevr. A. Snyman, Bus 105, Zeerust. Ledetal: 99.
 ZUURFONTEIN: Mevr. E. Burger, Kemptonweg 55, Kempton Park. Ledetal: 15.
 N'KANA: Mevr. S. J. Cronjé, 4de laan 87, N'Kana, N.R.

As u seun na die

VOORTREKKER UNIVERSITEIT

PRETORIA

kom studeer, laat hom dan tuisgaan
by die

Voortrekker Tehuis

(Onder beheer van die Ned. Hervormde Kerk)

STATISTIEK.

Ring van	Sietal	Ledetal	Aan- geneem	Gedoopt	Getroud	Met Attestasie Oorgekom	Met Bewys van Lidmaatskap Oorgekom	Vertrek
Potchefstroom	15329	8113	370	511	96	76	71	102
Rustenburg	20222	10513	560	758	119	210	156	102
Pretoria	13166	7433	367	559	127	245	150	99
Heldelberg	18292	10221	532	794	141	295	250	134
Zeerust	16675	8308	287	441	53	304	127	61
Trichardsfontein	14698	8621	412	619	131	534	220	121
Gemeente buite Ringsverband	2400	1480	52	62	36	6	9	9
	100782	54639	2580	3744	703	1670	983	628

GEMEENTELIKE STATISTIEK: INHOUDSOPGAWE.

Gemeente	Bls.	Gemeente	Bls.
Alberton	118	Memel	103
Arusha	122	Messina	91
Belfast	99	Middelburg	96
Benoni	117	Morgenon	117
Bethal	115	Mulfulira	121
Bloemfontein	89	Naboomspruit	95
Bloemhof	87	Nelspruit	100
Boksburg	116	Newlands	105
Bothaville	88	NKana	120
Brakpan	115	Noordelike Pretoria	94
Breyten	118	Noord. Wes Pretoria	95
Brits	93	Oos Londen	105
Brixton	107	Otiwarango	121
Bronkhorstspuit	97	Otosdal	89
Bulawayo	119	Outjo	122
Carolina	99	Parys	88
Cathcart	106	Petrusburg	89
Chippinga	120	Pietersburg	90
Chrissiesmeer	113	Pietermaritzburg	103
Christiana	88	Piet Retief	114
Delarey	109	Plaston	98
Delmas	115	Potchefstroom	85
Dordrecht	106	Potgietersrust	92
Drimmelen van	121	Pretoria	96
Dullstroom	97	Pretoria Noord	95
Durban	103	Pretoria Wes	101
Ebenhaezer	94	Primrose	117
Eendracht	114	Randpoort	110
Ermelo	113	Rensburgsrust	122
Florida	112	Rooodepoort	111
Fort Victoria	119	Roosenekal	97
Gatooma	119	Rusape	120
Germiston	114	Ruskoppies	111
Glencoe	104	Rust-der-Winter	94
Gobabis	121	Rustenburg	90
Goede Hoop	109	Sabie	99
Greylingstad	107	Salisbury	119
Grootfontein	121	Schweizer-Reneke	110
Groot Marico	110	Silverton	99
Gwelo	119	Sinoia	119
Heidelberg	101	Soekmekaar	93
Heilbron	87	Springs	116
Hendrina	99	Standerton	102
Johannesburg	102	Stella	112
Johannesburg-Noord	105	Stoffberg	100
Johannesburg-Wes	106	Trichardsfontein	113
Kaapstad	118	Turffontein	104
Kensington	104	Vaalharts	89
Klerksdorp	85	Van der Hoff	98
Koedoesrand	92	Ventersdorp	109
Koster	112	Venterskroon	86
Krugersdorp	108	Vereeniging	82
Krugersdorp-Wes	111	Vliegepoort	93
Ladysmith	106	Volksrust	102
Laeveld	92	Vryburg	87
Lichtenburg	108	Warmelo van	94
Losberg	88	Waterberg	91
Louis Trichardt	91	Watervalboven	100
Luanshya	120	Welgetroost	119
Lusaka	120	Witbank	98
Lydenburg	97	Wolmaransstad	86
Mafeking	110	Wonderfontein	90
Makwassie	86	Zeerust	107
Malopopo	112	Zuurfontein	117
Marble Hall	100	Zwartruggens	109

AVBOB

... die groot Afrikaanse firma

NOMMER EEN vir

BEGRAFNISVERSEKERING

BEGRAFNISSE

KRANSE EN

GRAFSTENE

AFRIKAANSE VERBOND BEGRAFNIS-
ONDERNEMING BEPERK

Hoofkantoor
BLOEMFONTEIN.

Takke oor die
hele land.

KERK-ORRELS

is baie waardevolle bate en behoort in stand gehou te word in hul hele omvang.

Ons spesialiseer in kontrakte vir die stem en onderhoud daarvan. Ook in hernuwing-, heropbou- en moderniseerskemas.

Met genoeë sal ons advies gee en skattings lewer.

Nuwe orrels word voorsien en opgerig.

Bekwame personeel by al ons takke.

KERK-ACOUSTICON VIR DOWES

(Enigste Agente in S.A.)

Die Acousticon help dowe lidmate om preek beter te kan hoor.

COOPER, GILL & TOMKINS

(EDMS.), BPK.

Gevestig oor die 40 jaar

JOHANNESBURG: Staibstraat 33, Doornfontein.

DURBAN en PORT ELIZABETH.

Hoofkantoor: Longmarketstr., KAAPSTAD.

HELPMEKAR-HOËRSKOOL

JOHANNESBURG.

Die Helpmekaar-Hoër Seun- en Meisieskole is die twee grootste Afrikaansmedium-Hoërskole van hulle soort in die land. Die eksamenuitslae is uitstekend en die grondslag van die Onderwys is beslis Christelik-Nasionaal. Daar heers 'n gesonde Afrikanergees. Aldrie Afrikaanse Kerke is deur predikante op die Beherende Raad verteenwoordig. Aan elke skool is 'n Provinsiale Koshuis verbonde. In beide gevalle tree die Hoof op as Superintendent(e).

Doen by die betrokke Hoof aansoek om 'n prospektus en verdere besonderhede.

Helpmekaar-Hoër-Seunskool,
Milner-Park,
Johannesburg.

Helpmekaar-Hoër-Meisieskool,
Edith Cavellstraat 36,
Johannesburg.

VRUGTEBOME

Alle soorte in volmaakte toestand. Eike boom deur deskundiges verpak. Appels, Pere, Pruime, Kaalperskes, Appelkose, Perskes, Suurlemoene, Lemoene, Olywe, Okkerneute, Wingerdstokke, Vye, Kwepers, ens. Meer as 40 jaar ondervinding agter elke boom.

Stuur vandag u naam en adres om gratis katalogus en pryslys.

PICKSTONE

SIMONDIUM

KAAP

RED U BEESTE

GEBRUIK . . .

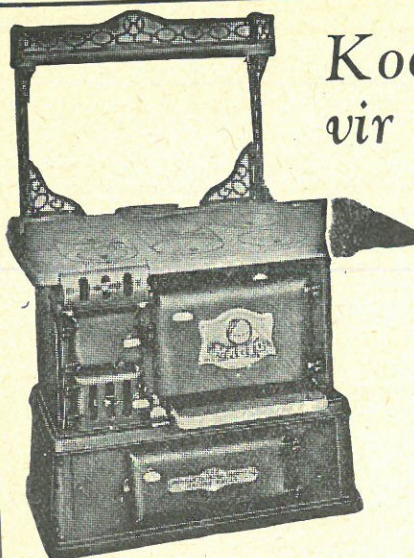
GOW SE

DRAADWURM

GENEESMIDDEL . . .

Red u skape en beeste van die vernieling deur Draadwurm en Lintwurm deur GOW'S in te gee. Onthou, dis geen probeerslag nie — u gebruik 'n BEPROEFDE geneesmiddel. GOW'S word die hele land deur gebruik deur ondervindingryke Boere. Te koop by alle winkels en apteke. Gemaak deur F. E. Holborow, Posbus 68, Kingwilliamstown.

Koop waarde vir u geld

Verseker groot besparings
deur AL U HUISRAAD
by die ou bekende firma
te koop.

Teen billike pryse.

Kom en oortuig u of skryf
en vertel ons wat u nodig
het.

LEVIN'S

UNITED FURNISHING HOUSE (EDMS.), BPK.
HARRISONSTRAAT 62, JOHANNESBURG. Telefoon 33-8225

HUNT, LEUCHARS & HEPBURN BPK.

HOUTHANDELAARS

IN SUID-AFRIKA GESTIG in 1863—meer as 75 jaar

H/v. QUEEN en VERMEULENSTR.

Bus 653.

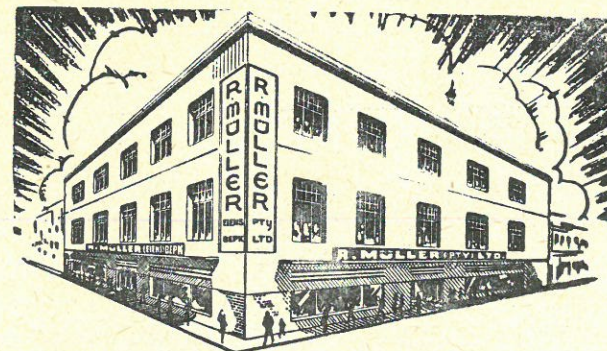
Foon 2-0811.

PRETORIA.

Ook te Durban, Johannesburg, Brakpan, Germiston en
Lourenco Marques.

BOUMATERIALE, OMHEININGS-MATERIALE

Agente vir UNITEX isolerende bord en
MALTHOID vloerbedekking.

BEROEMD

ALOOR SUID-AFRIKA

— vir —

VOORTREFLIKE

KERKORRELS,

HUISORRELS,

KLAVIERE,

VLEUELS

OUTO-PIANO'S asook

Alle ander soorte MUSIEKINSTRUMENTE, MUSIKALE
BENODIGHEDE en GEDRUKTE MUSIEK.

LANDSBESTELLINGS GENIET ONMIDDELLIKE EN SORGVULDIGE
AANDAG

R. MÜLLER

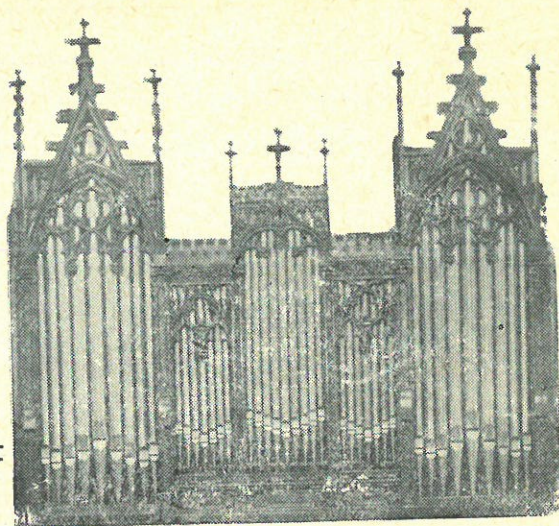
— (EIENS.), BPK. —

Hoek van KASTEEL- en BURGSTRATE,

KAAPSTAD.

Posbus 133.

Tel. „RELLUM.“

LAAT ONS U KWOTEER VIR
die lewering en onderhoud van

1. KERKORRELS (Pyp en Elektronies)
2. TORINGUURWERKE
3. LUIKLOKKE
4. KARILJONNE
5. DOWE-GEHOORTOESTELLE
6. KRAGVERSTERKERS VIR AKOESTIEK-VERBETERING

ORRELAFDELING

Century
RADIO & TUBE CO. S.A. (PTY.) LTD.

COLINSGEBOU
TEL. ADRES., ALLWAVE"

PRETORIUSSTRAAT 155
PRETORIA

NEDERLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AFRIKA

Opgerig 1888

Hoofkantoor Amsterdam.
Hoofkantoor Suid-Afrika Pretoria.
Londen kantoor 201 Salisbury House,
Finsbury Circus, E.C.2.
New York Korrespondente Irving Trust Company,
One Wall Street.

Takke in die Unie van Suid-Afrika :

Benoni, Bethlehem, Bloemfontein, Dullstroom,
Durban, Ermelo, Germiston, Hartbeestfontein,
Johannesburg (Foxstraat), Johannesburg (Kruis-
straat), Kaapstad, Noorder Paarl, Oos-Londen,
Pietersburg, Port Elizabeth, Potchefstroom,
Premier Myn, Pretoria, Souttrivier (K.P.), Springs,
Wellington (K.P.), Worcester.

DIE BANK AKSEPTEER GELDE OP VASTE DEPOSITO

Snuif weg

NEUS

en

HOOFMOEILIKHEDE

Eenvoudige,
maklike manier met
Neuskatar,
Hooikoors,
Verstoppe Neus,
Verkoues, ens.

Neem 'n knippie Vry-Asem Snuif gereeld wanneer u soggens opstaan. Dit maak weldra die neusvlies ongevoelig vir stof, stuifmeel en ander prikkeling. Dit maak verstoppe kanale van die Ostia oop en bring onmiddellike verligting in alle gevalle waar asemhaling swaar en moeilik was, vergesel van ongemak soos geluide in die hoof, tydelike doofheid en niesbuie.

LEES HIERDIE GETUIGSKRIFTE

Mev. J. Sampson, Port Alfred, skryf: „Vry-Asem Snuif is werklik verbasend vir Neuskatar.”

Mnr. E. van Eeden, Dundee, Natal, verklaar: „Dis vir my 'n groot genoeë om te kan sê dat Vry-Asem Snuif my Hooikoors genees het. Niks het my in die verlede soveel gehelp nie.”

VRY-ASEM SNUIF

Verkrygbaar by alle apteke en winkels in drie groottes, teen
2/-, 2/9, 3/6

Produk van Norwood Coaker-laboratoria.

Brand-Assurantie Mij. van Amsterdam

Hoofd-Agenten voor Z. Afrika

„SALAMANDER”

TAYLOR & GEERLING,

29 KERKPLEIN PRETORIA

Onze Polissen vergoeden ook alle Schaden door weerlicht.
Laagste Kompetitie Tarieven.

Polissen en alle Dokumenten in Afrikaans.

Kontrakten voor 5 jaar indien gewenscht.

'N DUISEND MYL VIR 'N SOEN!

en Ouma sal met genoeë tweekeer sover reis!

Afstand behoort deesdae geen struikelblok te wees nie, self al is Ouma nie meer so jonk as voorheen nie! Die Suid-Afrikaanse Spoorweë sal haar, *sonder enige ongerief, veilig en snel* na haar dierbares vervoer.

Sy kan terwyl sy lees, rus of slaap, wegsak in die sagte kussings van haar vrolike en ruime kompartement, onderwyl haar trein met gemaklike gang oor groot afstande voortspoed. Maaltje in die gesellige, groot eet-salon sal 'n aangename afwisseling wees, maar—as sy dit verkies—kan sy op uiters aangename wyse in haar eie kompartement bedien word. Sy sal ten alle tye vriendelik en beleefd behandel word, wat haar begeerte ook al mag wees. Vir die personeel van die Suid-Afrikaanse Spoorweë is iemand se „Ouma” almal se „Ouma,” en wat die versoek ook al mag wees, sal hulle altyd bereidwillig wees om hulp te verleen.

Oumense veral, waardeur die veilige, doeltreffende en wonderlike wyse waarop hulle tot in die kleinste besonderhede tegemoet gekom word, wat dan ook die S.A.S. die trotse naam verwerf het van

„Een van die Voortreflikste Spoorweë in die Wêreld”

SUID-AFRIKAANSE SPOORWEË

„Ou Vriende bly maar die beste”

As u dus 'n motor of 'n onderdeel
nodig het, skryf of gaan dan na —

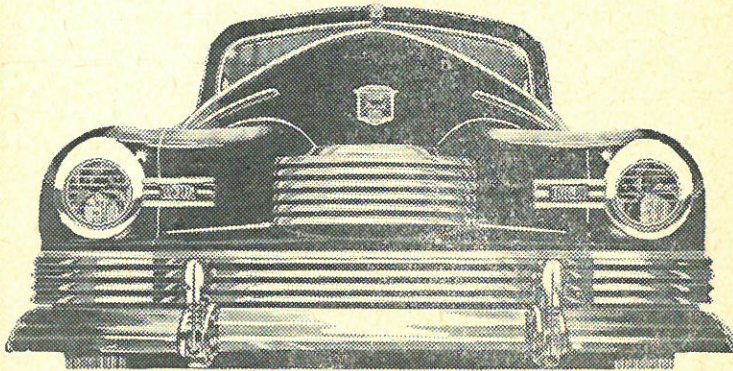
HAAK SE GARAGES BPK.

Die Oudste en Besingerigte Garage in Pretoria.

BOSMANSTRAAT (vroeër KOCH) — Foon 2-4817.

Die Grootste Garage onder een dak in Johannesburg.

SAUERSTRAAT 24 — Foon 33-2334.

Ons spesialiseer in die regmaak van enige soort kar
of trok, insluitende die verwyder van deuke uit
modderskerms, spuitverf, maak van tente, kussings,
ens.

Alleen verteenwoordigers vir die welbekende

NASH en SKODA

KARRE, VRAGMOTORS EN ONDERDELE.

Probeer ons Motorkerkhof vir Gebruikte Asse.

Wiele, Donkiemobiele, Sleepwaens, ens.

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEITSKOLLEGE VIR C.H.O.

Opleiding word verskaf vir die volgende kursusse:

LETTERE: B.A. (groot verskeidenheid kursusse),
B.A.-Regswetenskap, B.A.-Sosiale Wetenskap, M.A., D.Litt.
en D.Phil.

NATUURWETENSKAP: B.Sc., B.Sc.-Huishoudkunde,
B.Sc.-Higiëne, M.Sc., Ph.D. en D.Sc.

OPVOEDKUNDE: U.O.D., M.Ed. en D.Phil.

TEOLOGIE: B.D., M.Div., en D.D.

HANDEL: B.Comm., B.Econ., M.Comm en M.Econ.

Preliminêre en Kwalifiserende Aptekerseksamen.

Eerstejaarskursusse vir grade in Landbou, Medisyne,
Tandheelkunde, Ingenieurswese en Veeartsenykunde.

'n Kursus in Liggaamlike Opvoeding as hoofvak vir
B.Sc.

Besonderhede i.v.m. Beurse, Gelde betaalbaar, Losies,
Kursusse ens. sal op aanvraag verstrekkend word deur —

DIE REGISTRATEUR, **P.U.K. VIR C.H.O.,** POTCHEFSTROOM.

ROOS?

Gebruik

„MERVANDER ROOS SALT”

Vir Alle HUID en VEL KWALE 3/6 en 6/6 Posvry

SENUWEES?

„SENUMERWE”

Die Beroemde Senuwee Versterker 5/6 en 10/6 Posvry

VERGEET OOK NIE

BABA SUUR POEIERS	1/6 en 2/6
RUMATIMERWE	8/6 en 15/6
HOOFPYN POEIERS	1/6 en 2/6
en AMBEIE MIDDELS	3/6 en 5/-

Almal opgemaak volgens die Reseppe van wyle
DR. W. J. VAN DER MERWE

Al die Medisyne is verkrygbaar van

E. J. ADCOCK, BPK.

APTEKERS

Posbus 198

KRUGERSDORP

Skryf aan ons vir al u benodighede

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Die Universiteit van Pretoria, die grootste Afrikaanse Universiteit, bied studiegeleentheid in die volgende rigtings:—

LETTERE EN WYSBEGEERTE

GENEESKUNDE

VEEARTSENYKUNDE

OPVOEDKUNDE

LANDBOU

WIS- EN NATUURKUNDE

ARGITEKTUUR EN KWANTITEITSOPNAME

HANDEL EN PUBLIEKE ADMINISTRASIE

REGTE

GODGELEERDHEID (van beide die Nederduits Hervormde of Gereformeerde Kerk en die Nederduits Hervormde Kerk).

In 1947 word 'n aanvang gemaak met die B.Ed. Phys.-kursus in Liggaamlike Opvoedkunde.

Die Buitemuurse Afdeling bied na-uurse studiegeleentheid in die fakulteite Lettere en Wysbegeerte (insluitende Maatskaplike Werk), Wis- en Natuurkunde, Handel en Publieke Administrasie, Regte (insluitende 'n kursus met die oog op die prokureurs-toelatingseksamen) en Argitektuur en Kwantiteitsopname.

Alle navrae moet gerig word aan: **Die Registrateur,
Universiteit van Pretoria,
PRETORIA.**

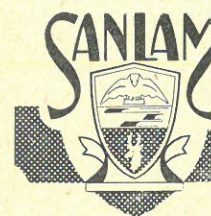

LOS VOOR! . . .

Lewensassuransie het 'n aanstenlike voorsprong op ander vorms van besparing.

Waar hulle onder *alle* omstandighede slegs u inbetaalde bydraes uitkeer (plus die bietjie rente), lewer Lewensassuransie, indien u vroeg al mog wegval, dadelik die *volle bedrag* op wat u nog *geboop* het om te spaar!

★ 'n SANLAM-Polis sal vir u 'n waarborg wees dat u spaarplanne ten volle uitgevoer sal word, selfs as u nie meer daar is om dit te doen nie!

Vir veiligheid

**SUID-AFRIKAANSE NASIONALE
LEWENSASSURANSIE-MPY.BPK**

— TAKKE DWARSDEUR DIE UNIE —
HOOFKANTOOR: WAALSTRAAT 28, KAAPSTAD

KALENDER: 1947

	JANUARIE	FEBRUARIE	MAART
Son.	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30
Maan.	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31
Dins.	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
Woen.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
Dond.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
Vry.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
Sat.	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29
	APRIL	MEI	JUNIE
Son.	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Maan.	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Dins.	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
Woen.	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Dond.	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Vry.	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Sat.	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
	JULIE	AUGUSTUS	SEPTEMBER
Son.	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Maan.	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Dins.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Woen.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
Don.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
Vry.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Sat.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER
Son.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Maan.	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Dins.	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Woen.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Dond.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Vry.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
Sat.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27

KALENDER: 1948

	JANUARIE	FEBRUARIE	MAART
Son.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	7 14 21 28
Maan.	5 12 19 26	2 9 16 23	1 8 15 22 29
Dins.	6 13 20 27	3 10 17 24	2 9 16 23 30
Woen.	7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31
Dond.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25
Vry.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26
Sat.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	6 13 20 27
	APRIL	MEI	JUNIE
Son.	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Maan.	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Dins.	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Woen.	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Dond.	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
Vry.	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Sat.	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
	JULIE	AUGUSTUS	SEPTEMBER
Son.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Maan.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Dins.	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Woen.	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Don.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Vry.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
Sat.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
	OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER
Son.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
Maan.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Dins.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Woen.	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Dond.	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Vry.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Sat.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25

KON SKAARS LEWE VAN PYN

*Kind uit Boks-
burg Nou Genees
en Baie Gesond*

Anna Willemse van Boksburg-Noord.

Verbeel u net hoe ontsteld Mevr. H. M. Willemse, van 68a, Tweedestraat, Boksburg-Noord, was toe haar klein dogtertjie rumatiekkoors gekry het. Hoe ontsettend vir 'n moeder om haar kind se verskriklike lyding te moet aanskou en daar hopeloos by te staan terwyl die klam weer die klein meisie se pyne vererger tot dit byna onhoudbaar was. Na 'n tydjie het Mevr. Willemse R.U.R. gebruik. Nou dat sy 6 jaar oud is, is die kind genees en baie gesond. Dis wat haar moeder sê: „My klein dogtertjie was maar twee jaar oud toe sy rumatiekkoors gekry het. Sy was in die hospitaal — meer in die bed as daaruit — en wanneer dit gereent het kon sy skaars lewe van pyn. Haar bene en arms moes geswagtel word en sy moes op kussings lê. Toe het ek u wonderlike geneesmiddel probeer en nou dat sy 6 jaar oud is, is sy, dank aan R.U.R., genees en baie gesond.”

Vir jonk sowel as oud is R.U.R. 'n uitstekende en totaal veilige geneesmiddel vir kwale veroorsaak deur teveel suur. Die opgeswelde, stywe en pynlike litte van rumatiek, die stekende, martelende pyne van neuritis (senuontsteking) en heupjig, verskriklike rugpyn — kan almal veroorsaak word deur die lewer, niere en blaas wat nie in orde is nie.

Deur sy sagte, deeglike werking, wek R.U.R., die beroemde oorsese geneesmiddel, die lewer op, maak die niere skoon, suiwer die bloed en werk soos 'n inwendige bad deur al die onnodige stowwe en sure wat die gestel vergiftig uit te was. Die

verligting na selfs die hardnekigste pyne is verbasend, soos duisende gebruikers ontdek het. Baie gou voel die lyer weer fris en kragtig, en verwonder hom waarom hy so lank die vreeslike pyne uitgestaan het. Neem R.U.R. en Ruk u Reg.

Van alle Aptekers verkrybaar teen die volgende pryse: 5/6, klein formaat (vir 2½ weke se gebruik) en 10/6 groot formaat (vir 5 weke se gebruik, in regtig ernstige gevalle). Koop vandag nog 'n pakkie R.U.R.!

Vir uitwendige gebruik: R.U.R. Smeersel — dit gee onmiddellik verligting in gevalle van spier pyne. Prys 3/6 per pakkie.

Barclays Bank (Dominium, Koloniaal en Oorsee)

Waarby ingelyf is—

Die Nasionale Bank van Suid-Afrika, Bpk.

Hoofkantoor in Suid-Afrika: **PRETORIA.**

Plaaslike Hoofkantoor: **KAAPSTAD.**

Plaaslike komitee vir Rhodesië: **Salisbury.**

Hoofagent vir die O.V.S.: **Bloemfontein.**

Die Bank het meer as 400 takke en agentskappe in
Suidelike Afrika.

Diens vir reise en handel deur die hele Wêreld.

Vaste deposito's en spaarbank-rekeninge geopen.

Besonderhede van die Dienste wat aan Kliënte aangebied word, is by die Bestuur van enige tak verkrybaar.